

Tampereen yliopisto
Johtamiskorkeakoulu
Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma

Legitimoinnin tutkimus presidentti Trumpin päätöksestä jäädä Afganistaniin

Iida Lähteenmäki
Pro gradu -tutkielma
Ohjaaja: Hannes Peltonen

Tampereen yliopisto

Johtamiskorkeakoulu

Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma

LÄHTEENMÄKI, IIDA: Legitimoinnin tutkimus presidentti Trumpin päätöksestä jäädä Afganistaniin

Pro gradu -tutkielma, 70s.

Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma/Kansainvälisen politiikan opintosuunta

Toukokuu 2018

Tutkin gradussani diskursiivista legitimointia presidentti Trumpin päätöksestä jäädä ja lisätä joukkoja Afganistaniin. Legitimointia voidaan pitää yhtenä vaikuttavimmista tavoista saada asiat yhteiskunnallisesti hyväksyttäviksi. Trumpin lähtökohta jättää yhdysvaltalaisotilaat määrittelemättömäksi ajaksi Afganistaniin eroaa presidentti Obaman aikatauluihin perustuvasta suunnitelmasta. Kritiikkiäkin kohdanneen Afganistan-päätöksen tueksi tarvitaan myös muut Nato-maat ja Naton kumppanimaat. Vielä vaalikampanjansa aikana Trump kannatti nopeaa vetäytymistä Afganistanista.

Tutkielmani yhdistää legitimoinnin teorian kansainvälisestä operaatiosta poistumisen ja poistumisen suunnitelman, exit-strategian, problematiikkaan. Lähestyn tätä yhdistelmää kriittisen diskurssintutkimuksen viitekehyksessä diskurssianalyysi menetelmänä. Aineistonani on Trumpin hallinnon keskeisten henkilöiden puheita vuoden 2017 kesäkuusta joulukuuhun. Tulkitsen aineistoani aiemman tutkimuksen pohjalta luomani legitimointikategorisoinnin avulla.

Analyysini mukaan hallinto legitimoii päätöstä monipuolisesti eri legitimoivien strategioiden avulla. Nämä strategiat pohjautuvat lähes poikkeuksetta perinteisiin yhdysvaltalaisiin arvoihin, normeihin ja uskomuksiin. Tämä näyttää diskursiivisten resurssien valjastetun jäämisen ja joukkojen lisäämisen saattamiseksi legitiimin tuntuiseksi, jolloin kysymykselle on luotu vaihtoehtomuutta. Tutkimukseni osoittaa legitimoinnin tutkimuksen olevan saumattomasti yhdistettävissä operaatioista poistumisen problematiikkaan ja muuttuviin exit-strategioihin.

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Yhdysvallat ja Afganistan	4
	2.1 Afganistan ja Yhdysvallat ennen ja jälkeen syyskuun 11. 2001.....	4
	2.2 Afganistanin turvallisuustilanne vuonna 2017	8
	2.3 Amerikan harvinaislaatuisuus.....	9
3	Operaatiosta poistumisen problematiikkaa	10
	3.1 Operaatiosta poistumisen haasteesta	10
	3.2 Afganistan ja presidenttien exit-strategiat	13
4	Teoreettismetodologinen viitekehys: Kriittinen diskurssin tutkimus ja legitimointi	15
	4.1 Kriittinen diskurssintutkimus	15
	4.2 Legitimointi	19
	4.3 Van Leeuwenin ja Reyesin legitimointistrategiat.....	23
5	Aineisto ja menetelmä	29
	5.1 Aineisto ja aineiston keruu	29
	5.2 Analyysimenetelmä	32
6	Analyysi	34
	6.1 Auktorisointi.....	34
	6.1.1 Asiantuntijat	34
	6.1.2 Yhdenmukaisuus Amerikan johdolla.....	36
	6.2 Moraalinen evaluointi.....	38
	6.2.1 Moraalinen evaluointi	38
	6.2.2 Altruismi	39
	6.2.3 Mennyt ja tuleva.....	41
	6.3 Rationalisointi.....	43
	6.3.1 Tavoitteet	43
	6.3.2 Perusteellinen harkinta	45
	6.3.3 Maalaisjärki	46
	6.4 Toiseuttaminen	47
	6.5 Tunteet.....	50
	6.5.1 Pelko.....	50
	6.6 Arvot, normit ja uskomukset legitimoinnin taustalla	52
	6.7 Analyysin yhteenveto	55
7	Johtopäätökset	56
	LÄHDELUETTELO	61

1 Johdanto

Yhdysvaltojen presidentti Donald Trump linjasi Yhdysvaltojen uuden Afganistanin ja Etelä-Aasian strategian elokuussa 2017. Toisin kuin presidentti Obama, joukkojen poistamisen sijaan Trump ilmoitti, ettei aseta aikamääreitä joukkojen poistumiselle vaan poistuminen tapahtuu olojen niin salliessa.¹ Vaikka Trump ei maininnut strategiassaan joukkojen määrää tai lisäämistä, Yhdysvallat ilmoitti syyskuussa lähettävänsä 3 000 sotilasta Afganistaniin noin 11 000 jo paikalla olevan sotilaan lisäksi.² Marraskuussa myös Pohjois-Atlantin liitto (Nato) ilmoitti tavoittelevansa 3 000 sotilaan lisäystä Afganistaniin.³

Päätös Afganistaniin jäämisestä ja joukkojen lisäämisestä herätti kritiikkiä, johon Yhdysvaltojen hallinnon on vastattava. Legitimointia voidaan pitää yhtenä vaikuttavimmista tavoista saada asiat yhteiskunnallisesti hyväksyttäviksi, jolloin legitimoinnin avulla Trumpin hallinto kykenee saattamaan päätöksen legitiimin tuntuiseksi. Tässä tutkimuksessa lähestynkin kansainvälisestä sotilasoperaatiosta poistumisen ja exit-strategioiden⁴ haastetta legitimoinnin teorian avulla. Legitimoinnin tutkimus Yhdysvaltojen presidentin hallinnon puheesta on erityisen merkityksellistä. Ensinnäkin päätöksellä jäädä ja lisätä joukkoja Afganistaniin on laajaa vaikuttavuutta: Trumpin päätös jäädä ja lisätä joukkoja Afganistaniin ei koskenut ainoastaan amerikkalaisia, vaan mukaan uuteen Afganistanin ja Etelä-Aasian strategiaan tarvitaan myös Afganistan, Nato-maat ja Naton kumppanimaat. Myös Suomessa keskusteltiin lisäjoukon lähettämisestä Afganistaniin Trumpin päätöksen jälkeen.⁵ Toisaalta legitimointi ja sen tutkimus on tärkeää, koska päätös on kohdannut myös vastustusta, jolloin hallinnon on erityisesti kyettävä vastaamaan tähän legitimizeettihaasteeseen. Kolmanneksi kysymys on mielenkiintoinen myös siksi, että presidentti Trump itse vaihtoi kantaansa siitä, miten ja milloin Afganistanista tulisi poistua. Vielä vaalikampanjoinnin aikana Trump kannatti joukkojen nopeaa vetämistä pois Afganistanista, mikä tekee tässä kontekstissa legitimoinnin tutkimuksesta entistä mielekkäämpää.⁶

¹ Trump 21.8.2017.

² BBC 18.9.2017; New York Times 30.8.2017.

³ Nato 2017.

⁴ Exit-strategialla tarkoitan suunnitelmaa osittaista vetäytymisestä operaatiosta, muutosprosessia. Kts. luku 3.

⁵ Kts. esim. Helsingin Sanomat 13.11.2017.

⁶ Huhtikuussa 2018, ennen jälleen uutta kaasuiskua, Trump ilmoitti haluavansa vetää yhdysvaltalaisjoukot nopeasti pois Syyriasta, mikä taas tekee Afganistanin päätöksen tutkimuksesta entistä perustellumpaa. Kts. esim. Hirschfeld Davis 2018.

Sijoitan legitimoinnin tutkimuksen kriittisen diskurssin tutkimuksen viitekehykseen, josta lainaan ymmärryksen legitimoinnin diskursiivisesta rakentumisesta ja diskursiivisen vallan mahdollisuudesta vaikuttaa asenteisiin ja tietoon, jotta sotilasvoiman jääminen ja lisääminen Afganistaniin nähtäisiin legitiimiksi. Trumpin päätös on ymmärrettävä osana laajempaa kansainvälisten operaation problematiikkaa, johon vähemmän tutkittu kysymys operaatioista poistumisesta ja exit-strategioista kuuluu. Kiinnostukseni kohdistuu niihin kielellisiin strategioihin, joilla yleisöä pyritään vakuuttamaan siitä, että vetäytyminen Afganistanista ei ole mahdollista vaan sen sijaan sotilasvoiman määrää on syytä lisätä. Täten tutkimuskysymykseksi muotoutuu *miten presidentti Trumpin hallinto legitimoii joukkojen jäämisen ja sotilaallisen voiman lisäämisen Afganistaniin*. Tarkemmin tutkin poliittisessa diskurssissa niitä diskursiivisia legitimointistrategioita, joita presidentti Trumpin hallinto hyödyntää, jolloin alatutkimuskysymykset ovat 1) *millaisia legitimointistrategioita Trumpin hallinto käyttää* ja 2) *millaisten arvojen, normien ja uskomusten avulla joukkojen jäämisen ja sotilasvoiman lisäämisen legitiimiyttä tuotetaan*.

Operaatioiden ja voimankäytön legitimizeettä on tutkittu,⁷ mutta legitimizeetin tuottamisen prosessia, legitimointia, ei samassa määrin.⁸ Myös exit-strategiat ovat jääneet marginaaliin huolimatta rauhan- ja valtionrakennuksen tutkimuksen laajuudesta kylmän sodan jälkeisessä turvallisuuden tutkimuksessa eikä politiikassaan strategioihin ole usein paneuduttu.⁹ Näin ollen on perusteltua tutkia näiden kahden kysymyksen, legitimoinnin ja poistumisen problematiikan, sen ettei operaatioista välttämättä voikaan suunnitellusti vetäytyä, yhdistelmää.¹⁰ Oma tutkimukseni rajautuu presidentti Trumpin hallintoon, Yhdysvaltojen sotilaallisen osallistumisen legitimointiin ja Afganistaniin, eikä näistä lähtökohdista laajoja yleistyksiä voida tehdä. Sen sijaan tutkimukseni avulla on mahdollista osoittaa, miten päätöstä jättää joukot Afganistaniin voidaan legitimoida ja näin saavuttaa päätökselle vaihtoehtottomuutta ja legitimizeettä.

Kapeasta kontekstisidonnaisuudesta huolimatta graduni lisää ymmärrystä diskursiivisesta vallankäytöstä, jonka avulla oma päätös saadaan näyttämään legitiimiltä ja vaihtoehtoiset toimimattomilta. Tämän tutkimuksen pohjalta on mahdollista pohtia legitimointia ja poistumisen problematiikkaa yleisemmällä tasolla jatkotutkimuksen avulla. Ymmärtämällä

⁷ Kts. esim. Wolff 2018; Mulaj 2011; Pattison 2008; Mersiades 2005; Hurrell 2005.

⁸ Sen sijaan paljon tutkimusta on tehty ”terrorismin vastaisen sodan” legitimoinnista erityisesti kriittisen diskurssin tutkimuksen ja kriittisen terrorismin tutkimuksen parissa. Kts. esim. Jackson, 2005. Oma kontekstini eroaa kuitenkin tästä, joskaan Afganistanin yhteydessä kontekstia ei voi nähdä erillisenä.

⁹ Caplan 2012a, 111.

¹⁰ Poikkeuksena näiden kahden teeman, poistumisen ja legitimoinnin, yhdistämisestä Kareem Ali & al., 2016, jotka tutkivat Yhdysvaltojen Irakista vetäytymisen legitimointia lehdistössä.

legitimoinnin tutkimuksen avulla joukkojen jäämisen ja sotilasvoiman lisäämisen vaihtoehtoisuus ja muutoksen mahdollisuuden olemassaolo, on tutkimuksella myös kriittiselle tutkimukselle ominainen emansipatorinen tiedonintressi: se pyrkii näin osoittamaan myös vaihtoehtoisten ratkaisujen olevan mahdollisia.

Tutkijaposition määrittely on kriittiselle tutkimukselle keskeistä. Tutkin aihetta eurooppalaisen rauhan- ja konfliktintutkimukseen erikoistuneen kansainvälisen politiikan maisteriopiskelijan silmin. Presidentti Trump edustaa julkisen kuvansa perusteella hyvin pitkälti sitä, mitä itse en. Näen, että sosiaalisiin epäkohtiin puuttuessaan kriittinen diskurssin tutkimus voisi tarjota erinomaiset lähtökohdat muun muassa rasistiksi ja sovinistiksi kuvatun Trumpin ideologian tutkimukseen. Olen kuitenkin myös Nato-operaatioissa palvellut reserviläinen, mistä peräisin lieenee ylipäänsä kiinnostukseni sotilasoperaatioiden problematiikkaa kohtaan. Vaikka Trumpin päätös jättää joukot Afganistaniin oli mielestäni sotilaallisesti oikea, on päätös monella tapaa myös ongelmallinen, jolloin sen legitimitietin tuottamisen tutkimus on tärkeää.

Tutkielma etenee seuraavasti. Aluksi esittelen tutkielman kontekstin eli Yhdysvaltojen sotilaallisen läsnäolon Afganistanissa erityisesti syyskuun 11. 2001 iskujen jälkeen sekä Afganistanin muuttunutta turvallisuustilannetta vuonna 2017. Taustoitin myös Yhdysvaltojen ulkopolitiikkaa ohjaavaa uskomusta Amerikan harvinaislaatuudesta (*American exceptionalism*), jonka avulla voidaan ymmärtää laajemmin Yhdysvaltojen halukkuutta osallistua kaukaisiin konflikteihin. Tämän jälkeen siirryn exit-strategioihin ja kansainvälisistä operaatioista syntyvään problematiikkaan eli avaan tarkemmin sitä keskustelua, josta tutkimusaiheeni kumpuaa. Teoreettismetodologisessa luvussa esittelen tutkimukseni viitekehyksen eli kriittisen diskurssin tutkimuksen sekä siitä erityisesti legitimoinnin teorian. Avaan van Leeuwenin legitimointikategorioita ja Reyesin strategioita, joiden avulla toteutan analyysin. Analyysia ennen kuitenkin tarkennan tutkimusaineistoani, sen keruuta ja tutkimusmenetelmää diskurssianalyysia. Analyysin olen jakanut alalukuihin aineistoista tulkitsemieni legitimointistrategioiden mukaan, jolloin joka alaluvussa havainnollistan, miten presidentti Trumpin hallinto legitimoii joukkojen jäämisen ja lisäämisen Afganistaniin sekä yhteenvetoa edeltävässä alaluvussa pohdin strategioiden taustalla olevia arvoja, normeja ja uskomuksia. Viimeisessä luvussa kokoon vielä tutkimukseni yhteen sekä esitän sen ongelmallisuudet ja jatkotutkimusehdotuksia.

2 Yhdysvallat ja Afganistan

Graduni kontekstina on Yhdysvaltojen sotilaallinen läsnäolo Afganistanissa, jota tässä luvussa avataan. Käyn läpi hieman Afganistanin konfliktintäyteistä historiaa kontekstin ymmärtämiseksi ennen siirtymistä syyskuun 11. 2001 ja sen jälkeiseen aikaan. Ajallisesti aineistoni kattaa presidentti Trumpin ensimmäisen vuoden presidenttinä, joten avaan Afganistanin turvallisuustilannetta vuonna 2017. Tuon myös esiin Yhdysvaltojen ulkopolitiikkaa ohjaavan käsityksen eli uskomuksen Amerikan harvinaislaatuisuudesta, joka auttaa ymmärtämään yhdysvaltalaisien halukuutta osallistua kaukaisiin konflikteihin.

2.1 Afganistan ja Yhdysvallat ennen ja jälkeen syyskuun 11. 2001

Afganistan on monietninen maa, eikä etnisten ryhmien määrästä ole yksimielisyyttä, sillä ryhmät määrittelevät itsensä eri kriteerein. Konflikteja on syntynyt paitsi ryhmien kesken myös sisäisesti, eikä etnisyys takaa Afganistanissa sisäistä koheesiota: erityisesti heimokantaisille kansanryhmille perhe ja klaani ovat tärkeämpiä.¹¹ Etnisten ryhmien välisten ja sisäisten konfliktien lisäksi ovat ennen Yhdysvaltoja Afganistanissa taistelleet muun muassa persialaiset, Aleksanteri Suuri, buddhalaisuutta suosinut Maurja-dynastia, mongolit, britit ja Neuvostoliitto.¹² Konfliktien lisäksi Afganistanin historia osoittaa suurta vastusta ulkomaalaisille invaasiolle ja valloituksille. Afganistania onkin nimitetty ”imperiumien hautausmaaksi”.¹³

Afganistanin modernin historian voidaan katsoa alkaneen vuonna 1747 pataanivaltaisen Dorrani-valtakunnan perustamisesta Persian ja Suurmogulien valtakunnan väliin. 1800-luvulla Afganistan toimi ikään kuin ”puskurina” venäläisen ja brittiläisen imperiumien kilpaillessa ”suuressa pelissä”¹⁴ kontrollin vahvistamisesta Etelä-Aasiassa ja Intian alueella. Venäläisen vaikutuksen leviämisen pelossa ja oman vaikutuspiirinsä levittämiseksi Intiaa hallinneet britit sotivat 80 vuoden aikana kolme sotaa Afganistania vastaan, jolloin Afganistanin hallitsijat

¹¹ Sergejeff 2011, 24, 36.

¹² Sergejeff 2011.

¹³ Katzman & Thomas 2017, 1.

¹⁴ ”Suuri peli” (*the Great Game*) viittaa Venäjän ja Britannian väliseen kilpailuun 1800-luvulla Afganistanin alueella. Sittenkin myös Yhdysvaltojen huolia Afganistanissa, Lähi-idässä ja muualla keskisessä Aasiassa on nimitetty ”uudeksi suureksi peliksi”. Becker 2012, 73—74.

hakivat tukea Venäjästä. Näistä sodista jälkimmäinen päättyi Afganistanin itsenäisyyden tunnustamiseen Britanniasta vuonna 1919.¹⁵

Vuosisadan alussa kuninkaat vaihtuivat milloin pakon, milloin vapaaehtoisuuden edessä, mutta yhteiskuntaa pyrittiin uudistamaan, mikä herätti myös vastustusta uskonnollisemmissa yhteisöissä. Yhdysvaltojen kiinnostus Afganistania kohtaan lisääntyi kylmän sodan myötä, jolloin Afganistan onnistui saamaan sotilas- ja kehitysapua sekä Venäjältä että Yhdysvalloilta. 1970-luvulla epävakaus alkoi kasvaa, kun toisilleen vastakkaiset kommunistinen puolue ja islamilaiset liikkeet voimistuivat. Nopea modernisaatio radikaalin sosialistisen muutoksen avulla sytytti vastarintaa islamilaiden puolueiden keskuudessa. Joulukuussa 1979 Neuvostoliitto lähetti joukkonsa Afganistaniin islamilaisten militioiden, mujahidien¹⁶, voittojen estämiseksi ja Yhdysvaltojen aseman vahvistumisen estämiseksi alueella. Neuvostoliiton tarkoituksena oli vetäytyä mahdollisimman nopeasti myötämielisen hallituksen istuttamisen jälkeen. Yhdysvallat tukivat mujahideja materiaalisesti ja rahallisesti sekä myöhemmin myös asein Pakistanin kautta. Yhdysvallat näkivätkin Afganistanissa mahdollisuuden tuottaa Vietnamin sotaa vastaava tappio Neuvostoliitolle.¹⁷

Muun muassa vastarinnan laajuus, ulkovaltojen osallistuminen ja armeijan kehno tila tulivat Neuvostoliitolle yllätyksenä ja se ymmärsi joutuneensa ratkaisemattomaan konfliktiin.¹⁸ Osittain tehokkaiden aseiden vuoksi Neuvostoliiton tappiot nousivat kääntäen kotimaan mielipiteen sodalle vastaiseksi. Neuvostoliiton vetäytyminen Afganistanista alkoi 1988 YK:n sopimusten nojalla. Neuvostoliiton ja Yhdysvaltojen välien lämmettyä Afganistanin konfliktiin pyrittiin saamaan poliittinen ratkaisu, joka Neuvostoliiton romahdettua kiihtyi. Moskova ja Washington sopivat vuonna 1992 yhteisestä tukien leikkaamisesta afganistanilaissotilaille.¹⁹

Neuvostoliiton tuen päättyessä Afganistanin hallinto luopui vallasta mujahidien hyväksi. Mujahidit eivät olleet yhtenäinen ryhmä, vaan se koostui seitsemästä puolueesta, joiden kesken syntyi erimielisyyttä ja keskinäistä epäluottamusta. Pääosin maaseudulta kotoisin olevat, pataanit afganistanilaiset islamilaiset uskonoppineet ja opiskelijat muodostivat Taliban-liikkeen 1993—1994. Monet heistä olivat ennen mujahideja, mutta pettyneet puolueiden keskinäisiin riitoihin. Taliban katsoi silloisen Afganistanin hallinnon heikoksi, korruptoituneeksi ja pataanivastaiseksi. Neljävuotinen sisällissota mujahidien ryhmien välillä loi tukea vakautta tuovalle Talibanille. Vuonna 1994 Taliban otti hallintaansa Kandaharin ja

¹⁵ Katzman & Thomas 2017, 1.

¹⁶ Arabian sana ”muğāhidīn” tarkoittaa sanatarkasti ”islamilainen taistelija”.

¹⁷ Katzman & Thomas 2017, 2; Sergejeff 2011, 263–266.

¹⁸ Sergejeff 2011, 280—281.

¹⁹ Katzman & Thomas 2017, 2.

1996 Heratin. Talibanin saavutettua voittoja Kabulin lähellä syksyllä 1996 Afganistanin hallinto vetäytyi ja Taliban valtasi Kabulin.

Ulkovaltojen tuki Talibanille loppui sen kannattamien tiukkojen islamististen laintulkintojen ja ankarien rangaistusten harjoittamisen myötä ja erilaiset afganistanilaiset ryhmittymät muodostivat Talibanin vastaan taistelevan Pohjoisen liiton ("Northern Alliance"), jota Iran, Venäjä ja Intia tukivat. Yhdysvaltojen suhtautuminen Talibanin muuttui vihamieliseksi al-Qaidan hyökättyä Yhdysvaltojen kahteen suurlähetystyöhön itä-Afrikassa vuonna 1998. Lopulta Pakistania lukuun ottamatta mikään valtio ei tunnustanut Talibanin hallintoa ja se etäytyi maailmanyhteisöstä muut muslimimaat mukaan lukien. Talibanin hallinnon ja kansainvälisen yhteisön konfliktin lähteenä oli erityisesti hallinnon haluttomuus luovuttaa al-Qaidan perustaja ja johtaja Osama bin Laden.²⁰

Taliban ei kuitenkaan ottanut huomioon pääsääntöisesti ulkomaalaisten jihadistien²¹ suojelemisen mahdollisia seurauksia Afganistanille. Vaikka maailma tuomitsi Talibanin politiikan, ei mikään valtio ollut valmis maksamaan intervention hintaa. Raja kuitenkin ylittyi syyskuun 11. 2001, kun al-Qaida iski New Yorkiin ja Washingtoniin kaapatuin lentokonein.²² Al-Qaidaa isännöivä Talibanin hallinto nähtiin pääosalliseksi viholliseksi presidentti Bushin julistaessa "terrorismin vastaisen sodan".²³ Vastaus iskuihin tuli vasta muutaman viikon kuluttua Yhdysvaltain kehitettyä symbolisia iskuja laajemman sotilaallisen vastauksen.²⁴ Lokakuussa 2001 Yhdysvallat aloitti Enduring Freedom -operaation (OEF) eli massiivisen

²⁰ Katzman & Thomas 2017, 2, 5—6; Barfield 2010, 265—266, 268. On kuitenkin huomattava, ettei Talibanin ja al-Qaidan suhde selvinnyt jännitteiltä. Taliban ei ollut yhtenäinen voima ja yksi ristiriitoja herättänyt kysymys oli juuri suhtautuminen bin Ladeniin. Maley 2002, 255.

²¹ Jihadisti tarkoittaa henkilöä, joka kannattaa aseellista jihadia tai ottaa siihen osaa. Jihad tässä yhteydessä tarkoittaa taistelua islamin puolesta, "pyhää sotaa". MOT kielitoimiston sanakirja. Jihadistit olivat Afganistanissa pääsääntöisesti ulkomaalaisia, sillä Talibanin mukaan afganistanilaisilla ei ollut velvollisuutta kuolla muissa muslimimaissa kuin omassaan, vain harva afganistanilainen osaa jihadistien lingua francaa eli arabiaa sekä afganistanilaisten nähtiin tehneen osansa jo Neuvostoliittoa vastaan sotiessa. Barfield 2010, 297. Esimerkiksi bin Laden itse oli saudiarabialainen.

²² Barfield 2010, 268—269.

²³ "Terrorismin vastaista sota" on monimutkainen käsite, joka tässä tutkimuksessa ymmärretään laajasti. Se ei viittaa ainoastaan laajaan terrorisminvastaisen sotilaalliseen kampanjaan, jonka keskeisiä osia ovat Afganistanin ja Irakin sodat, vaan myös "terrorismin vastaiseen sotaan" diskurssina. "Terrorismin vastaisen sodan" diskurssia on käytetty oikeuttamaan paitsi interventioita, myös muun muassa lain muutoksia, valvontaa, pidätyksiä, turvallisuus-toimenpiteitä, jotka ovat johtaneet ihmisoikeusloukkauksiin ja kansainvälisen lain rikkomuksiin, joista Guantanamon vankien epäinhimilliseen kohtelu esimerkkinä. Jackson 2005, 8, 73. "Terrorismin vastaisen sodan" diskursiivisuus ja sosiaalista todellisuutta muovaava luonne on ymmärrettävä tutkielmassani.

²⁴ Presidentti Clintonin nopeat risteilyohjaukset vastauksena al-Qaidan iskuihin Yhdysvaltojen suurlähetystyöihin itäisessä Afrikassa 1990-luvun loppupuolella olivat vielä ihmisten muistissa, ja tämä mielessä välitöntä kostoa odotettiin myös World Trade Centerin iskuista. Rogers 2004, 3.

hyökkäyksen Talibanin ja al-Qaidan aseisiin ilmaiskuin maalla etenevää Pohjoista liittoa tukien.²⁵

Yhdeksän viikkoa kestäneen hyökkäyksen jälkeen Talibanin hallinto kaatui. YK:n turvaamassa Bonnin sopimuksessa afganistanilaiset ryhmittymät määrittivät tiekartan valtiorakenteiden perustamiseksi ja uudelle väliaikaishallinnolle Talibanin jälkeen, joskin neuvotteluista puuttui keskeisiä henkilöitä ja Taliban. Joulukuussa 2001 YK hyväksyi päätöslauselman International Security Assistant Force -operaatiosta (ISAF) Kabulin turvaamiseksi ja yhtenäisen armeijan perustamiseksi.²⁶ Heikon turvallisuustilanteen jatkuessa ISAF laajeni koko Afganistanin laajuiseksi ja Nato otti siitä vastuun vuonna 2003. Enimmillään operaation vahvuus on ollut yli 130 000 sotilasta 51 Nato-maasta ja Naton kumppanimaista. Vuodesta 2011 lähtien vastuuta turvallisuudesta aloitettiin siirtämään Afganistanin sotavoimille, joka otti turvallisuusoperaatioiden johdon kesällä 2013. Muutosprosessi päätettiin vuonna 2014 ISAF-operaation päättyessä ja pienemmän, taisteluihin osallistumattoman, 39 valtion muodostaman Resolute Support -operaation (ORS) aloittaessa 2015. ORS:n tehtävänä on Afganistanin turvallisuusviranomaisten koulutus, neuvonanto ja ohjaaminen (*train, advise and assist*).²⁷ Yhdysvaltalaisia joukkoja on vuonna 2018 Afganistanissa paitsi monikansallisessa Nato-johtoisessa ORS:ssa, myös niin ikään vuonna 2014 OEF:ää seuranneessa Freedom's Sentinel -operaatiossa (OFS), joka on ORS:ään yhteydessä oleva yhdysvaltalaisen terrorisminvastainen missio.²⁸

Presidentti Trumpin päätöksen mukaisesti yhdysvaltalaisjoukkoja lisättiin sekä ORS:ään että OFS:ään niin, että joukot olivat kohteessa marraskuun 2017 loppuun mennessä. Enemmillään yhdysvaltalaisia sotilaita on ollut sijoitettuna Afganistaniin kuitenkin Obaman aikana vuonna 2010, jolloin joukkoja oli Afganistanissa 100 000. Tähän suhteutettuna Trumpin lisäys yhteensä 14 000 amerikkalaissotilaaseen onkin maltillinen, joskin edelleen vuonna 2018 käydään keskustelua 1 000 yhdysvaltalaisotilaan lisäyksestä Afganistaniin.²⁹ Afganistanin sodasta on tullut pisin Yhdysvaltojen sota sen jatkuessa edelleen 16 vuoden jälkeen. Tämä on jälleen ollut omiaan herättämään uudestaan ajatuksia Afganistanista paitsi ”imperiumin hautausmaana”³⁰

²⁵ Rogers huomauttaa, että Yhdysvallat asettui Pohjoisen liiton puolelle pitkään kestäneessä Afganistanin sisällissodassa huolimatta siitä, ettei Pohjoisen liiton ihmisoikeustilasto ollut paljoo Talibania parempi. Rogers 2004, 3.

²⁶ Maley 2002, 268—270.

²⁷ Nato 2015.

²⁸ Fine & al. 2017, foreword.

²⁹ Jaffe & Ryan 2018.

³⁰ Kts. esim. Pillalamarri 2017.

myös uuden sodan ilmentymänä.³¹ Tässä mielessä tutkimukseni ottaakin myös osaa keskusteluun uusien sotien päättämisen vaikeudesta, mikä Kaldorin mukaan on yksi osoitus sodan muuttuneesta luonteesta.³²

2.2 Afganistanin turvallisuustilanne vuonna 2017

Elokuussa 2017 YK totesi Afganistanin tilanteen heikentyneen niin, ettei kyseessä enää ollut konfliktinen jälkeinen tilanne vaan maa on konfliktissa, jossa ei juuri ole nähtävissä laantumisen merkkejä. Yleinen turvallisuus tilanne on YK:n pääsihteerin raportin mukaan heikentynyt viimeisten vuosien aikana Taliban onnistuttua kasvattamaan vaikutusvaltaansa ja kontrolliaan erityisesti maaseudulla.³³ Kasvun taustalla on Talibanin ja muiden radikaalien islamististen kapinallisten ja kansainvälisten liittolaisten tukeman Afganistanin välisen konfliktin kiihtyminen vuoden 2014 jälkeen ISAF:n päätyttyä ja Afganistanin viranomaisten otettua vastuun turvallisuudesta.³⁴

Vaikka osa Talibanista saattaisi tunnustaa poliittisen ratkaisun tarpeen, osa näkee saavuttaneensa sotilaallisesti ylliotteen. Tilannetta on kuvattu jäytäväksi pattitilanteeksi, jossa Taliban on onnistunut kasvattamaan alueitaan. Islamilaisen valtion (ISIL) esiintyminen, vaikkakin pienissä määrin, on lisännyt vaarallisen ulottuvuuden jo valmiiksi monimutkaiseen tilanteeseen. Niin ikään monet muut, alkuperältään usein ulkomaalaiset terroristiryhmät toimivat alueella paikallisten ja monikansallisten rikollisverkostojen yhteydessä levittäen ekstremismia, huumeita, aseita sekä rahoittaen terroria.³⁵

Yhdysvallat pommittivat Afganistania vuonna 2017 enemmän kuin seitsemänä aiempana vuotena. Huhtikuussa 2017 Yhdysvallat pudotti ensimmäistä kertaa operatiivisessa käytössä ”kaikkien pommien äidin”, ydinaseita lukuun ottamatta Yhdysvaltojen suurimman pommin, ISIL:n tunneliverkostoihin Nangarharin maakunnassa. Trumpin ja Afganistanin hallinnon joukkojen kiihdyttämät ilmaiskut vaativat siviiliuhreja seitsemän prosenttia enemmän kuin vuonna 2016 ja eniten sitten vuoden 2009. Kaiken kaikkiaan siviiliuhrien määrä Afganistanissa kuitenkin laski yhdeksän prosenttia vuoteen 2016 verrattuna. YK:n Afganistanin

³¹ Kaldor 2012, 160—175. Uusi sota on Kaldorin käsite viittaamaan 1900-luvun viimeisinä vuosikymmeninä erityisesti Afrikassa ja Itä-Euroopassa kehittyntä väkivaltaa, jolla on poliittinen luonne ja joka sisältä valtavan määrän monikansallisia yhteyksiä. Uusissa sodissa erot muun muassa valtion ja ei-valtion, yksityisen ja julkisen, poliittisten ja taloudellisten motiivien välillä hämärtyvät. Myös eri sotien, kuten perinteisen sodankäynnin, sissisodan vastaisen toiminnan ja sisällissodan, sekoittuminen tai hybridisodat kuvaavat uusia sotia. Kaldor 2012, 1—2.

³² Kaldor 2012, 210.

³³ YK 2017, 3—4.

³⁴ Ruttig 2017.

³⁵ YK 2017, 3—4.

avunatomission (United Nations Assistance Mission in Afghanistan, UNAMA) mukaan vuonna 2017 siviiliuhreja dokumentointiin kaiken kaikkiaan 10 453, joista 3 438 kuolleita ja 7 015 loukkaantuneita.³⁶

2.3 Amerikan harvinaislaatuisuus

Erityisesti konfliktin aikaiseen Yhdysvaltojen ulkopolitiikkapuheeseen liittyy käsitys Amerikan harvinaislaatuudesta (American exceptionalism).³⁷ Se on Yhdysvaltojen ulkopolitiikka kuvaava ideologia, jonka pohjana on toiseuden tekemien, toiseuttaminen, jossa luodaan eroa (hyvään) itseen ja (pahaan) toiseen. Wylie kuvaa koko Amerikan ulkopolitiikan olevan rakentunut hyvän ja pahan väliseen vuorovaikutukseen, jossa Amerikan harvinaislaatuisuus luo kontekstin suhteessa muihin valtioihin.³⁸

Käsitys Amerikasta valittuna kansakuntana, erillisenä ja moraalisesti toisia parempana juontaa juurensa pitkälle historiaan, valtion alkuvaiheisiin asti. Perustavanlaatuisimmillaan tämä uskomus harvinaislaatuudesta perustuu käsitykseen Amerikan synnystä vapauden, tasa-arvon, individualismin, hyveen ja velvollisuuden ideaaleille, jolloin Amerikan kutsumus on palvella malliesimerkkinä maailmaa ja johtaa toisia kohti vapautta.³⁹ McCriskenin mukaan käsitykseen Amerikan harvinaislaatuudesta kuuluukin paitsi ainutlaatuisuus, myös paremmuus muihin kansakuntiin nähden Yhdysvaltojen ollessa kuitenkin erehtyväinen siinä missä muutkin kansakunnat. Uskomus harvinaislaatuudesta on ollut merkittävä Yhdysvaltojen identiteetin muodostumiselle ja sen nähdään tarjonneen kulttuurisen ja älyllisen viitekehyksen ulkopolitiikalle: Amerikan arvot ja periaatteet voisivat hyödyttää koko ihmiskuntaa.⁴⁰ Lisäksi tämä tehtävä johdattaa maailmaa ja levittää demokratiaa ja kapitalismia mahdollisimman moneen maahan on joidenkin tulkintojen mukaan taivaallista alkuperää, se on ”Jumalalta saatu kohtalo”.⁴¹

Amerikan harvinaislaatuisuuden uskomusta käyttävät erityisesti Yhdysvaltojen presidentit. Valtaosa amerikkalaisista yhtyy näkemykseen siitä, että Yhdysvalloilla ”on erityinen piirre, joka tekee siitä maailman mahtavimman maan.”⁴² Näin ollen on ymmärrettävää, miksi

³⁶ UNAMA 2018.

³⁷ On huomattava, että muillakin valtioilla on omat harvinaislaatuisuuden muotonsa, mikä ei kuitenkaan vähennä uskomuksen Amerikan harvinaislaatuudesta merkitystä Yhdysvaltojen politiikalle. McCrisken 2002, 78.

³⁸ Wylie 2012, 19.

³⁹ Kts esim. King 2014, 5.

⁴⁰ McCrisken 2002, 64.

⁴¹ ”God-given destiny”. Hodgson 2009, 159.

⁴² [...] has a unique character that makes it the greatest country in the world. Käännös minun. Erään vuonna 2010 tehdyn gallupin mukaan 80% amerikkalaisista yhtyi tähän näkemykseen. Gallup, 2010.

presidentit puheessaan haluavatkin korostaa uskomusta, joka yhdistää amerikkalaiset yhden yhteisen identiteetin alle. Yhdysvaltojen presidenttien voidaan tulkita olevan näin jo strategisesti pakotettujakin käyttämään tätä käsitettä julkisissa puheenvuoroissaan.⁴³ Oman harvinaislaatuisuuden esittäminen suhteessa huonompiin toisiin voidaan näin nähdä strategisesti kannattavana tekona oman kantansa vahvistamiseksi. Erityisesti niin taloudellisten kuin sotilaallistenkin kriisien aikana Yhdysvaltojen presidentit ovat turvautuneet harvinaislaatuisuuden ideologiaan.⁴⁴

Myös tässä tutkimuksessa on uskomuksen Amerikan harvinaislaatuudesta ymmärtäminen tärkeää. On kuitenkin huomattava, että presidentti Trumpin tapaa käsittää Amerikan harvinaislaatuisuus on tutkittu ja todettu, miten Trump vaalikampanjassaan ei puolustanut olemassa olevaa käsitystä Amerikan harvinaislaatuudesta, vaan hänen tavoitteenaan oli nimenomaisesti Amerikan tekeminen harvinaislaatuiseksi: ”tehdään Amerikasta jälleen mahtava.”⁴⁵ Tähän suunnitelmaan ei kuulunut vahvistunut sotilaallinen osallistuminen Afganistanin konfliktissa. Seuraavaksi siirrynkään käsittelemään kansainvälisten operaatioiden poistumisen problematiikkaa.

3 Operaatiosta poistumisen problematiikkaa

Tässä luvussa esittelen tutkimusaiheeni problematiikkaa. Poistumisen problematiikassa on kyse siitä, milloin on aika vetäytyä operaatiosta tai milloin ei: milloin jäädä, milloin poistua. Luvun tarkoituksena on näin tuoda esiin kansainvälisen operaation haasteita operaatiosta poistumisen ja exit-strategioiden näkökulmasta sekä Afganistanista ylipäänsä. Luku hahmottaa näin ollen Trumpin Afganistanin päätöksen kontekstia esittämällä kattavamman taustan sille, mistä hallinnon legitimoinnissa on kyse.

3.1 Operaatiosta poistumisen haasteesta

Ei ainoastaan exit-strategioiden tutkimus, vaan myös poliittinen päätöksenteko strategioiden suhteen on osoittautunut ailahtelevaksi: politiikassa kysymys operaatiosta poistumisesta on käsitelty ennemmin ad hoc -periaatteella kuin pitkän harkinnan tuloksena.⁴⁶ ”Ennen kuin

⁴³ Gilmore & al. 2016, 507.

⁴⁴ Gilmore & al. 2016, 513-514.

⁴⁵ Torpey 2017. Sitaatti viittaa Trumpin mottoon ”make America great again”.

⁴⁶ Caplan 2012a, 111.

lähetämme joukkojamme vieraiseen maahan, meidän tulisi tietää milloin ja miten saamme heidät pois”⁴⁷ totesi presidentti Bill Clintonin turvallisuusneuvonantaja Anthony Lake vuonna 1996 hätiköidyn Somaliasta vetäytymisen jälkeen. Tämä Laken näkemys toteutuu kuitenkin vain harvoin, eikä useassa tapauksessa operaation exit-strategiaa ole huolella harkittu. Valtionrakennusoperaatioiden ei ole kuitenkaan tarkoitus jatkaa ikuisesti monen operaation pitkäkestoisuudesta huolimatta. Vääräaikainen poistuminen on ongelmallinen: liian aikainen poistuminen saattaa jättää jälkeensä heikot paikalliset instituutiot ja ratkaisemattoman konfliktin. Jatkuessaan ulkoinen kontrolli uhkaa vieraannuttaa paikallisväestön ja estää itsenäisen hallintokapasiteetin kehittymisen.⁴⁸

Caplan ja Durch huomauttavat, ettei poistuminen tarkoita yhtä tiettyä hetkeä tai tapahtumaa, vaan voidaan nähdä ennemmin muutosprosessiksi.⁴⁹ Se voi esimerkiksi johtaa tietyn kansainvälisen toimijan vetäytymiseen eikä näin ollen tarkoita välttämättä koko kansainvälisen osallistumisen päättymistä. Muutos voi olla yhdestä operaatiosta toiseen tai vastuun luovutus kansainvälisiltä toimijoilta paikallisille, kun kriittinen kansallinen kapasiteetti on saavutettu. Valtionrakennus voi kestää vielä tämän muutoksen jälkeenkin.⁵⁰

Exit-strategia on suunnitelma irrottautumisesta ja vetäytymisestä valtiosta tai alueelta ideaalitulanteessa silloin, kun asetetut tavoitteet on saavutettu.⁵¹ Tavoitteiden tulisi olla kaikkien operaation osapuolten jakamia, jotta lopputulemalla olisi vankka tuki ja uudelleen syttyvän konfliktin riski olisi minimoitu poistumisen tapahtuessa.⁵² Operaation menestykseen pohjautuvaan poistumiseen ei ole yhtä määrättyä tapaa, vaikka tiettyjen mandaatin avainelementtien saavuttaminen voidaan yleisesti nähdä poistumisen taustalla.⁵³ Näin ollen mandaatin valmistelu ja sen kyky sopeutua muuttuviin olosuhteisiin ovat keskeisiä myös poistumisen kannalta.⁵⁴ Exit-strategia on kuitenkin eri asia kuin mandaatin implementointi, joskin nämä kaksi ovat lähellä toisiaan. Hyvä exit-strategia on riippuvainen hyvästä sisäänpääsystrategiasta. Huonosti tehty exit-strategia saattaa pilata valtionrakennuksen

⁴⁷ ”Before we send our troops into a foreign country, we should know how and when we’re going to get them out.” (Käännös minun).

⁴⁸ Caplan, 2012b, 4.

⁴⁹ Vielä 1990-luvulla YK näki poistumisen tapahtumana prosessin sijaan: missio joko kesti pitkään (Golan, Libanon) tai vetäytyminen tapahtui vauhdilla. Durch 2012, 94.

⁵⁰ Caplan, 2012a, 5; Durch 2012, 94.

⁵¹ Caplan, 2012a, 5–6.

⁵² Caplan 2012a, 316.

⁵³ Paikallisen kapasiteetin vahvistaminen on avaintekijä kaikissa exit-strategioissa. Rothstein 2012, 62. Nagl:n mukaan Yhdysvaltojen exit-strategia Afganistanista vaatiikin sellaisen valtion rakentamista, joka kykenee huolehtimaan kansalaistensa turvallisuudesta ja hallinnasta. Nagl 2012, 102.

⁵⁴ Durch 2012, 97.

saavutukset ja vaarantaa konfliktinjälkeisen valtion tai alueen elinkyvyn. Exit-strategia voi tosin olla onnistunut, vaikka itse operaatio ei olisikaan saavuttanut tavoitteitaan.⁵⁵

Caplan huomauttaa, että exit-strategia on myös poliittinen kysymys. Näin ollen kestävien tavoitteiden saavuttaminen voi olla toissijaista ja muut tekijät määrätä poistumisen, jolloin poistuminen ei tapahdu ideaalitalanteessa tavoitteiden saavuttamisen jälkeen. Tällöin kysymyksinä voidaan nähdä esimerkiksi: miten hoitaa poistuminen jättämättä toisia pulaan tai miten mahdollinen poistumisen aiheuttama luottamuksen menetys voidaan kattaa.⁵⁶

Äkkiseltään voisi kuvitella, että konfliktinjälkeiseen valtionrakennukseen osallistuvilla turvallisuusorganisaatioilla olisi pitkälle kehittynyt käytäntö exit-strategioiden suunnittelun ja implementoinnin suhteen, mutta näin ei näytä olevan. Caplan kiinnittää huomiota, miten vähän keskustelua exit-strategioista käydään relevanteissa asiakirjoissa Yhdysvaltojen sotilasdoktriinin puitteissa, vaikka sotilasvirkamiesten keskuudessa termi on laajasti käytössä, mihin syynä voi olla epäonnistunut poistuminen Somaliasta. Sotilasdoktriini keskittyykin enemmän ”päättämisen kriteereihin” (*termination criteria*), lopputilaan (*end state*) tai muutokseen ja päättymiseen (*transition and termination*). Caplan näkee sotilasoperaation lopputilan olevan tärkeä exit-strategialle, mutta siihen kuuluvan muitakin kysymyksiä.⁵⁷

Etukäteen suunniteltuja exit-strategioita on kuitenkin myös kritisoitu. Poliittisten johtajien pohtiessa poistumista jo ennen intervention alkamista, ei voida vielä varmuudella tietää niitä tekijöitä, jotka interventio ja siihen vastaaminen alueella luo.⁵⁸ Olosuhteet voi vaihdella merkittävästi, joiden mukana voi vaihdella myös vaihtoehdot ja strategiset määräykset.⁵⁹ Recordin mukaan exit-strategiat ovat myös kiinni sotilaallisesta menestyksestä, sillä häviö tai pattitilanne taistelukentällä pakottaa poliittisten tavoitteiden vähentämiseen, kun taas menestys lisää tavoitteita. Hän näkeekin ennalta suunnitellut exit-strategiat harhakuvitelmina.⁶⁰ Ennalta suunnitellut exit-strategiat ovat myös Hampsonin ja Lindbergin mukaan enemmän toiveita kuin strategioita, eikä tehtävien ja olosuhteiden monimutkaisuus usein kohtaa epärealististen aikataulujen kanssa. Tämän pohjalta Hampson ja Lindberg ovat kehittäneet niin kutsutun ”no exit” -strategian, joka keskittyy siihen, mitä on mahdollista saavuttaa esimerkiksi yhdysvaltalaisten tavoitteiden edistämiseksi. Tällöin poistuminen ei tapahtuisi silloin, kun

⁵⁵ Caplan, 2012a, 5–6.

⁵⁶ Ibid.

⁵⁷ Caplan 2012a, 7.

⁵⁸ Hampson & Lindberg 2012.

⁵⁹ Caplan 2012, 8.

⁶⁰ Record 2001, 22.

kohdemaahan on saatu aikaan stabiili järjestys vaan silloin, kun se on poistumisen ja jäämisen hinnan laskemisen mukaisesti kannattavaa operaatioon osallistuvalla valtiolla.⁶¹

Voidaan siis todeta, että kysymys siitä, koska poistua operaatiosta, on haastava.⁶² Ongelmia tuottaa sekä liian aikainen että liian myöhäinen poistuminen. Presidentti Trump päätti jäädä Afganistaniin määrittelemättömäksi ajaksi, toisin kuin aiemmin aikoi ja toisin kuin Obaman aikatauluihin perustuvan exit-strategian mukaisesti. Paitsi jäämisestä, presidentti päätti lisätä sotilasvoimaa Afganistanissa niin joukkojen kuin ilmaiskujenkin osalta. Presidentti ei kuitenkaan ole selkeästi esittänyt omia tavoitteitaan Afganistanissa, kuten esimerkiksi ”no exit”-strategia edellyttää. Päinvastoin Trump antaa ristiriitaista viestiä esimerkiksi siitä, pitäisikö Talibanin kanssa neuvotella. Trumpin exit-strategiaa on kaiken kaikkiaan vaikea siis hahmottaa, mikä tekee mielenkiintoiseksi jäämispäätöksen legitimoinnin tutkimisen, sillä epäselvä exit-strategia on saanut osakseen kritiikkiä, jota vastaan päätöstä tulee legitimoida. Seuraavassa alaluvussa käyn läpi Bushin ja Obaman strategiat, joiden kummankin voidaan nähdä epäonnistuneen sodan ja Yhdysvaltojen sotilaallisen läsnäolon edelleen jatkuessa.

3.2 Afganistan ja presidenttien exit-strategiat

Afganistanin operaatio ei ollut aluksi Yhdysvalloille valtionrakennusoperaatio vaan joukkojen oli tarkoitus vetäytyä mahdollisimman nopeasti. Motiivit, jotka ajoivat Yhdysvallat hyökkäämään Afganistaniin, erosivat aikaisemmista liberaaleista interventioista. Dodge huomauttaa, että interventiota kohtuullisen vakaan Taliban-hallinnon, jonka ihmisoikeusrikkomukset olivat huippunsa ohittaneet, aikana ei olisi pystynyt liberaalilla rauhanrakentamisella oikeuttamaan. Hyökkäystä edeltänyt suunnittelu törmäsi yhteen alueen realiteettien kanssa, jolloin liberaalin rauhanrakennuksen metodeista tuli kehys Yhdysvaltojen yriykselle vakauttaa Afganistan ja irrottaa joukot.⁶³

Bushin hallinto oli alun perin siis Afganistanin kansakunnan rakennusta vastaan ja poistumisen Afganistanista olikin tarkoitus käydä nopeasti. Vuoteen 2005 asti Yhdysvallat keskittivät toimintansa lähinnä terrorismin vastaiseen sotaan ja humanitaariseen apuun uudelleenrakennuksen jäädessä koalition liittolaisille. Tammikuussa 2006 Yhdysvaltojen

⁶¹ Hampson & Lindberg 2012, 16—23.

⁶² Samantyyppistä keskustelua käydään myös humanitaaristen interventioiden yhteydessä. Keohanen mukaan keskustelu keskittyi aluksi interventiopäätöksiin, mutta sittemmin kääntyi myös interventioiden jälkeiseen politiikkaan. Keohane 2003, 275. Walzer taas huomauttaa, että vaikka suvereniteetin ja alueellisen koskemattomuuden normit edellyttävät ”sisään ja nopeasti ulos” -sääntöä, ei nopea poistuminen humanitaarisista interventioista aina ole mahdollinen. Walzer 2004, 30—32.

⁶³ Dodge 2013, 1200—1201.

hallinto liittyi kansainväliseen sitoumukseen kokonaisvaltaisesta valtionrakennuksesta ja kehityksestä. Talibanin vastarinta voimistui Yhdysvaltojen hyökättyä Irakiin 2003. Tällöin, Bushin siirrettyä huomionsa Irakiin taistelusta Talibania ja al-Qaidaa vastaan Afganistanissa, Bushin hallinnon voidaan nähdä menettäneen mahdollisuutensa päättää kapinallisten uhka ja perustaa vakaa regiimi Afganistaniin.⁶⁴ Tämä jätti poistumisen Afganistanista haasteelliseksi.

Presidenttikautensa alussa Obaman hallinto muuttikin Yhdysvaltojen lähestymistapaa, sillä Obama piti kampanjastaan asti Afganistanin sotaan keskittymistä Irakin sotaa tärkeämpänä. Uusi Afganistan-strategia keskittyi Afganistanin poliittisen vakauden palauttamiseen sekä Yhdysvaltojen ja Naton joukkojen vetäytymiseen.⁶⁵ Obama nosti yhdysvaltalaisjoukkojen määrän enimmilleen 100 000 vuonna 2011, jonka jälkeen pyrki joukkojen vetäytymiseen aikataulun mukaisesti niin, että vuoden 2014 loppuun mennessä Afganistaniin olisi jäänyt vain muutama tuhat sotilasta vastaamaan afganistanilaisjoukkojen koulutuksesta ja avustamaan terrorisminvastaisessa taistelussa ISAF-operaation päättyessä ja ORS:n alkaessa. Suunnitelman mukaan Afganistan olisi vuonna 2014 ollut valmis ottamaan vastuun omasta turvallisuudestaan. Yhdysvaltalaisotilaiden oli sen jälkeen tarkoitus vetäytyä niin, että vuoden 2016 jälkeen Afganistanissa olisi ollut vain 1 000 sotilasta Yhdysvaltojen suurlähetystön alaisuudessa, ei erillisessä sotilaskomennuksessa.⁶⁶ Tällaista aikatauluihin perustuvaa exit-strategiaa on kritisoitu sen kykenemättömyydestä ottamaan huomioon alueen muuttuvia olosuhteita, eikä suunnitelma toteutunutkaan, vaikka keskeisen tavoite, Osama bin Ladenin eliminointi, saavutettiin vuonna 2011. Afganistanissa palveli noin 11 000 yhdysvaltalaisotilasta Trumpin astuessa virkaan.⁶⁷

Vuosina 2011—2015 Trump twiittasi useampaan otteeseen nopean Afganistanista vetäytymisen puolesta.⁶⁸ Virkaanastujaisista vasta kahdeksan kuukauden kuluttua, 21. elokuuta 2017 julkaistussa Afganistanin ja Etelä-Aasian strategiassa Trump kuitenkin linjasi Yhdysvaltojen jäävän Afganistaniin ja vetäytymisen tapahtuvan olosuhteiden salliessa sekä ilmoitti joukkoja lisäävän. Kesäkuussa 2017 Trump valtuutti puolustusministeri James Mattis joukkojen lisäämiseen lähes 4 000 sotilaalla, mikä enteili tulevaa strategiaa. Keskustelu joukkojen lisäämisestä näiden marraskuuhun 2017 mennessä Afganistaniin sijoitettujen lisäksi jatkuu alkuvuonna 2018.

⁶⁴ Indurthy 2011, 11.

⁶⁵ Ibid.

⁶⁶ Katzman & Thomas 2017, 26.

⁶⁷ Jaffe & Ryan 2016.

⁶⁸ Kts. esim. @realDonaldTrump 2011; 2012; 2013; 2014.

Päätöstä jäädä Afganistaniin on kritisoitu erityisesti sitoutumisesta jo 16 vuotta kestäneeseen, Amerikan pisimpään sotaan, jota nimitetään ”loputtomaksi sodaksi” (*endless war*) ja siihen kuuluvasta vastuuttomasta amerikkalaisten hengen alttiiksi asettamisesta. Sota on vienyt vuoteen 2018 mennessä lähes 2 200 yhdysvaltalaisotilaan hengen. Niin ikään Afganistaniin sotaan osallistumisen ei nähdä estävän mahdollisia terroristi-iskuja Yhdysvalloissa. Lisäksi joukkojen lisäyksen seurauksena Afganistanin menojen kasvu on saanut kritiikkiä. Poliittisen ratkaisun saavuttamisen Trumpin tavoitteleman Talibanin sotilaallisen lyömisen jälkeen ei ole myöskään nähty toimivan ennen eikä nyt. Poliittisten kysymysten toissijaisuus strategiassa onkin nähty virheeksi eikä sen mahdollisuuteen tuoda rauhaa kauttaaltaan uskota.⁶⁹ Kritiikkiin vastatakseen Trumpin hallinto legitimoii Afganistanin päätöstään. Seuraavaksi käsittelemkin tutkimuksen teoreettisen viitekehysten.

4 Teoreettismetodologinen viitekehys: Kriittinen diskurssin tutkimus ja legitimointi

Tässä luvussa esittelen teoreettisenmetodologisen viitekehysteni eli kriittisen diskurssin tutkimuksen ja legitimoinnin teorian. Viimeisessä alaluvussa käsittelem myös van Leeuwenin legitimointikategoriat ja Reyesin niistä johtamat legitimointistrategiat, jotka toimivat analyysini pohjana.

4.1 Kriittinen diskurssintutkimus

Tutkielmani löyhänä viitekehysenä toimii kriittisen diskurssintutkimuksen (critical discourse studies, CDS) koulukunta.⁷⁰ Ymmärrän kriittisen diskurssintutkimuksen tässä työssä Wodakin ja Meyerin tavoin nimenomaan koulukunnaksi, paradigmaksi tai ohjelmaksi, en yksittäiseksi teoriaksi tai erityiseksi tietynlaiselle tutkimukselle tunnusomaiseksi metodologiaksi. Koulukunnan tutkijat soveltavat erilaisia teoreettisia taustoja, käyttävät erilaisia aineistoja ja metodologioita ja tulevat eri tieteenaloilta.⁷¹ Kriittisen diskurssintutkimuksen linja johdetaan usein Aristoteleen tai vähintään valistuksen filosofeihin asti. Tutkimuksen taustalla näkyy Marx

⁶⁹ Kts. esim. Mascaro (2017); Hirschfeld Davis & Landler (2017); Felbab-Brown (2017); Dubenko (2017); Bacevich (2017).

⁷⁰ Kriittisestä diskurssin tutkimuksesta (critical discourse studies, CDS) käytettiin alkuaikanaan 1990-2000-luvuilla termiä kriittinen diskurssianalyysi (critical discourse analysis). Wodak & Meyer 2016, 4. Tutkimus-sanan käyttö analyysi-sanaa korvaamaan viittaa erityisesti analyysin metodien moninaisuuteen: kriittinen diskurssianalyysi ei ole metodi. van Dijk, 2018.

⁷¹ Wodak & Meyer 2016, 5.

ja marxismin versiot, erityisesti Gramsci ja Frankfurtilainen koulukunta, etupäässä Habermas.⁷² Kriittinen diskurssintutkimus näkee yhteiskunnalliset ilmiöt lähtökohtaisesti monimutkaisina, joten ne vaativat monitieteistä lähestymistapaa. Toisin kuin usein kriittisestä tutkimuksesta ajatellaan, ei tutkimuksen kohteiden välttämättä tarvitse olla negatiivisia tai erityisen ”vakavia” yhteiskunnallisia tai poliittisia kysymyksiä. Meyer ja Wodak muistuttavat jokaisen yhteiskunnallisen ilmiön tarpeesta tulla haastetuksi ja kyseenalaistetuksi.⁷³ Näin ollen kriittinen diskurssintutkimus tässä tutkielmassakin toimii innoittajana tarkastella kriittisesti poliittista päätöstä sekä legitimoinnin teoretisoinnin lähtökohtana.

Yksimielisesti CDS:n tutkijat näkevät kielen olevan yhtä aikaa sosiaalisen rakenteen määrittämä ja rakenteen muutoksessa ja stabilisoinnissa mukana.⁷⁴ Fairclough kuitenkin huomauttaa, että vaikka nykyään yhteiskuntatieteellinen tutkimus on saanut laajasti vaikutteita sosiaalisesta konstruktionismista, väitteestä maailman sosiaalisesta rakentumisesta, on teorit, jotka korostavat kielen ja diskurssin roolia sosiaalisen maailman rakentumisessa usein idealistisia. Fairclough näkee, että voimme konstruoida (*construe*) sosiaalista maailmaa tietyin tavoin, mutta se, voivatko nämä tulkinnat (*construals*) muuttaa sen konstruktiota (*construction*), riippuu useista kontekstuaalisista tekijöistä, kuten siitä millainen sosiaalinen todellisuus jo on ja kuka sitä konstruoi. Hän edustaa näin maltillista näkemystä maailman sosiaalisesta rakentumisesta, jonka mukaan todellisuus ei voi olla redusoitavissa meidän subjektiiviseen ymmärrykseemme todellisuudesta.⁷⁵ Vaikka tutkimukseni kiinnostus kohdistuu kielen todellisuutta rakentavaan luonteeseen, en minäkään tutkimukseni puitteissa kiellä ihmismielestä ulkopuolisen todellisuuden olemassaoloa, jolloin ontologiani on realistinen.

CDS tunnistaa yhteiskunnallisten ja poliittisten prosessien ja liikkeiden osittain kielellisdiskursiivisen luonteen, ja analysoi näiden lingvistisiä ja semioottisia piirteitä. CDS:n huomio ei ole varsinaisesti kielessä, vaan sosiaalisten prosessien ja rakenteiden osittain lingvistisessä luonteessa.⁷⁶ Kieli on siis sosiaalinen käytäntö, jossa kielen konteksti on tärkeä. Keskeinen käsite tutkimukselleni on diskurssi, joka voidaan määritellä monin tavoin. Diskurssi on suhteellisen vakaata kielenkäyttöä, joka strukturoi sosiaalista elämää.⁷⁷ Kriittisessä diskurssintutkimuksessa suosittu on Fairclough’n ja Wodakin määritelmä diskurssille. Diskurssi on sosiaalisen käytännön muoto, kielen käyttöä puheessa ja kirjoituksessa.

⁷² Johnstone 2011, 54; Wodak & Meyer, 2016, 6; Van Dijk, 1993, 251.

⁷³ Wodak & Meyer 2016, 2—3.

⁷⁴ Wodak & Meyer 2016, 7.

⁷⁵ Fairclough 2003, 8—9, 14.

⁷⁶ Fairclough & Wodak 1997, 271.

⁷⁷ Wodak & Meyer, 2016, 6.

Diskurssiin sisältyy dialektinen, kaksisuuntainen suhde, jossa tilanteet, instituutiot ja sosiaaliset rakenteet muovaavat diskursiivisia tapahtumia ja toisin päin: diskurssit ovat sosiaalisesti konstituivia ja sosiaalisesti muotoutuneita. Diskurssit konstituivat tilanteita, tietoa, ihmisten ja ihmisryhmien suhteita. Diskurssi niin ikään auttaa ylläpitämään ja uudelleen tuottamaan status quoa, mutta on myös sen muutoksessa mukana. Diskurssit ovat siis sosiaalisesti vaikutusvaltaisia; niillä on valtaa.⁷⁸

Kriittinen diskurssintutkimus onkin kiinnostunut ennen kaikkea historiasta, valtasuhteista sekä niitä ylläpitävistä ideologioista eli sen taustalla näkyy vahvasti myös poststrukturalistinen perusta.⁷⁹ Van Dijk näkee erityisesti vallan väärinkäytön ja valta-aseman olevan kriittisen diskurssintutkimuksen tärkeimpiä ulottuvuuksia. Niin ikään oma tutkimukseni legitimoinnista on kiinnostunut (diskursiivisesta) vallasta. Van Dijk määrittelee vallan ja valta-aseman tietynlaiseksi kontrolloivaksi suhteeksi eri sosiaalisten ryhmien tai organisaatioiden välillä. Diskurssit näyttelevät keskeistä roolia vallan harjoittamisessa. Siinä missä mikä tahansa kontrolloivan sosiaalisen toiminnan, kuten käskyjen, lakien ja kieltojen avulla kyetään kontrolloimaan toimintaa, on diskursseilla kyky kontrolloida myös mielentiloja, tietoa, asenteita ja ideologioita, ”hallita mieliä”.⁸⁰ Siinä missä van Dijk määrittelee valtaa pikemmin sosiaalipsykologisin käsitteistöin, on Fairclough’n käsitys diskurssien ja vallan suhteesta peräisin Foucault’a. Diskurssit harjoittavat valtaa, koska ne institutionalisoivat ja säätelevät tapoja puhua, ajatella ja toimia. Diskurssien valta ulottuu yli ihmisten ja ihmisryhmien, eikä kukaan voi yksinään kontrolloida diskurssia, vaikka osallistuvat niiden muodostamiseen.⁸¹ Fairclough kuitenkin huomauttaa, ettei vallasta ole ainoastaan kyse kielessä.⁸² Tässä tutkimuksessa keskeistä on ymmärtää, että diskursseilla on valta määritellä legitiiminä pitämäämme tietoa.

Valta ei ole ainoastaan kriittisen diskurssintutkimuksen kiinnostuksen kohteena, vaan Fairclough’n mukaan koko CDS:n tarkoitus on auttaa lisäämään tietoisuutta siitä, miten kieli edistää valta-asemia. Tietoisuus on ensimmäinen askel kohti emansipaatiota.⁸³ Kriittisen tietoisuuden lisääminen valta-asemista on näin ollen yksi CDS:n ydintehtävistä. Valta CDS:ssa nähdään yleensä negatiivisena valta-aseman hyväksikäyttönä, joka legitimoii esimerkiksi

⁷⁸ Fairclough & Wodak, 1997, 258.

⁷⁹ Jorgensen & Phillips 2002, 7; Wodak 2001, 11; Jokinen & Juhila, 1999, 86.

⁸⁰ Van Dijk, 2016, 71.

⁸¹ Fairclough 2016, 116—118.

⁸² Fairclough 2001, 3.

⁸³ Fairclough 2001, 1.

rasismin ja seksismin ja taloudellisen epätasa-arvon.⁸⁴ ”Kriittisen” CDS:ssä voidaan nähdä viittaavan laajemmin kriittisen tutkimuksen pyrkimyksenä kritiikkiin ja muutokseen.⁸⁵ Kriittinen tutkimus ei pyri ainoastaan kuvaamaan tai ymmärtämään ympäröivää maailmaa vaan sillä on emansipaatioon tähtäävä intressi.

”Kriittinen” viittaa myös tutkijan itsensä ymmärrykseen omasta positiostaan sekä tutkijan refleктоivaan tutkimusotteeseen.⁸⁶ Refleksiivisyydellä viitataan tutkimuksen itsensä olevan osallinen todellisuuden rakentamisessa, jolloin tutkijan on refleктоitava tutkimusta sekä omia tulkintojaan. Tällöin haasteeksi nousee se, kuinka paljon tutkijan tulee refleктоida itseään ajautumatta omien tekemisiensä tulkinnan kierteeseen, joka ei enää palvele tarkoitustaan.⁸⁷ Omassa työssäni refleктоin paitsi tutkijapositioni⁸⁸ myös tutkimuksen jokaisessa vaiheessa tekemiäni valintoja, vaihtoehtoisten valintojen olemassaoloa ja korostan analyysini tulkinnallisuutta.

Kriittistä diskurssintutkimusta on kritisoitu muun muassa sen operoimisesta jossakin määrin sattumanvaraisesti ennemmin yksilöiden päähänpistojen kuin perusteltujen tieteellisten periaatteiden mukaisesti. Käytössä olevia teorioita ei ole aina selkeästi määritelty. Kriittisen otteen korostaminen on nähty jo lähtökohtaisesti kuuluvan kaikkien tutkijoiden tutkimusotteeseen ilman sen liittämistä erikseen (neomarxilaiseen tai vastakkaiseen) ideologiaan. CDS:n on kritisoitu olevan voimakkaasti poliittisesti saneltua eikä niinkään tieteellisten kriteereiden määräämää.⁸⁹

Kriittinen diskurssintutkimus pyrkii paljastamaan, miten tiettyjä tietämisen muotoja suositaan, miten valta legitimoidaan ja miten poliittiset prosessit ”normalisoidaan”.⁹⁰ Tässä tutkimuksessa kriittinen diskurssintutkimus toimiikin löyhänä viitekehyksenä, josta eritoten lainaan diskurssien vallan ymmärtämisen, legitimoinnin prosessin ja legitimointistrategiat sekä niiden kyvyn normalisoida politiikkaa ja tuottaa vaihtoehtottomuutta, tutkijan position ymmärtämisen sosiaalisista rakenteista riippuvana ja muutoksen pyrkimyksen keskeisinä tutkimusta ohjaavina huomioina. Diskurssien avulla presidentti Trumpin hallinnon on mahdollista legitimoida Afganistan-päätöksensä ja näin kontrolloida kielen avulla paitsi amerikkalaisia, myös muita tahoja esittämänsä toiminnan hyväksymiseksi ja onnistumiseksi. Kriittisen

⁸⁴ ”Positiivisesta” diskurssianalyttisestä lähestymistavasta, joka keskittyy ennemmin toivoon ja muutokseen kriittisen diskurssianalyysin negatiivisen sävyn sijaan esimerkkinä Martin 1999.

⁸⁵ Wodak & Meyer 2016, 7.

⁸⁶ Wodak & Meyer 2016, 7; Juhila 1999, 230—231.

⁸⁷ Juhila 1999, 230—231.

⁸⁸ Kts. johdanto.

⁸⁹ Breeze 2011, 498—501, 520. Kts. myös Hammersley 1997.

⁹⁰ Jackson 2005, 148.

diskurssintutkimuksen pyrkimys muutokseen on niin ikään tutkimukseni intressinä. Tässä tapauksessa muutos viittaa rauhanomaisempaan strategian mahdollisuuteen, kun ensin osoitetaan ja ymmärretään legitimoinnin tapa tuottaa vaihtoehtottomuutta omalle toiminnalle.

Työssäni tuonkin kriittisen diskurssin näkökulman legitimointiin. Oleellinen osa kriittistä diskurssintutkimusta on tutkia erityisiä tapoja, joilla legitimointia harjoitetaan. CDS:ssa nämä tavat on käsitteellistetty ”legitimointistrategioiksi” eli ”erityisiksi tavoiksi mobilisoida tietyt diskursiiviset resurssit legitimizeetien tai legitimiiden puutteen tunteen luomiseksi”.⁹¹ Siinä missä perinteiset retoriset legitimointiteoriat keskittyvät tiettyyn kysymykseen tai toimintaan, kriittinen näkökulma legitimointiin korostaa näiden tiettyjen legitimoitavien toimintojen laajempaa yhteiskunnallista käytäntöä ja siihen kuuluvien sosiaalisten toimijoiden välisiä valtasuhteita.⁹²

4.2 Legitimointi

Legitimeetien ja legitimoinnin käsitteitä on käytetty hyvin laajasti ja niitä kussakin tutkimuksessa tarkemmin määrittelemättä. Näin on tapahtunut myös kriittisen diskurssin tutkimuksen sisällä.⁹³ Kriittisen diskurssin tutkimuksen viitekehyksessä legitimointia on tutkittu niin organisaatioiden, koulutuksen kuin politiikankin diskursseissa. Seuraavaksi esitän legitimoinnin määritelmän tässä tutkielmassa, jossa legitimointi tapahtuu poliittisissa diskursseissa.

Alkuperäisesti legitimointi oli oikeustieteellinen termi, joka viittaa siihen, että jokin tehdään lailliseksi tai laillistetuksi. Nykyään käsitettä käytetään kuitenkin myös muussa kuin lakipuheessa eikä nimenomaisesti lain katsota olevan automaattisesti legitimeetien lähteenä. Laillisuuden tiukan idean siirtyminen joustavampaan legitimeetien käsitteeseen nousi keskusteluun erityisesti ilman YK:n turvallisuusneuvoston mandaattia toimeenpannun Kosovon intervention yhteydessä. Nato ja interventiota kannattavat maat onnistuivat legitimoimaan mahdollisen kansainvälisen lain loukkauksen kollektiivisen kansojen tahtona ja luodun humanitäärisen normin avulla eivätkä lakia mahdollisesti rikkoneet hallitukset joutuneet

⁹¹ ”Specific ways of mobilizing specific discursive resources to create a sense of legitimacy or illegitimacy”. Vaara & Tienari 2008, 989; Fairclough 2003, 98—100.

⁹² Vaara & Tienari 2008, 987.

⁹³ Fairclough & Fairclough 2012, 109.

esimerkiksi taloudellisten sanktioiden kohteeksi.⁹⁴ Näin ollen legitiimiyden voi nähdä olevan jopa laillisuutta painavampi ominaisuus, mikä korostaa legitimoinnin prosessin merkitystä.

Omassa tutkimuksessani näenkin, että toimijan legitimizeettiiä on jatkuvasti tuotettava. Tämä tapahtuu suurelta osin diskursiivisesti. Martín Rojo ja van Dijk kuvaavat diskursiivisen legitimoinnin toimivan laajemmassa sosiaalisessa ja poliittisessa legitimoinnin prosessissa, jossa kyseessä on myös valta, valtio, laki, jaetut arvot ja sosiaalinen järjestys.⁹⁵ Yhdysvaltojen demokraattisissa vaaleissa valitulla presidentillä voidaan toki ajatella olevan osittain jo virkansa puolesta valtaa ja legitimizeettiiä tehdä Yhdysvaltojen Afganistania koskevia päätöksiä.⁹⁶ Päätökset on kuitenkin kyettävä legitimoimaan. Näenkin legitimoinnin tutkimuksen erityisen tarpeelliseksi Yhdysvaltojen presidentin hallinnon puheesta sen vaikuttavuuden takia: Trumpin Afganistanin strategiaan tarvitaan myös Afganistan, Nato-maat kumppanimaineen sekä esimerkiksi Pakistan.

Legitimizeettiin ja legitimointiin liittyy aina normatiivisuus, mikä erottaa legitimizeetin esimerkiksi ei-normatiivista pohjaa vaativista käsitteistä kuten tuki.⁹⁷ Poliittinen legitimointi on voimakkaan ryhmän tai instituution (kuten valtio, hallitus, eliitit, presidentti) normatiivisen hyväksynnän hakemista politiikalleen tai toiminnalleen. Näin ollen legitimoinnin on tapahduttava sellaisessa yhteiskunnan moraalisisessa järjestyksessä, jossa ainakin suurin osa kansalaisista voi sen hyväksyä.⁹⁸ Keskeistä omassa työssäni onkin, että toiminta on kyettävä esittämään legitiiminä ja saada vastustajien ääni delegitimoidua. Näin kritiikkiäkin herättänyt toiminta kyetään saattamaan laajemmalle yleisölle hyväksyttäväksi.

Legitimoinnilla pyritään siis saavuttamaan jotakin, useimmiten neuvottelukumppanin tuki ja hyväksyntä. Hyväksynnän motiiveja voi olla useita kuten vallan ylläpitäminen, sosiaalisen hyväksynnän saavuttaminen, suosion tai kuuluisuuden tavoittelu.⁹⁹ Näin ollen legitimoinnin voi ymmärtää positiivisen ja hyväksyttävän ymmärryksen luomiseksi tietyistä toiminnoista, kun taas delegitimoinnin toisin päin.¹⁰⁰ Legitimointiin sisältyykin dialektinen suhde legitimoijan ja sen vastaanottajan välillä. Esimerkiksi kansallisvaltiossa, kontekstissa, johon kansainvälisen politiikan tutkimuksessa, ja myös tässä työssä, usein viitataan, päättäjät esittää legitimointivaatimuksen kansalaiselle. Kansalainen voi vastata tähän vaatimukseen joko

⁹⁴ Wheeler 2000, 155—162; Independent International Commission on Kosovo 2000, 164.

⁹⁵ Martín Rojo & van Dijk 1997, 524.

⁹⁶ van Dijk 2016, 71.

⁹⁷ Hurrelmann 2017, 64—65.

⁹⁸ Martín Rojo & van Dijk 1997, 528.

⁹⁹ Reyes 2011, 782.

¹⁰⁰ Tiainen 2017, 405.

hyväksymällä tai hylkäämällä sen. Niin ikään kansalainen voi esittää legitimizeettivaatimuksia ylöspäin hallitsijoille, jotka voivat päättää ottaako ne vastaan vai ohittaako ne.¹⁰¹ Legitimointi on näin kaksisuuntaista sekä ylhäältä alaspäin että alhaalta ylöspäin. Omasta tutkimuksestani rajaan työn laajuuden huomioiden pois alhaalta ylöspäin etenevän legitimointivaatimukseen ja keskityn siihen, miten ylhäältä alaspäin legitimointia pyritään tuottamaan.

Legitimoinnille läheinen käsite on oikeutus (justification), jonka avulla legitimointia usein määritellään. Legitimoidessa tietynlainen sosiaalinen käytös valtuutetaan, jolloin se voidaankin nähdä jonkinlaisen käytöksen oikeutuksena.¹⁰² Näitä kahta käsitettä ei kuitenkaan tulisi sekoittaa toisiinsa, sillä mikä tahansa tarjolla oleva syy toiminnan tueksi, mikä tahansa oikeutus, ei ole esimerkki legitimoinnista. Sen sijaan kuten Fairclough ja Fairclough esittävät, legitimoinnilla on oikeuttamista kapeampi ote, se on tietynlainen oikeuttamisen muoto.¹⁰³ Myös Hurrellman pitää legitimointia tietynlaisena oikeuttamisena, johon sisältyy sitovuus (bindingness) ja oikeus (rightfulness). Näin nähtynä kaikki poliittinen päätöksentekokään ei sisällä legitimizeettiin liittyviä kysymyksiä.¹⁰⁴ Tässä tutkimuksessa näen kuitenkin legitimoinnin keskeiseksi. Kysymys sotilaallisen kapasiteetin lisäämisestä Afganistanissa, on herättänyt vastustusta eli poliittista valtaa ja legitimizeettia on haastettu, jolloin legitimointia tarvitaan toiminnan hyväksymiseksi ja siihen sitoutumiseksi.

Van Dijkille legitimoinnin ja oikeuttamisen ero näyttäytyy pääsääntöisesti kontekstissa. Siinä missä oikeuttaminen kuuluu jokapäiväiseen puheeseemme selittäessämme toimintaamme, legitimointi tapahtuu institutionaalisessa kontekstissa. Tällöin puhujalla¹⁰⁵ on erityinen asema tai rooli instituution jäsenenä ja sen tuomaa valtaa, kuten Yhdysvaltojen presidentin hallinnolla on. Näin legitimoinnin voidaan nähdä olevan ”virallisen” toiminnan, legitimoijan aseman tai koko instituution diskurssin oikeuttamista. Legitimoidessaan institutionaalisen toimija uskoo tai ainakin väittää kunnioittavansa virallisia normeja, jolloin hän pyrkii pitäytymään yleisessä moraalikäsityksessä.¹⁰⁶

Kontekstin huomioiminen on legitimoinnin tutkimuksessa välttämätöntä. Van Leeuwenin mukaan kontekstista irrotettu legitimoinnin tutkimus ei ole edes mahdollista, sillä legitimointi on aina tiettyjen institutionaalisten käytäntöjen legitimointia.¹⁰⁷ Näin ollen legitimoinnin

¹⁰¹ von Haldenwang 2017, 273—276; Martín Rojo & van Dijk 1997, 529.

¹⁰² Reyes 2011, 782.

¹⁰³ Fairclough & Fairclough 2012, 109.

¹⁰⁴ Hurrellman 2017, 65. Lisää termien suhteesta Rasmussen 2012, 898.

¹⁰⁵ Puhuja voi olla myös esimerkiksi organisaatio tai parlamentti, ei välttämättä yksittäinen henkilö.

¹⁰⁶ van Dijk 1998, 255—256.

¹⁰⁷ van Leeuwen 2007, 92—93.

tutkimuksessa kuin diskurssianalyysissäkin on otettava huomioon konteksti, jossa legitimointi tapahtuu. Oma kontekstini sijoittuu Yhdysvaltojen sotilaalliseen läsnäoloon Afganistanissa syyskuun 11. päivän 2001 iskujen jälkeen, jonka jälkeen Yhdysvallat hyökkäsi Taliban-hallitusta vastaan sekä presidentti Trumpin kauteen.¹⁰⁸

Van Dijk ja Martín Rojon lisäksi Fairclough ja Fairclough näkevät legitimoinnin käsitteelle oleelliseksi legitimoinnin taustalla piilevien uskomusten, normien ja arvojen tunnistamisen. Näin he myös kritisoivat paljon lainattua legitimoinnin tutkijaa van Leeuwenia, jonka mukaan legitimointi vastaa suorasti tai epäsuorasti ”miksi?”-kysymyksiin: ”miksi meidän tulisi tehdä näin?” ja ”miksi meidän tulisi tehdä näin tällä tavalla?”. Van Leeuwenin legitimoinnin typologian mukaan näihin kysymyksiin vastaa neljä kategoriaa: auktorisointi, moraalinen evaluointi, rationalisointi ja myytittäminen.¹⁰⁹ Esittelen nämä analyysini ohjaavat kategoriat seuraavassa alaluvussa tarkemmin. Fairclough’n ja Fairclough’n mukaan van Leeuwenin typologia jättää kuitenkin huomioimatta sen, miten legitimizeettituomiot ovat aina suhteessa taustalla oleviin normeihin, uskomuksiin ja arvoihin, jotka ovat itsessään jossain mielessä ”legitiimejä” eli ovat julkisesti oikeutettuja ja kollektiivisesti tunnustettuja.¹¹⁰ Esimerkiksi jos sanomme, että meidän tulee lähettää lisää joukkoja Afganistaniin kansallisen intressin vuoksi, ei toimintaa voida legitimoida, mikäli syy (reason), kansallinen intressi, ei olisi itsessään hyväksi asiaksi koettu. Näin ollen legitimointiin sisältyy kaksi oikeuttamisen tasoa: toiminnan oikeuttaminen jonkin syyn nojalla ja tämän syyn oikeuttaminen julkisesti tunnustettujen normien, arvojen ja uskomusten nojalla.¹¹¹

Fairclough ja Fairclough kritisoivat myös Leeuwenin typologian jättävän epäselväksi selityksen (explanation) ja legitimoinnin eron. Heidän mukaansa monet van Leeuwenin esimerkit ovat pikemminkin selityksiä. Tämä johtuu siitä, että van Leeuwen ei ota huomioon argumentaatiota legitimoinnissa.¹¹² Fairclough ja Fairclough luovatkin teoksessaan argumentaatioteoriaa, eivätkä tarjoa legitimoinnin tutkimukselle metodologista viitekehystä. Legitimoinnin sijaan he puhuvatkin pääsääntöisesti oikeuttamisesta. Otan kuitenkin huomioon heidän van Leeuwenin legitimointiin kohdistamansa aiheellisen kritiikin omassa tutkimusmetodologiassani pohtimalla erikseen niitä arvoja, normeja ja uskomuksia tai moraalidiskursseja, joita legitimointistrategioiden taustalla on nähtävissä.

¹⁰⁸ Kts. tutkimuksen luku 2.

¹⁰⁹ van Leeuwen 2007, 92—93. Käännökset minun.

¹¹⁰ Fairclough & Fairclough 2012, 110.

¹¹¹ Ibid.

¹¹² Fairclough & Fairclough 2012, 110.

Uskomusten ja legitimiteetin suhde on keskeinen myös Beethamille hänen kritisoidessaan kenties tunnetuinta legitimiteetin tutkijaa Max Weberiä, joka näkee poliittisen legitimiteetin olevan lähtöisin joko perinteestä, karismasta tai laillisuudesta. Tutkiessaan poliittisten järjestelmien vallan legitimointia Beetham kritisoi Weberin tapaa ymmärtää legitimiteetti ihmisten uskomuksena siihen, että valta on legitiimiä. Tällöin legitimiteetti ei esitä valtasuhteen arviota, eikä legitimiteetti viittaa enää regiimiin itseensä, vaan ihmisten uskomukseen vallan legitiimiydestä. Beethamin mukaan valta ei ole legitiimiä, koska ihmiset uskovat niin, vaan siksi, että se pystytään oikeuttamaan uskomusten suhteen.¹¹³

Yhteen vedettynä legitimointi tässä tutkimuksessa ymmärretään diskursiivisen vallankäytön muotona. Tutkimuksessa voimakas instituutio, Yhdysvaltojen hallinto, hakee politiikalleen normatiivista tukea niin, että päätös jäädä ja lisätä joukkoja Afganistaniin saadaan legitiimin tuntuiseksi. Legitimointia tutkitaan tässä työssä ylhäältä alaspäin tapahtuvana toimintana. Oikeutukseen erona on legitimointiin viittaava institutionaalinen konteksti, sillä Yhdysvaltojen hallinnolla ja puhujilla eli hallinnon edustajilla sen mukanaan aseman tuomaa valtaa. Laajempina kontekstina on Yhdysvaltojen sotilaallinen läsnäolo Afganistanissa, jonka olen avannut työssä välttämättömänä legitimoinnin tutkimukselle. Näen tutkimukselle keskeisenä legitimoinnin taustalla olevien arvojen, normien ja uskomusten pohtimisen, jonka avulla voidaan tulkita myös legitimoinnille olennaisen yleisessä moraalijärjestyksessä pitäytymistä.

Tutkimukseni ei kykene tarjoamaan kaikenkattavaa kuvaa presidentti Trumpin legitimoinnista. Lähestyn kysymystä kriittisen diskurssin tutkimuksen avulla ja sen alla tehdyn legitimointiteoretisoinnin kautta. Oma aineistoni on kirjallisessa muodossa, mutta visuaalinen tai jopa musiikillinen aineisto voisivat yhtä lailla olla käypiä legitimoinnin tutkimukseen.¹¹⁴ Näen kuitenkin valitsemani viitekehyksen toimivan omassa kontekstissani parhaiten ja kirjallisen aineiston vastaamaan kattavimmin kysymykseeni siitä, miten presidentti Trumpin hallinto legitimoii Afganistaniin jäämistä ja joukkojen lisäämistä.

4.3 Van Leeuwenin ja Reyesin legitimointistrategiat

Theo van Leeuwen esittelee vuosina 2007 julkaistussa artikkelissaan *Legitimation in discourse and communication* ja 2008 julkaistussa kirjassaan *Discourse and practice: new tools for critical discourse analysis* neljä legitimoinnin kategorioita, joiden avulla voidaan analysoida legitimointia diskursseissa. Antonio Reyes jatkaa vuonna 2011 julkaistussa artikkelissaan

¹¹³ Beetham 1991, 8–12.

¹¹⁴ Kts. esim. de Vaujany & Vaast 2016; Lefsrud & al. 2017.

Strategies of legitimization in political discourse: From words to actions näitä kategorioita havaiten kuusi legitimoivaa strategiaa. Legitimointistrategiaksi ymmärrän tavat mobilisoida diskursiivisia voimavaroja, niin että kyseessä oleva asia tuntuu legitiimiltä.¹¹⁵

Van Leeuwenin ja Reyesin tunnistamat legitimointikategoriat ja -strategiat ovat osittain päällekkäisiä. Molempien tunnistamia strategioita voidaan käyttää yksin tai yhdessä.¹¹⁶ Strategiat eivät aina välttämättä myöskään ole aina tiedostettuja, vaan niitä saatetaan käyttää tiedostamatta.¹¹⁷ Sama käytäntö voidaan legitimoida eri tavoin eri konteksteissa tai näitä kategorioita ja startegioita voidaan käyttää delegitimoimaan, kritisoidaan, käytäntöjä.¹¹⁸ Van Leeuwenin kategorioiden näen kuitenkin auttavan laajemmin legitimoinnin analyysin kuin Reyesin. Niiden pohjalta voidaan tulkita erilaisia legitimointistrategioita eri konteksteissa, kuten muun muassa Reyes on tehnyt.¹¹⁹ Tutkielmassani esittelen nämä van Leeuwenin kategoriat ja niiden sisältämät alakategoriat ja Reyesin strategiat, joita käytän tunnistamaan presidentti Trumpin puheesta legitimoinnin. Näin ollen van Leeuwenin ja Reyesin muotoilemat legitimointistrategiat toimivat minulle siis ikään kuin *indikaattoreina* tai oleellisina tekstikohtina, joiden avulla tunnistan aineistoni puheista legitimointia. Lisäksi otan vielä huomioon Fairclough'n ja Fairclough'n nostaman yllä avaamani kritiikin pohtimalla edelleen näiden strategioiden takana olevia normia, uskomuksia ja arvoja, moraaliskursseja.

Valitsin nämä van Leeuwenin ja Reyesin kategoriat oman tutkimukseni tueksi, sillä van Leeuwenin kategorisointia on paljon käytetty, minkä tulkitsen olevan näin osoitus sen kyvystä kattaa diskursseissa ilmenevää legitimointia. Van Leeuwen on toiminut pohjana myös Reyesin tutkimukselle, jonka aineistona on tosin ollut vain kaksi puhetta. Halusin kuitenkin lisätä Reyesin strategiat mukaan analyysiini. Reyesin tutkimuksen aineistona on Bushin ja Obaman puheet lisätessään joukkoja ”terrorismin vastaisen sotaan” eli asetelma on samankaltainen kuin minun tutkimuksessa. Erityisesti Reyesinkin mainitsevat tunteet on ”terrorismin vastaisen sodan” tutkimuksessa nostettu usein esiin.¹²⁰ En voi irrottaa omaa, Afganistaniin liittyvää tutkimustani ”terrorismin vastaisen sodan” -kontekstista, jolloin näen aiemman tutkimuksen nimenomaan tästä osittain samaisesta kontekstista tuovan tärkeän lisän tutkimukselleni. Lisäksi Reyes näkee kaikkien strategioidensa päästrategiana toiseuden tekemisen tai toiseuttamisen,

¹¹⁵ Vaara & Tienari 2008, 989.

¹¹⁶ van Leeuwen 2007, 92; van Leeuwen 2008.

¹¹⁷ Vaara & al., 2006, 794.

¹¹⁸ van Leeuwen 2007, 92; van Leeuwen 2008.

¹¹⁹ Kts. esim. Tiainen 2017; Vaara & Tienari 2008; Trinidad Galván & Guevara Beltrán 2016; Lischka 2017; Bogain 2017.

¹²⁰ Kts. esim. Burkitt 2005; Hutchison & Bleiker 2008; Solomon 2012.

jonka van Leeuwenkin mainitsee, ja jonka moni tutkimus on tuonut esiin.¹²¹ Näin ollen tulkitseen sen omaksi strategiakseen.

Olen yhdistänyt van Leeuwenin ja Reyesin legitimointiteoretisoinnin, indikaattorini, kuudeksi strategiaksi. Indikaattorit ilmaisevat milloin ja minkälaista legitimointia hallinnon puheessa tapahtuu sekä auttavat jäsentämään aineistoa. Nämä indikaattorit eli legitimointistrategiat ovat auktorisointi, moraalinen evaluointi, rationalisointi, myytittäminen, tunteet ja toiseuttaminen. Minun ei ole tarkoitus väittää, että nämä valitsemani legitimoivat strategiat olisivat ainoat olemassa olevat ja näin kykenisin kaiken kattavasti analysoimaan Trumpin puheen legitimoinnin.¹²² Kriittiselle tutkimukselle tyypillisesti ei tarkoitukseni ole kertoa absoluuttista totuutta presidentti Trumpin legitimoinnista, vaan avata diskursiivisia keinoja, joilla Trumpin hallinto pyrkii vallankäyttöön ja uudelleen tuottamaan valta-asemaansa.

Legitimointi on kontekstierityistä, joten tutkimuksessa on otettava huomioon myös se, että erilaiset strategiat voivat esiintyä eri ajassa ja paikassa. Olen siis avoin mahdollisuudelle, että hallinnon puheessa esiintyisi aiemmin tunnistamattomaksi jäänyt tai ainakin oman viitekehykseni ulkopolinen legitimointistrategia, jonka teoretisoinnin pohjalta voin kuitenkin tunnistaa legitimoinniksi, jos se pystyy vastaamaan edellisessä luvussa esittämiini van Leeuwenin kysymyksiin ”miksi meidän tulisi tehdä näin?” ja ”miksi meidän tulisi tehdä näin tällä tavalla?”. Toisaalta on myös mahdollista, että uudessa käyttöyhteydessä aiemmin tunnistettu legitimointistrategia tai -kategoria ei enää palvelekaan samaa funktiota eli näin ollen aiemmin tunnistettu strategia ei aineistossani enää pyrikään legitimoimaan päätöstä jäädä ja lisätä joukkoja Afganistaniin. Otan nämä seikat huomioon analyysissäni.

Ensimmäiseksi legitimointikategoriaksi van Leeuwen määrittelee **auktorisoinnin** (*authorization*). Auktorisointi tarkoittaa legitimoinnin tapaa, jossa viitataan johonkin auktoriteettiin toiminnan tueksi. Esimerkiksi lause ”koska minä sanon niin” antaa olettaa, että minulla on auktoriteettia. Tässä tapauksessa auktoriteetti on *persoonallista* auktoriteettia. Persoonallinen auktoriteetti määrittyy henkilölle statuksen tai roolin mukaan tietyssä instituutiossa eikä legitimoinnin tueksi välttämättä tarvitse osoittaa enempää syitä tai argumentteja. Statuksen lisäksi auktoriteettia voi tuoda asiantuntijuus. Van Leeuwen näkee

¹²¹ Kts. esim. Esch 2010; Graham & al. 2004; Oddo 2011.

¹²² Esimerkiksi Martín Rojo ja van Dijk esittelevät myös omat osittain van Leeuwenilta johdetut strategiat, jotka ovat laillisuus, lailliset proseduurit, auktorisointi, konsensus, vertailu, erityisolot, vakavuus ja uhka, harkitsevaisuus, negatiivinen toisen ja positiivinen itsen esittäminen, myönnitys ja kieltä sekä loppukommentti. Martín Rojo & van Dijk, 1997. Chilton määrittelee legitimoinnin tekniikoiksi muun muassa argumentoinnin äänestäjien tahdosta, yleisistä ideologioista ja positiivisesta itsensä esittämisestä. Hänen vanavedessään Cap sen sijaan lähestyy legitimointia lähtökohtanaan ”läheystyttäminen” (proximization). Kts. Chilton 2004, 26; Cap 2008.

tämän auktorisointitavan mahdollisesti hiljaa hiipuvan asiantuntijuuden moninaisuuden johdosta.¹²³ Reyes on kuitenkin tunnistanut kategorian omissa legitimointistrategioissaan ja kutsuu tätä asiantuntijuuden ääni (*voices of expertise*) -strategiaksi. Strategiassa auktoriteetti voidaan herättää paitsi auktoritatiivisten hahmojen avulla myös puhujan institutionaalisella asemalla.¹²⁴ Myös roolimallien, kuten julkisuuden henkilöiden tai ikätoverien, tuomaa auktoriteettia voidaan käyttää hyväksi legitimoidessa.¹²⁵ Auktoriteetilla legitimointi voi olla kuitenkin myös *persoonatonta*, jolloin auktoriteetti voi viitata esimerkiksi lakeihin, politiikkaan, sääntöihin ja säännöksiin. Auktoriteetti voi viitata myös perinteisiin ja tapoihin tai yhdenmukaisuuteen: ”koska muutkin tekevät niin”.¹²⁶

Moraalisella evaluoinnilla (*moral evaluation*) legitimointi pohjautuu arvoihin. Joskus jo tekstissä esiintyvät sanat, kuten ”hyvä” ja ”paha”, ovat arvolatautuneita ja usein yhdistettynä auktorisoinnilla legitimaatioon, kuten presidentti Bushin vihollisten nimeäminen ”pahan akseliksi” legitimoimaan aggressiivista politiikkaa. Usein moraalisen evaluoinnin legitimointi on kuitenkin yhteydessä erityisiin moraaliarvodiskursseihin, jotka on tutkijan itsensä tunnistettava kulttuurisen tuntemuksensa perusteella, ei lingvistisen metodin avulla. Tällaiset diskurssit muuttuvat ikään kuin ”yleisiksi motiiveiksi”, joita voidaan käyttää varmistamaan laajan yleisön uskollisuus legitimoijalle.¹²⁷ Reyes johtaa tästä kategoriasta altruismiksi nimeämänsä strategian, jossa puhuja pyrkii legitimointiin esittämällä itsensä toisten ihmisten hyvinvoinnin tai yhteisen hyvän puolustajana, yhteisiin arvoihin kiinnittyneenä. Erityisesti legitimoitava toiminta voidaan esittää hyödyttävän esimerkiksi viattomia ja haavoittuvaisia eikä itseä.¹²⁸

Van Leeuwen näkee erityisesti toiminnan normalisoinnilla (*normalisation*) ja luonnolliseksi tekemisellä (*naturalization*) legitimoinnin kuuluvan tähän kategoriaan, joskin van Leeuwen huomauttaa, kuinka hankala voi olla tunnistaa moraaliset arvot luonnolliseksi määritellyn toiminnan taustalla. Moraalisen evaluoinnin legitimointikategorian legitimoimistavaksi van Leeuwen näkee kuuluvaksi myös abstraktiot (*abstraction*) ja analogiat. Abstraktiot viittaavat käytäntöihin abstraktisti ja korostavat haluttuja ja legitiimejä ominaisuuksia. Analogioilla van Leeuwen viittaa menetelmään, jonka mukaan melkein aina vertailuilla diskurssissa on

¹²³ van Leeuwen 2008, 107—108; van Leeuwen 2007, 94—95.

¹²⁴ Reyes 2011, 786.

¹²⁵ van Leeuwen 2008, 108—109; van Leeuwen 2007, 95—96.

¹²⁶ van Leeuwen 2008, 108—109; van Leeuwen 2007, 95—96.

¹²⁷ van Leeuwen 2008, 110—111; van Leeuwen 2007, 97—98.

¹²⁸ Reyes, 2011, 787.

legitimoiva tai delegitimoiva funktio. (De)legitimoitavaa toimintaa verrataan esimerkiksi toimintaan, joka assosioidaan positiiviseksi/negatiiviseksi halutun lopputuloksen saamiseksi.¹²⁹

Reyes vie van Leeuwenin moraalista evaluointia pidemmälle yhdistäen siihen aikaperspektiivin. Legitimointi tapahtuu usein aikakehyksessä, joka yhdistää menneen, tämän hetken ja tulevan. Reyes nimeää legitimoinnin hypoteettisen tulevaisuuden strategiaksi. Päätöksentekijät esittävät tämän hetken aikana, jona kriittisesti tärkeitä ratkaisuja toimintaan ryhtymisestä on tehtävä. Menneen ongelmat vaativat välitöntä toimintaa, jotta tulevaisuudessa ei näitä ongelmia enää olisi. Mikäli toimitaan puhujan ehdotuksen mukaisesti, tulevaisuudessa yhteiset arvot säilyvät, johon moraalisen evaluoinnin legitimointikin viittaa. Jos ei toimita puhujan ehdotusten mukaisesti, menneisyyden ongelmat toistuvat.¹³⁰

Kolmanneksi legitimoinnin kategoriaksi sekä van Leeuwen että Reyes nimeävät **rationalisoinnin** (*rationalization*). Van Leeuwen jakaa rationaalisuustyypit instrumentaaliseksi ja teoreettiseksi rationaalisuudeksi. Instrumentaalinen rationaalisuus legitimoii käytäntöjä viittaamalla niiden tavoitteisiin, käyttötarkoituksiin ja vaikutuksiin, joihin on sisällyttävä moraalinen elementti, moraalisella evaluoinnilla legitimointia. Esimerkiksi ilmaisen ”se on hyödyllistä” voi jäljittää utilitarismin filosofiaan ja sen argumentoimaan eettiseen käytökseen. Teoreettisen rationalisoinnin legitimointi perustuu sen sijaan jonkinlaiseen todellisuuteen, siihen ”miten asiat ovat”. Näin ollen teoreettinen rationaalisuus on lähellä yllä mainittua luonnolliseksi tekemistä, joskin tämä legitimointi tarjoaa selvän kuvauksen siitä, miten asiat ovat.¹³¹

Reyes kuvaa rationalisointistrategiaa toimeenpantavan, kun poliittiset toimijat esittävät päätöstään edeltäneen tarkkaan harkitun ja pohdiskelevan prosessin. Reyes muistuttaa rationaalisuuden sosiaalisesta rakentumisesta kulttuurisen ryhmän sisällä, jolloin rationaalisuus on yhteisölle järkeenkäypää ja konstruoi sen, mikä toiminta on oikeaa. Näin ”rationaaliseksi” voidaan yhteiskunnasta riippuen ymmärtää esimerkiksi konsultoinnin pyytäminen muilta ja vaihtoehtojen tutkiminen ennen päätöksentekoa.¹³²

Myytittäminen (*mythopoesis*) on viimeinen van Leeuwenin esittämistä kategorioista. Sen mukaan legitimaatio voidaan saavuttaa tarinan kerronnalla. Moraalisissa tarinoissa päähenkilöt saavat palkintonsa legitiimiin sosiaaliseen kanssakäymiseen osallistumalla tai sen palauttamalla

¹²⁹ van Leeuwen 2008, 110—112; van Leeuwen 2007, 97—99.

¹³⁰ Reyes 2011, 793.

¹³¹ van Leeuwen 2008, 114—116; van Leeuwen 2007, 110—103.

¹³² Reyes 2011, 786, 797.

ja lopussa kaikki on hyvin. Varoittavissa tarinoissa taas kerrotaan, mitä tapahtuu, jos ei noudateta sosiaalisia normeja. Vaikka tarinat sijoittuisivat tiettyyn kontekstiin, voi sen symboliikka olla yleistettävissä koskemaan useampaa institutionalisoituneen sosiaalisen toiminnan alaa.¹³³

Reyes lisää legitimointistrategiaksi **tunteilla** legitimoinnin. Tunteiden avulla toimijoiden on mahdollista muokata yleisön mielipidettä tietystä kysymyksestä ja poliittinen valta manipuoli usein tunteita haluttujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Tunteet ovat yleisesti ottaen ennustettavissa, sillä käytöksen ja tunteiden suhde on osa kognitiivista ymmärrystämme todellisuudesta, mutta tunteilla on kuitenkin myös mahdollista vääristellä todellisuutta. Puhe herättää tunteita assosioiden avulla. Liitämme emotionaalisesti mielessämme esimerkiksi tiettyjen sanojen herättämät merkitysvivahteet aikaisempaan kokemukseemme: kokemukset konstruoivat ja muovaavat tunteita ja merkityksiä. Esittämällä negatiivisesti ja liittämällä negatiivisia ominaisuuksia tiettyihin toimijoihin ja heidän tekoihinsa legitimoija luo tapahtumalle tai narratiiville kaksi puolta, joissa itse yleisönsä kanssa samaan ”me”-ryhmään, kun taas toiset kuuluvat negatiivisesti kuvattuun ”he”-ryhmään. Diskursiivisten strategioiden avulla pyritään näin luomaan positiivinen ”itse” ja negatiivinen ”toinen”, joka herättää negatiivisia tunteita. Tämä strategia pyrkii herättämään erityisesti pelkoa. Reyes arvioi tunteita käytetyn hyödyksi eniten syyskuun 11. 2001 iskujen jälkeisten poliittisten toimien legitimoinnissa ainakin monissa länsimaissa.¹³⁴ Tämän vuoksi on tärkeää ottaa strategia huomioon myös omassa analyysissäni.

Reyes näkee positiivisen ”itsen” ja negatiivisen ”toisen” eli toiseuden tekemisen tai **toiseuttamisen** (*othering*) toimivan kaikkien omien strategioidensa taustalla eräänlaisena yleisstrategiana.¹³⁵ Näen toiseuttamisen idean heijastuvan myös van Leeuwenin moraalisen evaluoinnin kategoriassa, mutta esittelen sen Reyesin antaman painoarvon vuoksi erikseen legitimointityyppinä. Toiseuttamisessa on kyse siitä, miten ”toinen” rakennetaan suhteessa ”itseeseen” pääsääntöisesti ulossulkemisen kautta luomalla positiivista identiteettiä itselle ja liittämällä negatiiviset ominaisuudet toiseen, jolloin äärimmillään toiseen kohdistuvat toimet, olivatpa ne kuinka kyseenalaisia tahansa, voidaan nähdä oikeutettuina. Poliittisessa diskurssissa poliitikot asettavat itsensä rationaaliseksi, moraaliseksi ja kunnioitettavaa käytöstä edustavaan

¹³³ van Leeuwen 2008, 118–120; van Leeuwen 2007, 105–106.

¹³⁴ Reyes 2011, 785, 788–789.

¹³⁵ Reyes 2011, 787.

ryhmään, joka taistelee hyvien asioiden puolesta, kun taas ”he” ovat pahoja ja tekevät tuomittavia asioita.¹³⁶

Nämä aiemmin tunnistetut legitimoinnin kategoriat ja strategiat, auktorisointi, moraalinen evaluointi, rationalisointi, myytittäminen, tunteet ja toiseuttaminen, ohjaavat analyysiani. Niiden avulla pyrin tunnistamaan aineistostani presidentti Trumpin hallinnon legitimointistrategiat ja vastaamaan kysymykseen siitä, miten Trumpin hallinto legitimoijäämisensä ja joukkojen lisäämisen Afganistaniin.

5 Aineisto ja menetelmä

Tässä luvussa esittelen aineiston ja analyysimenetelmät. Ensimmäisessä alaluvussa käyn läpi aineiston, sen rajaukset ja aineistonkeruun. Toisessa alaluvussa esitän analyysini menetelmällisyyden, teoriaohjaavan sisällönanalyysin ja diskurssianalyysin. Edellä esitetty van Leeuwenin ja Reyesin kategorisointi näyttelee tässä suurta roolia, joten esitän myös nämä analyysiani ohjaavat indikaattorit taulukoituna.

5.1 Aineisto ja aineiston keruu

Kriittisen diskurssin tutkimus ei tunnusta yhtä tiettyä tapaa aineiston keruuseen. Jotkut koulukunnan tutkijoista eivät mainitse lainkaan aineiston keräämiseen käytettyä metodologia, kun taas toiset käyttävät muista tutkimustraditioista johdettuja menetelmiä. Yhteistä kuitenkin on se, ettei kriittisessä diskurssin tutkimuksessa aineiston keruuta nähdä tiettynä tutkimuksen vaiheena, joka tulee suorittaa ennen analyysin aloittamista.¹³⁷ Avaan kuitenkin sen, miten olen aineiston kerännyt, jotta lukijat kykenevät arvioimaan työtäni paremmin.

Tutkimusaineistonani on presidentti Donald Trumpin, varapresidentti Mike Pencen ja puolustusministeri James Mattisin puheita. Trumpin, Pencen ja Mattisin näen keskeisimmiksi henkilöiksi Yhdysvaltojen Afganistanin strategian legitimoinnin kannalta. Presidentti Trump on luovuttanut puolustusministeri Mattisille laajat valtuudet Afganistania koskien. Trump delegoi puolustusministeriölle ja sotilashenkilökunnalle Washingtonin mikromanageroinniksi kutsumaansa päätöksentekoa muun muassa voimankäytön sääntöjä löysäämällä sekä siirtämällä joukkojen määristä päättämisen Mattisille. Tämä näkyy aineistossani, sillä Mattisin

¹³⁶ Reyes 2011, 788.

¹³⁷ Wodak & Meyer 2016, 21.

puheita on enemmän kuin Valkoisen talon. Olen sulkenut aineistoni ulkopuolelle esimerkiksi Valkoisen talon ja Pentagonin tiedottajien puheet, vaikka heidän lausumansa edustaa myös hallintoa. Näen oleellisempaan keskittää gradun mittapuussa tutkimus keskeisimpien päätöksentekijöiden puheeseen.

Aineiston ajanjakso sijoittuu kesäkuusta 2017 joulukuuhun 2017. Tähän ajanjaksoon päädyin siksi, että kesäkuussa 2017 presidentti Trump auktorisoi puolustusministeri Mattisin päättämään Afganistanin lisäjoukoista, mikä enteili tulevaa Afganistan-päätöstä. Lisäjoukot sijoitettiin Afganistaniin marraskuussa ja joulukuussa varapresidentti Pence vieraili Afganistanissa. Aineisto päättyy tämän vierailun aikana joukoille pidettyyn puheeseen. Ajanjakso on looginen tutkimuskysymyksen kannalta: tänä aikana niin Trump, Pence kuin Mattis pyrkivät legitimoimaan päätöstä jäädä Afganistaniin lisätyllä kapasiteetilla. Afganistanin strategian julkistamisajankohta 21. elokuuta sijoittuu myös aineiston ajanjakson keskivaiheille. Erityisesti aineiston päättymisen ajankohdan määrittäminen on haastava tilanteiden jatkuvasti eläessä ja sen olisi voinut määrittää myös toisin. Esimerkiksi julkisuudessa keskusteltiin tammikuussa 2018 jälleen mahdollisista joukkojen lisäämisistä Afganistaniin kevään 2018 aikana marraskuussa sijoitettujen joukkojen lisäksi, mikä olisi voinut tarjota lisää aineistoa tutkimuskysymyksen kannalta. Keskityn kuitenkin ajanjaksoon vuoden 2017 kesäkuusta joulukuuhun, jolloin keskusteltiin laajemmin poistumisen haasteesta kuin ainoastaan joukkojen lisäämisestä.

Keräsin puheet kahdelta eri internetsivulta. Presidentin ja varapresidentin puheet hain Valkoisen talon internetsivuilta (www.whitehouse.gov) hakusanalla ”Afgha” ja puolustusministerin Afganistan-puheet kokosin Puolustusministeriön internetsivuilta (www.defence.gov) hakusanalla ”Afghanistan”. Puheet ovat saatavilla puhtaaksikirjoitettuna tekstimuodossa. Aineisto ei luonnollisestikaan kata kaikkia puheita, joissa Afganistan mainitaan, vaan huolellisen luennan jälkeen valitsin puheet, joissa on tunnistettavissa vastaus van Leeuwenin kysymyksiin: ”miksi meidän tulisi tehdä näin?” ja ”miksi meidän tulisi tehdä näin tällä tavalla?” eli vaatimuksena oli, että puheissa esiintyy legitimointia. Puheita on yhteensä kolmekymmentä, joista kuusi on Trumpin, viisi Pencen ja yhdeksätoista Mattisin. Sivumäärällisesti tutkimuskysymykseeni vastaavaa legitimointia tunnistin aineistoni puheista lopulta 78 sivulla, jotka ovat analyysini kannalta siis keskeiset aineiston kohdat. Trumpin ja Pencen puheet ovat kommentteja (*remarks*) Mattisin puheet sen sijaan ovat luonteeltaan erilaisia, sillä ne ovat yhtä kommentteja-puhetta lukuun ottamatta mediatilaisuuksista (*media availability, press gaggle, news briefing, press conference*). Ne tarjoavat kuitenkin erinomaista materiaalia legitimointia koskien, sillä Mattis joutuu vastaamaan median kritiikkiin ja

perustelemaan valintoja. Valkoisen talon vastaavanlaisissa medialle suunnatuissa tilaisuuksissa on kysymyksiin vastaamassa tiedottajat, joiden puheet jätin aineiston ulkopuolelle voidakseni keskittyä keskeisimpien henkilöiden legitimointiin gradun mittapuussa, vaikka ne olisivatkin tarjonneet lisäaineistoa.

On huomioitava, ettei kaikissa aineiston puheissa käsitellä pelkästään Afganistania, pikemminkin niissä käsitellään myös Afganistania. Pelkästään Afganistania koskevia puheita oli kaksi Trumpin puheista sekä yksi Pencen puheista. Lisäksi Afganistanin päätökseen sisältyi myös muita pilareita kuin joukkojen jääminen ja lisääminen, vaikkakin tämä oli keskeisin strategian osa. En ole analysoinut legitimointia esimerkiksi strategiaan kuuluvista Pakistanin roolin ja voimankäyttöoikeuden muutoksista, sillä ne eivät vastaa tutkimuskysymykseeni, vaikka myös niitä legitimoidaan. Aineistossa oli joukkojen jäämisen ja lisäämisen legitimoinnin kannalta jonkin verran toistoa, sillä joitain fraaseja toisteltiin useammassa puheessa.

Puheiden pitopaikka vaihtelee. Trump piti puheensa Yhdysvalloissa, Pence Yhdysvalloissa ja Afganistanissa ja Mattis Yhdysvalloissa ja ulkomaan matkoilla. Lisäksi osa puheista on sellaisia, jotka on pidetty jonkin tapaamisen yhteydessä. Tällainen on esimerkiksi Trumpin tapaaminen Afganistanin presidentin Ghanin kanssa tai puhe YK:ssa. Näin ollen puheet ovat siis luonteeltaan erilaisia ja ne ovat pidetty eri tapahtumiin liittyen. Paikalla oleva yleisö oli luonnollisesti myös puheesta riippuen eri. Wodak ja Meyer näkevätkin riittävän kontekstin tuntemisen ja informaation tekstin tuottamisen ja vastaanottamisen olosuhteista haasteiksi, kun aineistona käytetään jo olemassa olevia tekstejä.¹³⁸ Nämä haasteet ovat myös omassa tutkielmassani. Erityisesti presidentin ja varapresidentin puheista on huomioitava, etteivät ne välttämättä ole ainakaan täysin henkilöiden itsensä kirjoittamia, enkä tiedä, kuka tai ketkä nämä puheet on kirjoittanut. En tiedä myöskään esimerkiksi keitä puheita ovat paikan päällä olleet kuulemassa. Koska kaikki valitsemani puheet kuitenkin löytyvät internetistä ja ovat kaikkien luettavissa, tulkitsemisen niiden olevan osoitettu laajemmalle yleisölle kuin pelkästään paikalla oleville eikä hallinto voi tässä mielessä valita puheen yleisöä. Vaikka esimerkiksi median ja internetin avulla on mahdollista seurata kattavasti Yhdysvaltojen tapahtumia ja hallinnon toimintaa, koko kontekstia on mahdoton ottaa huomioon. Olen ollut avoin tutkimukseni haasteiden avaamisessa, jotta tutkimuksen lukija voi paremmin arvioida analyysini luotettavuutta.

¹³⁸ Wodak & Meyer 2016, 21.

5.2 Analyysimenetelmä

Analysoin legitimointia poliittisessa diskurssissa. Tutkimuskysymykseni miten päätös jäädä ja lisätä joukkoja Afganistaniin legitimoidaan, voidaan esittää myös: miten legitimizeettää tuotetaan. Tähän kysymykseen vastaa parhaiten diskurssianalyysi, joka keskittyy asioiden ymmärrettäväksi tekemiseen kielen käyttöä tutkimalla. Diskurssianalyysi tutkii sosiaalisen todellisuuden tuottamista sosiaalisissa käytännöissä, jolloin se sopii erinomaisesti menetelmäkseni tutkimukseeni legitimoinnista Yhdysvaltojen hallinnon puheessa.¹³⁹

En näe viitekehykseni CDS:n lähtökohdat huomioon ottaen tarkoituksenmukaiseksi ”etsiä” aineistosta suoraan refleктоimatta van Leeuwenin ja Reyesin kategorioiden mukaista legitimointia unohtamatta kontekstisidonnaisuuden ja mahdollisuuden, että aineistosta nousee jotain sellaista, jota aiempi kategorisointi ei tunnista. Tämän huomioiden suoritan aineiston kriittisen luennan taulukossa 1. esitetyn van Leeuwenin (2007; 2008) ja Reyesin (2011) kategorisoinnin avulla eli kategorisoinnit toimivat analyysini indikaattoreina, joiden avulla tunnistan käytettyjä legitimointistrategioita, tapoja mobilisoida diskursiivisia resursseja.

Toisin kuin tyypillisesti induktiivisesti etenevä diskurssianalyysi, oma analyysini on lähempänä abduktiivista päättelyä, sillä käyn jatkuvasti vuoropuhelua aineiston ja teoriasta johdettujen indikaattorien välillä. Analyysi ei perustu suoraan teoriaan, mutta tukeudun teoriaan tulkintojani vahvistaakseni.¹⁴⁰ Menetelmäni onkin tässä mielessä myös teoriaohjaavaa sisällönanalyysia, mutta kuitenkin pelkän sisällönanalyysin avulla en kykene havaitsemaan esimerkiksi moraalista evaluointia, joka vaatii moraalisten arvodiskurssien tunnistamista. Lisäksi en näe sanoja objektiivisina, stabiileina kuvauksina todellisuudesta vaan tulkiten myös niiden kontekstia ja merkitystä, jonka vuoksi päätin tehdä analyysin ilman tietokonesovelluksia. Tämän mahdollisti myös aineistoni hallittavissa oleva koko. Käytännössä toteutin analyysin lukemalla aineistoa yksityiskohtaisesti ja merkitsemällä siitä kohdat, joissa teoreettismetodologisen viitekehykseni ja alla taulukoitujen indikaattorien avulla tunnistin legitimointia.

¹³⁹ Suoninen 1999, 19. Vaihtoehtoinen tutkimusmenetelmä olisi ollut erityisesti retoriikan tutkimus, joskin näen oman diskurssianalyttiseen tutkimukseen viittaavan van Leeuwenin ja Reyesin tutkimusten pohjalta luomani tulkintarungon tässä yhteydessä kattavampana vastaamaan tutkimuskysymykseeni.

¹⁴⁰ Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.

Legitimointistrategia	Miten tunnistaa?	Avainsanaesimerkkejä
Auktorisointi <ul style="list-style-type: none"> • Persoonallinen • Persoonaton 	Viitataan auktoritatiivisena pidettyyn henkilöön, perinteeseen, lakiin tai säädöksiin tai yhdenmukaisuuteen. Meidän tulisi tehdä näin, koska ”hän sanoo niin”/ ”laki sanoo niin”/ ”muutkin tekevät niin”.	Asiantuntijat, jotkut asiantuntijat, tohtori Z, pakollinen, velvollinen, perinne, tapa, käytäntö
Moraalinen evaluaatio <ul style="list-style-type: none"> • Evaluaatio • Abstraktio • Vertaus 	Perustuu arvoihin, linkittyy moraaliarvodiskursseihin. Tunnistettava kulttuurin tuntemuksen perusteella. Aikaperspektiivi yhdistettävissä.	Hyvä, paha, normaali, luonnollinen, käytännöllinen
Rationalisointi <ul style="list-style-type: none"> • Instrumentaalinen <ul style="list-style-type: none"> - Tavoiteorientoitunut - Keino-orientoitunut - Vaikutusorientoitunut • Teoreettinen 	Viitataan tavoitteisiin, keinoihin ja vaikutuksiin tai asioiden ”luonnolliseen” järjestykseen. ”Teen x jotta y.” ”Saavutan y x:n avulla.” ”Näin asiat ovat.”	Jotta, jonkin avulla, jonkin kautta, niin että, näin, symbolisoi, viestittää
Myyttäminen <ul style="list-style-type: none"> • Moraalinen tarina • Varoittava tarina 	Tarinan kerronta, symboliikan käyttö.	
Tunteet <ul style="list-style-type: none"> • Erityisesti pelko 	Herätetään ennakoitavissa olevia tunteita.	9/11, terroristi, vakava uhka, tappaa, brutaali
Toiseuttaminen <ul style="list-style-type: none"> • ”Me” vs. ”muut” 	Kahden vastakkaisen puolen, ryhmän ja perspektiivin jatkuvaa luomista.	

Taulukko 1. Analyysin indikaattorit van Leeuwenia (2007, 2008) ja Reyesiä (2011) mukaillen.

Analyysi on oma tulkintani enkä väitä sen olevan ainoa oikea tapa legitimoinnin ymmärtämiseen. Tarkoitukseni on ymmärtää paremmin, miten legitimointi rakentuu ja millaisia strategioita Trumpin hallinto käyttää. Fairclough’n ja Fairclough’n (2012) kritiikkiin perustuen pohdin myös niitä arvoja, normeja ja uskomuksia, joiden avulla joukkojen jäämisen ja sotilasvoiman lisäämisen legitiimiyyttä tuotetaan.

6 Analyysi

Olen jakanut analyysini alalukuihin aineistosta tulkitsemieni legitimointistrategioiden mukaisesti van Leeuwenin ja Reyesin tulkintarunkoa apuna käyttäen. Nämä legitimointistrategiat pyrkivät legitimoimaan presidentti Trumpin päätöksen olla poistumatta Afganistanista ja lisätä sotilaallista voimaa Afganistanissa eli vastaamaan tutkimuskysymykseeni *miten presidentti Trumpin hallinto legitimoii päätöksensä jäädä ja lisätä sotilasvoimaa Afganistaniin*. Ensimmäisissä alaluvuissa vastaan ensimmäiseen alatutkimuskysymykseeni eli millaisia legitimointistrategioita Trumpin hallinto käyttää. Lisäksi pohdin strategioita Fairclough'n ja Fairclough'n kritiikin viitoittamana eli pohdin niitä uskomuksia, arvoja ja normeja, joihin legitimointistrategiat pohjautuvat vastaten toiseen alatutkimuskysymykseeni. Viimeisessä alaluvussa kokoon analyysini yhteen ja esitän lopputulemani taulukossa.

6.1 Auktorisointi

6.1.1 Asiantuntijat

Legitimiteettiä voidaan tuottaa paitsi viittaamalla asiantuntijoihin, myös puhujan institutionaaliseen aseman avulla.¹⁴¹ Trump viittaakin strategian julkaisemistilaisuudessa asemaansa Amerikan presidenttinä.

Alkuperäinen vaistoni oli vetäytyä — ja historiallisesti pidän vaistojeni seuraamisesta. Koko ikäni olen kuitenkin kuullut, että päätökset ovat hyvin erilaisia, kun istut Oval Officeen pöydän takana; toisin sanoen kun olet Yhdysvaltojen presidentti.¹⁴²

Sitaatissa Trump myöntää vaihtaneen kantaansa Afganistanista vetäytymisen suhteen, minkä myöntää epätyypilliseksi toiminnaksi itselleen, sillä hän kertoo pitävänsä vaistojensa seuraamisesta. Erityisessä asemassaan Yhdysvaltojen presidenttinä hän toimii kuitenkin toisin, kuten hänelle on sanottu. Näin ollen Trump legitimoii jäämispäätöstään viittaamalla erityiseen institutionaaliseen asemaansa Yhdysvaltojen presidenttinä. Tulkitsemisen tämän myös pyrkimykseksi pehmentää takinkääntöä, joka on korkea-arvoisen aseman avulla selitettävissä.

Puhe, jossa elokuun 21. 2017 strategia julkaistiin, pidettiin Fort Myerin sotilastukikohdassa. Paikka sijaitsee Arlingtonin kansallisen hautausmaan vieressä. Paikka tituleerataan Amerikan

¹⁴¹ Reyes 2011, 786.

¹⁴² My original instinct was to pull out — and historically, I like following my instincts. But all my life I've heard that decisions are much different when you sit behind the desk in the Oval Office; in other words, when you're President of the United States. Trump 21.8.2017. Kaikki aineiston käännökset minun.

pyhimmäksi maaksi, jonka valitseminen strategian julkaisun paikaksi tuskin oli sattuma. Näen paikan korostavan presidentin asemaa ja asevoimien ylipäällikkyyttä, sitä miten hänellä on valta tehdä vastaavia päätöksiä. Tulkitsen paikan valinnan edesauttavan legitimointia puhujan institutionaalisen aseman ja asiantuntijuuden korostamisen avulla. Vaikka legitimoinnin teoretisoinnille välttämätöntä on konteksti, jonka tätä asiantuntijuuden legitimointistrategiaa tulkittaessa esitän myös konkreettisesti puheen pitämisen paikkana. Näen fyysisen tilan tässä yhteydessä oleelliseksi legitimiteetin tuottamiselle.

Tapaamisessa neljän Afganistanissa palvelleen sotilaan kanssa noin kuukausi ennen strategian julkaisua Trump toteaa kuulleen monia ideoita, mutta haluaa kuulla kentällä olleilta, joiden uskoo tietävän paremmin kuin kukaan Afganistanista.¹⁴³ Tämän avulla Trump osoittaa kuuntelevansa omasta mielestään parhaimpia asiantuntijoita, millä hän kykenee myös legitimoimaan tulevaa päätöstään. Muuten Trump viittaa aineistossani olevissa puheissa asiantuntijoina Mattisiin ja kansalliseen turvallisuustyöryhmään.¹⁴⁴ Mattis kuitenkin korostaa, että hän on avustanut Trumpia ainoastaan operatiivisissa ja taktisissa asioissa, mutta strateginen päätöksenteko on ollut Trumpilla itsellään:

Presidentti [...] on delegoinut minulle melko paljon taktista ja operatiivista päätöksentekoa. Hän ei ole delegoinut minulle tippaakaan strategista päätöksentekoa eikä hänen pitäisikään, enkä niin odottaisikaan.¹⁴⁵

Näin ollen myös Mattis korostaa Trumpin institutionaalista asemaa presidenttinä, asevoimien ylipäällikkönä sekä hänen valtaansa, mikä auttaa legitimoimaan päätöstä. Tämän lisäksi Mattis viittaa useisiin asiantuntijoihin, joita strategian valmistelun aikana on kuultu. Asiantuntija edustavat pääsääntöisesti yhdysvaltalaisia instituutioita, mutta myös ”merkittävät liittolaiset” on mainittu:

Prosessi [...] sisälsi kaikki kabinetin jäsenet [...], Yhdysvaltain oikeusministerin ja kotimaan turvallisuus [viraston], [...] ulkoministeriön ja valtiovarainministeriön, ja se sisältää myös merkittävät liittolaiset. [...] Hallinto- ja talousarviotoimiston johtaja oli mukana. Kansallinen turvallisuusneuvonantaja ja kansliapäällikkö koordinoivat varmistaakseen, että jokaista omistajaa oli lopulta kuultu.¹⁴⁶

¹⁴³ Trump 18.7.2017.

¹⁴⁴ Trump 21.8.2017.

¹⁴⁵ The president, as I told you before, has delegated a fair amount of tactical and operational decision making to me. He has not delegated one ounce of the strategic decision making, nor should he, nor would I expect that. Mattis 14.8.2017.

¹⁴⁶ Process was rigorous. And it involved all members of the cabinet [...], attorney general and homeland security, [...], State Department and Treasury Department, and so it involves significant allies. [...] Director of OMB was in on it. The national security adviser and the chief of staff were coordinating to make certain everyone who had equities was heard eventually. Mattis 20.8.2017.

Asiantuntijat ovat siis hallinnon puheessa pääsääntöisesti yhdysvaltalaisia, joskin liittolaiset myös mainitaan. Kaiken kaikkiaan asiantuntijajääniin strategiasa näkyykin se, että legitimizeettiä pyritään tuottamaan paitsi yhdysvaltalaisen asiantuntijoiden ja laajan konsultoinnin avulla, myös painottamalla presidentti Trumpin asemaa presidenttinä ja asevoimien päällikkönä: presidentti kuuntelee asiantuntijoita, mutta hän on se, joka päätöksen tekee, hänellä on suurin asiantuntijuus. Samalla tullaankin vahvistaneeksi presidentin institutionaalista asemaa ja tuottamaan uudelleen hänen valta-asemaansa.

6.1.2 Yhdenmukaisuus Amerikan johdolla

Van Leeuwenin mukaan ”yhdenmukaisuuden auktoriteetti” (*authority of conformity*) on persoonatonta auktorisointia, jolloin legitimizeettiä tuotetaan perustelemalla kaikkien muidenkin tai suurimman osan toimivan samalla tavalla. Johdan analyysissäni tästä legitimoitistategian, joka viittaa toisten toimijoiden tekevän samoin kuin Yhdysvallat, mutta yhdysvaltalaisjohtoisesti. Se, mitä nämä viitattut tahot ovat, ei ole kuitenkaan merkityksetöntä, johon palaan toiseuttamisen strategiaa käsittelevässä alaluvussa 6.5.

Yhdenmukaisuuteen viitattaessa päätöstä jäädä Afganistaniin ja lisätä joukkoja legitimoidaan siis esitettäessä myös muiden toimivan näin. Yhdysvaltojen hallinto esittää, miten myös Nato-maat ja muut kumppanit ovat osoittaneet tukeaan presidentin strategialle ja ovat myös lisäämässä joukkojaan Afganistaniin. Aineistossani Mattis esittää yhdenmukaisuutta esimerkiksi toteamalla, miten 39 maalla on joukkoja Afganistanissa.¹⁴⁷ Useimmiten kuitenkin joukkojen jääminen ja lisääminen kerrotaan niin, että muut maat seuraavat Yhdysvaltojen esimerkkiä:

Pyydämme Nato-liittolaisiamme ja globaaleita kumppaneitamme tukemaan strategiaamme lisäjoukoilla ja rahoitusta kasvattamalla samanlaisesti kuin mekin. Olemme luottavaisia, että he tekevät näin. Virkaanastumisestani lähtien olen tehnyt selväksi, että liittolaistemme ja kumppaniemme on osallistuttava paljon suuremmalla rahalla kollektiiviseen puolustukseemme ja he ovat tehneet niin.¹⁴⁸

[...] monet kansakunnat [...] suunnittelevat nostavansa [joukkojen] määrää pohjautuen Amerikan nostoon. Täysi tuki Etelä-Aasian strategialle, ja monet osoittivat tämän sanomalla lisäävänsä joukkoja.¹⁴⁹

¹⁴⁷ Mattis 24.9.2017; 1.12.2017; 3.12.2017.

¹⁴⁸ We will ask our NATO allies and global partners to support our new strategy with additional troop and funding increases in line with our own. We are confident they will. Since taking office, I have made clear that our allies and partners must contribute much more money to our collective defense, and they have done so. Trump 21.8.2017.

¹⁴⁹ [...] a number of nations [...] are looking to uplift their numbers based on the American uplift. Full support for the South Asia strategy, and that was demonstrated by a number of them saying they're going to add troops. Mattis 7.11.2017.

[...] Jotkut kansakunnat lisäsivät [joukkoja] kesäkuussa, kun he tunnistivat, ettemme olleet vetäytymässä.¹⁵⁰

Kaikissa esimerkkikatkelmissa korostuu Yhdysvaltojen johtoasema ja se, miten Yhdysvallat näyttävät tietä, jota muut yhdenmukaisesti seuraavat. Yhdysvallat on toki Naton Resolute Support -operaation johtovaltio, jolloin on osittain luonnollistakin, että sen esimerkkiä seurataan. Hallinnon puheissa ei kuitenkaan viitata tähän asemaan, vaan ylipäänsä Yhdysvaltoihin, joka tuo esiin Yhdysvaltojen valta-aseman tunnustamisen muiden valtioiden taholta itsestään selväksi: Yhdysvaltoja seurataan Yhdysvaltojen takia. Toiminta on siis yhdenmukaista, mutta Yhdysvaltojen johtamaa.

Erityisen mielenkiintoinen on Mattisin lausuma: ”39 kansakuntaa pysyi kanssamme samalla kun näytimme vetäytyvän Afganistanista.”¹⁵¹ Se, että muut valtiot olivat jäämässä Afganistaniin, vaikka Yhdysvallat oli vetäytymässä, ei nähdäkseni kerro siitä, että 39 kansakuntaa pysyi Yhdysvaltojen kanssa, vaan siitä, että kansakunnat olivat jäämässä Afganistaniin huolimatta siitä, että Yhdysvaltojen nähtiin mahdollisesti vetäytyvän. Tulkitsen 39 kansakunnan tukeneen nimenomaan Afganistanin operaatiota ja sinne jäämistä, vaikka Yhdysvallat olisivatkin vetäytyneet. Mattis kuitenkin asettelee sanansa niin, että kansakunnat nimenomaan pysyivät Yhdysvaltojen kanssa, jonka tulkitsen pyrkimykseksi legitimoida päätöstä yhdenmukaisuudella yhdysvaltalaisjohtoisesti. Legitimiteettiä voidaan tulkita tuotettavaksi myös Yhdysvaltojen tarpeella jäädä muidenkin jäädessä, mutta tämä puetaan yhdysvaltalaisjohtoiseen muotoon.

Päätöstä jäädä Afganistaniin ja lisätä joukkoja legitimoidaan auktoriteetteihin viittaamalla. Siinä missä asiantuntijajääniä legitimointistrategia korosti Trumpin valta-asemaa, tulkitsen yhdenmukaisuuden Yhdysvaltojen johdolla uudelleen tuottavan kielellisesti Yhdysvaltojen valta-asemaa korostamalla muiden valtioiden seuraavan Yhdysvaltojen esimerkkiä. Legitimointi ei tässä auktorisointistrategiassa kohdistukaan ainoastaan Afganistanin päätöksen legitimointiin vaan laajemmin Trumpin ja Yhdysvaltojen vallan legitimointiin. Vallankäytön avaaminen on kriittiselle diskurssin tutkimukselle keskeistä. Tässä auktorisoinnin legitimointistrategiassa näenkin, miten kriittinen näkökulma legitimointiin korostaa legitimoitavan toiminnan laajempaa yhteiskunnallista käytäntöä ja siihen kuuluvien sosiaalisten toimijoiden välisiä valtasuhteita eli tässä tapauksessa Yhdysvaltojen valta-asemaa.¹⁵²

¹⁵⁰ [...] some nations added in June when they recognized we weren't pulling out. Mattis 13.11.2017.

¹⁵¹ 39 nations stayed with us even as we seemed to be pulling out of Afghanistan. Mattis 11.10.2017.

¹⁵² Vaara & Tienari 2008, 987.

6.2 Moraalinen evaluointi

6.2.1 Moraalinen evaluointi

Moraalisessa evaluaatiossa legitimointi viittaa asiantuntijuuden tai yhdenmukaisuuden sijaan yhteisiin jaettuihin arvoihin, jotka tutkijan on tunnistettava kulttuurintuntemuksensa avulla. Tulkitsen Yhdysvaltojen hallinnon legitimoivan päätöstä jäädä Afganistaniin moraalisen evaluoinnin avulla erityisesti seuraavassa lainauksessa:

[...] Nopean poistumisen seuraukset ovat sekä ennakoitavia että mahdoton hyväksyä.¹⁵³

Terroristit ottakaa huomioon, Amerikka ei koskaan hellitä ennen kuin olette kokeneet lopullisen häviön.¹⁵⁴

Näissä on tulkintani mukaan nähtävissä, kuinka Amerikan läsnäolo nähdään positiiviseksi, välttämättömäksi. Ensimmäisessä lainauksessa jääminen legitimoidaan, koska muuten asiat menisivät huonosti. Toisessa lainauksessa jääminen legitimoidaan päättäväisyydellä voittaa terroristit. Näitä yhdistää nähdäkseni jaettu arvo siitä, että Yhdysvaltojen on osallistuttava kaukasiinkin sotiin ja taisteltava loppuun asti. Tulkitsen moraaliarvodiskursseiksi tässä sotilaallisen voiman välttämättömyyden sekä amerikkalaisen kulttuurin ylemmyyden, jotka ovat tutkimuksenkin mukaan tyypillisiä amerikkalaisia arvoja.¹⁵⁵ Lainauksissa on nähtävissä, että Yhdysvaltojen on syytä jäädä, sillä nimenomaan Yhdysvallat tarvitaan, muutoin tulevaisuudessa tapahtuisi asioita, jotka eivät ole hyväksyttäviä. Tämä kertonee niin ikään Yhdysvaltojen ylemmydentuntuudesta suhtautumisesta myös liittolaisiinsa. Yhdysvaltojen on lyötävä terroristit eikä muuta vaihtoehtoa ole. Tämä vaatii ennen kaikkea sotilaallista voimankäyttöä, kuten Pence toteaa amerikkalaisjoukoille puhuessaan: ”[...] missionne täällä Afganistanissa on elintärkeä Amerikan kansan turvallisuudelle.”¹⁵⁶ Trump ilmaisee tämän myös seuraavasti: ”Olemme lyömässä heitä (terroristeja) hyvin, hyvin kovasti ja hyvin, hyvin tehokkaasti, eikä meillä oikeastaan ole muuta vaihtoehtoa kuin tehdä niin.”¹⁵⁷ Paitsi sotilaallisen voiman välttämättömyyteen, sitaatissa viitataan tulkintani mukaan myös tehokkuuteen ja tuloksellisuuteen Yhdysvalloille tyypillisinä arvoina. Näin päätös jäädä Afganistaniin legitimoidaan vedoten amerikkalaisten mission elintärkeyyteen,

¹⁵³ [...] the consequences of a rapid exit are both predictable and unacceptable. Trump 21.8.2017.

¹⁵⁴ Terrorists take heed: America will never let up until you are dealt a lasting defeat. Trump 21.8.2017.

¹⁵⁵ PEW 2007. <http://www.pewglobal.org/2007/10/04/chapter-4-values-and-american-exceptionalism/>

¹⁵⁶ [...] your mission here in Afghanistan is vital to the safety and security of the American people. Pence 21.12.2017.

¹⁵⁷ We are hitting them very, very hard and very, very effectively, and we really have no choice but to do it. Trump 21.9.2017.

välttämättömyyteen ja vaihtoehtottomuuteen, joissa on kuitenkin nähtävissä moraalinen arvodiskurssi moraalille evaluoinnille ominaisesti.

Moraalisen evaluaation legitimointi voi esiintyä myös luonnolliseksi tekemisen muodossa, jossa moraalinen ja kulttuurien järjestys korvataan ”luonnollisella järjestyksellä”.¹⁵⁸ Tästä hyvänä esimerkkinä on kohta, jossa legitimoidaan päätöstä viittaamalla tapahtumien alkuun, syyskuun 11. päivän iskuihin: ”Amerikan kansa ymmärsi tämän sinä, mitä se oli: se oli sotatoimi.”¹⁵⁹ ”Sotatoimen” tulkitsen tässä yhteydessä luonnolliseksi tehdyksi, koska sen olisi voinut tulkita myös toisin. Terroristi-iskua ei tulkittu vain yksittäiseksi hyökkäykseksi tai rikolliseksi toiminnaksi, vaan nimenomaan sotatoimeksi, jonka jälkeen ”terrorismin vastainen sota” alkoi.¹⁶⁰ Tässä katkelmassa Pence vetoaa kansan ymmärtäneen sotatoimen ”faktan”, jolloin iskun tulkitseminen sodaksi on luonnolliseksi tehty: ”näin asia on” eikä sitä voi ihminen muuttaa, kyse ei ole tulkinnasta. Tämän lisäksi vielä vakuutellaan sillä, että kansa ymmärsi tämän sotatoimeksi, ei niin että kansaa olisi mahdollisesti johdateltu tulkitsemaan isku sodaksi. Lisäksi Pence ei mainitse niitä ääniä, jotka ovat kritisoineet sotadiskurssia esimerkiksi sanomalla ”suuri osa Amerikan kansasta ymmärsi tämän” vaan legitimoinnissa asia esitetään koko kansan omana, jolloin luodaan myös yhtenäistä identiteettiä viisaasta kansasta, joka tietää miten kuuluu toimia. Koska koko kansa on ymmärtänyt ”sotatoimen” ja sen, mitä siihen vastaaminen vaatii, on ”tässä taistelussa pysyttävä ja se on nähtävä loppuun asti”.¹⁶¹ Afganistaniin on jäätävä.

6.2.2 Altruismi

Altruismin legitimointistrategiassa puhuja esittää asiansa niin, ettei se näytä ajavan hänen omaa etuaan.¹⁶² Trumpin mukaan ”Amerikan kansa on väsynyt sotaan ilman voittoa.”¹⁶³ Sitaatissa Trump esittää päätöksensä ikään kuin vastauksena Amerikan kansan toiveeseen: amerikkalaiset ovat väsyneet voitottomaan sotaan, jolloin voittoa on tavoiteltava nimenomaan amerikkalaisten toiveiden mukaisesti, ja se tapahtuu jäämällä ja joukkoja lisäämällä Afganistaniin.

Aineistossani altruismin legitimointistrategiaa käytettiin myös esittämällä päätös jäädä ja lisätä joukkojaan Afganistaniin amerikkalaisten, afganistanilaisten ja koko maailman turvallisuuden takia.

¹⁵⁸ Van Leeuwen 2007, 98—99.

¹⁵⁹ American people understood this for what it was; it was an act of war. Pence 21.12.2017.

¹⁶⁰ Bushin hallinto ei alun perin kutsunut iskuja sotatoimeksi. McInnes 2005, 113. ”Terrorismin vastaisen sodan” diskursiivista rakentumista on käsitelty erityisesti kriittinen terrorismin tutkimus. Kts. esim. Jackson 2005.

¹⁶¹ And we are staying in that fight and we will see it through to the end.” Pence 21.12.2017.

¹⁶² Reyes 2011, 787.

¹⁶³ [...] the American people are weary of war without victory. Trump 21.8.2017.

[...] Presidentti Donald Trumpin alaisuudessa Yhdysvaltojen sotavoimat pysyy sitoutuneena Afganistaniin kunnes eliminoimme terroristiuhan kotimaallemme, kansallemme lopullisesti.¹⁶⁴

Mutta kaiken taistelun, kaikkien heidän [afganistanilaisten] kamppailujen aikana afganistanilainen kansa [...] ei ole koskaan menettänyt rakkauttaan vapauteen, ei koskaan menettänyt rohkeuttaan tai kaipuutaan asua terrorista ja sodasta vapaassa maassa. Tietäköön Afganistanin kansa: Yhdysvallat seisovat heidän kanssaan.¹⁶⁵

Voiton [...] ratkaiseva tekijä on, että teemme siitä sellaisen, että maailma ei ole enää kohteena sellaisille terroristi-iskuille kuin näimme hiljattain Barcelonassa [...].¹⁶⁶

Näissä katkelmissa esitetään amerikkalaisten, afganistanilaisten ja yhdysvaltalaisten turvallisuuden olevan syy jäädä Afganistaniin. Legitimointi nojaa kritiikkiä kestävämmään oletukseen, jonka mukaan terroristien lyöminen Afganistanissa tarkoittaa turvallisuutta koko maailmassa. Työni mittapuussa en kykene menemään syvemmälle terrorismin laajaan ja haastavaan aiheeseen, mutta lienee selvää, ettei terrorismin uhkaa maailmassa voida eliminoida pelkästään Afganistaniin jäämällä. Terroristi-iskuja voidaan suunnitella ja toteuttaa missä päin maailmaa tahansa. Ajatus nojaakin kokonaisuudessaan kyseenalaiseen uskomukseen siitä, että terroristiuhka olisi lopullisesti lyötävissä sotimalla tai edes ylipäänsä. Päinvastoin, terroristien eliminoinnin voidaan nähdä johtavan myös lisääntyneeseen terrorismiin.¹⁶⁷ Terrorismin uhka on kuitenkin se, jolta altruistisesti maailmaa suojatakseen hallinto legitimoii päätöstään.

Tässä kohden on kuitenkin kiinnostavaa kiinnittää huomio Valkoisen talon ja puolustusministeriön puheen eroavaisuuksiin. Viimeisin ylläesitetyistä tekstikatkelmista on Mattisilta, joka puhuu terroristiuhasta harvoin ja kohdistaa uhan sitaatissa esitetysti koko maailmalle, ei Yhdysvalloille. Sen sijaan Trump korostaa Amerikan turvallisuutta:

Jaan Amerikan kansan turhautuneisuuden. Jaan myös heidän turhautumisensa ulkopoliittikaan, joka on käyttänyt liikaa aikaa, energiaa, rahaa ja mikä tärkeintä elämiä yrittäessään uudelleenrakentaa maita omien kuvitelmiemme mukaan sen sijaan, että tavoittelisimme omia turvallisuusintressejämme yli muiden seikkojen.¹⁶⁸

Itseasiassa siinä missä Trump ja Pence mainitsevat aineistossani olevissa puheissa jatkuvasti terroristien uhkaavan Amerikkaa tai uhan Amerikalle määrittelemättä tarkemmin sitä

¹⁶⁴ Under President Donald Trump, the Armed Forces of the United States will remain engaged in Afghanistan until we eliminate the terrorist threat to our homeland, our people once and for all. Pence 21.12.2017.

¹⁶⁵ But through all the strife, through all their struggle, the Afghan people [...] have never lost their love of freedom, never lost their courage or their yearning to live in a land free of terror and war. And let the people of Afghanistan know: The United States of America stands with them. Pence 21.12.2017.

¹⁶⁶ Victory [...] the bottom line is we're going to make it so that the world is not subject to the kind of terror attacks we saw recently in Barcelona [...]. Mattis 20.9.2017

¹⁶⁷ Kts. esim. Gordon 2007, 54.

¹⁶⁸ I share the American people's frustration. I also share their frustration over a foreign policy that has spent too much time, energy, money, and most importantly lives, trying to rebuild countries in our own image, instead of pursuing our security interests above all other considerations. Trump 21.8.2017.

terroristiuhaksi, ei Mattis aineistossa olleiden puheen tai mediatilaisuuksien aikana kohdistanut terrorismin uhkaa kertaakaan erityisesti Yhdysvaltoihin. Aineistoni perusteella näyttääkin siltä, että siinä missä Trump ja Pence legitimoivat päätöstä erityisesti kansallisen uhan eliminoinnilla ja kansallisella turvallisuudella, Mattis korostaa (terrorismin)uhan kohdistumista ei ainoastaan Yhdysvaltoihin vaan koko maailmaan eli hän legitimoii päätöstä koko maailman turvallisuutta parantamalla. Tähän voi kuitenkin vaikuttaa se, että aineistoni puheet ovat tyyliltään erilaisia, jonka seurauksena puhujien tapa puhua on erilainen: esimerkiksi aineistoni puheissa Pence puhuu amerikkalaisjoukoille Afganistanissa, Trump yhdysvaltalaisille Arlingtonissa ja Mattis medialle matkalla Eurooppaan, jolloin puheen pitämisen konteksti voi vaikuttaa siihen, miten asioista puhutaan. Terrorismin uhka on kuitenkin altruismin legitimointistrategiassa se, jolta Yhdysvallat kansalaisiaan tai maailmaa esittävät suojaavansa ja tämän uhan takia on Afganistanissa edelleen oltava.

6.2.3 Mennyt ja tuleva

Olen yhdistänyt aineistostani tulkitsemalla Reyesin tavoin van Leeuwenin moraalinen evaluointi -kategoriaan aikaperspektiivin.¹⁶⁹ Reyesistä poiketen tunnistin aineistostani kuitenkin hypoteettisen tulevaisuuden lisäksi historialla legitimointia. Historialla legitimoinnin näen toimivan hallinnon puheissa kahdella tavalla, jotka kummatkin kuitenkin pyrkivät legitimoimaan päätöstä jäädä Afganistaniin ja lisätä joukkoja. Historiaa käytetään legitimoimaan päätöstä uhrauksilla, joita menneessä on tehty sekä toisaalta historiassa tehtyjen virheiden toistamisen välttämiseksi. Tällöin tulevia toimia voidaan legitimoida esittämällä ne vastauksina menneen tapahtumiin. Näissä kahdessa merkityksessä menneeseen viitataan aineistossa useasti ja Trump itse toteaaakin oppivansa historiasta sodan päättämiseksi.¹⁷⁰

Menneen uhrauksiin viitataan aineistossa kohdissa, joissa uhraukset esitetään ikään kuin motiiveina jatkaa osallistumista Afganistanissa, sillä muuten nämä menetykset olisivat menneet hukkaan.

[...] Kansakuntamme on etsittävä kunnioitettavaa ja kestävää lopputulemaa, joka on suunnattomien tehtyjen uhrausten, erityisesti elämien uhraamisen, arvoinen.¹⁷¹

Nyt meidän on turvattava syy, jolle he antoivat elämänsä.¹⁷²

¹⁶⁹ Reyes 2011, 786.

¹⁷⁰ Trump 21.8.2017.

¹⁷¹ [...] our nation must seek an honorable and enduring outcome worthy of the tremendous sacrifices that have been made, especially the sacrifices of lives. Trump 21.8.2017.

¹⁷² Now we must secure the cause for which they gave their lives. Trump 21.8.2017.

Menneen uhrauksilla legitimoinnissa näen ajatuksen, miten arvokkainta mitä ihminen voi tehdä on antaa henkensä isänmaan puolesta, ja tällaista uhrausta on arvostettava. Afganistaniin on jäätävä näiden uhrauksien takia. Arlingtonin hautausmaan läheisyys puheenpitopaikkana vahvistaa myös tätä legitimointistrategiaa. Toisaalta on huomioitava, ettei näitä uhrauksia olisi tullut, jos Afganistaniin ei olisi ylipäänsä lähdetty, jolloin legitimointi menneen uhrauksilla on jossain määrin tekopyhää. Lisäksi Afganistaniin jääminen todennäköisesti tarkoittaa myös lisää näitä uhrauksia.

Useammin historiaa käytetään kuitenkin merkityksessä, jossa menneen tapahtumista tehdään johtopäätöksiä tulevaisuutta koskien. Historian virheiden toistaminen esitetään vaarana, mikäli ei toimita puhujan, Yhdysvaltojen hallinnon, esittämällä tavalla. Strategiassa käytetään hyväksi sekä mennyttä että hypoteettista tulevaa, kuten Reyes kuvaa.¹⁷³

Hätiköity poistuminen loisi tyhjiön, jonka terroristit, mukaan lukien ISIS ja al-Qaida, välittömästi täyttäisivät, juuri niin kuin tapahtui ennen syyskuun 11.¹⁷⁴

Kuten tiedämme, 2011 Amerikka vetäytyi hätiköidysti ja virheellisesti Irakista. Sen seurauksena vaivalla saavuttamamme valui takaisin terroristivihollisten käsiin.¹⁷⁵

Koska kuten historia todistaa, heikkous nostattaa pahan ja rauha tulee vain voimalla.¹⁷⁶

Lainauksissa Trump viittaa suoraan esimerkkeihin historiasta, Pence puhuu abstraktimmalla tasolla, mutta kummatkin legitimoivat joukkojen jäämistä ja lisäämistä. Kahdessa ensimmäisessä lainauksessa on esitetty, mitä tapahtuisi, jos Afganistanista vetäydyttäisiin. Ensimmäisessä lainauksessa annetaan ymmärtää, että terroristit täyttäisivät välittömästi tyhjiön, mutta myös verrataan tilannetta aikaan ennen syyskuun 11. iskuja. Näin Trump viittaa olosuhteiden samankaltaisuuteen iskuja ennen, jonka edelleen tulkitse pyrkivän lisäämään ihmisten huolta World Trade Centerin kaltaisen iskun mahdollisuudesta, paitsi jos ei toimittaisi Trumpin päätöksen mukaisesti. Irakin esimerkin avulla Trump myös esittää, miten Afganistan valuisi takaisin terroristien käsiin, mikäli Afganistanistakin vetäydyttäisiin.

Nämä tulevaisuuden kuvat ovat hypoteettisia, mutta ne esitetään todellisiksi niin, että tämä hetki vaatii Trumpin linjaamaa toimintaa. Tällöin toiminta esitetään moraalisen evaluoinnin legitimointikategorian mukaisesti ikään kuin luonnollisina ja ainoina oikeina toiminnan muotoina. Siihen sisältyy nähdäkseni kuitenkin yleisesti jaettu uskomus Amerikan

¹⁷³ Reyes 2011, 793.

¹⁷⁴ A hasty withdrawal would create a vacuum that terrorists, including ISIS and al Qaeda, would instantly fill, just as happened before September 11th. Trump 21.8.2017.

¹⁷⁵ And as we know, in 2011, America hastily and mistakenly withdrew from Iraq. As a result, our hard-won gains slipped back into the hands of terrorist enemies. Trump 21.8.2017.

¹⁷⁶ Because as history attests, weakness arouses evil, and peace only comes through strength. Pence 21.12.2017.

harvinaislaatuudesta, jonka vuoksi Yhdysvaltojen on osallistuttava kaukaisiin konflikteihin erityisten ominaisuuksiensa vuoksi. Tämän sekä oman turvallisuutensa takia Amerikan on taisteltava terroristeja vastaan. Edelleen on kuitenkin hypoteettista, toistuisiko syyskuun 11. päivän kaltainen terroristi-isku Yhdysvalloissa, vaikka Afganistanista olisikin vetäydytty. Niin ikään kysymys on myös siitä, auttaako 3 000 sotilaan lisäys Afganistaniin, jossa parhaimmillaan on ollut 100 000 yhdysvaltalaissohilasta ja edelleen konflikti jatkuu. Näin tulkitseen Afganistaniin jäämistä kuitenkin legitimoitavan menneen ja tulevan avulla.

6.3 Rationalisointi

6.3.1 Tavoitteet

Yhdysvaltojen hallinnon käytetyin legitimointistrategia on aineiston analyysini mukaan tavoiteorientoitunut rationalisointi. Instrumentaalisen legitimointiin kuuluvaa tavoiteorientoitunutta legitimointia voidaan kuvata ”teen x, jotta teen (tai olen, tai minulla on) y”.¹⁷⁷ Seuraavissa Trumpin ja Pencen puheista lainatuissa tekstikatkkelmissa määritellään näitä tavoitteita.

Meidän joukkomme taistelevat voittaakseen. Me taistelemme voittaaksemme.¹⁷⁸

Sotilasvoima yksin ei tuo rauhaa Afganistaniin tai pysäytä terroristiuhkaa nousemasta tässä maassa. Mutta strategisesti käytetty voima tähtää olosuhteiden luomiseen poliittisille prosesseille kestävän rauhan saavuttamiseksi.¹⁷⁹

Afganistanissa presidenttimme on määrännyt sotilasvoimiemme jäävän sitoutuneeksi taisteluun Talibania ja muita terroristiryhmiä vastaan alueella, kunnes eliminoimme sen uhan kotimaallemme, kansallemme lopullisesti.¹⁸⁰

Pysyn vankkumattomana suojellessani amerikkalaisten elämiä ja Amerikan intressejä.¹⁸¹

Tavoitteita, joita Trump ja Pence päätöksen tueksi yllä esittää, ovat voitto, kestävä rauha, terroristien eliminointi Amerikan suojelemiseksi. Muita aineistossa esiin nousseita tavoitteita on kestävä lopputulos, terroristien lyöminen, Afganistanin tukeminen ja vapaa Afganistan sekä turvallinen Yhdysvallat. Toimittajan kysymykseen Afganistanin mineraalivarantojen vaikutuksesta sotilasoperaatioon Mattis vastaa ensin vaadittavan turvallisuutta, jolloin

¹⁷⁷ I do x in order to do (or be, or have) y. Van Leeuwen 2007, 102

¹⁷⁸ Our troops will fight to win. We will fight to win. Trump 21.8.2017.

¹⁷⁹ Military power alone will not bring peace to Afghanistan or stop the terrorist threat arising in that country. But strategically applied force aims to create the conditions for a political process to achieve a lasting peace. Trump 21.8.2017.

¹⁸⁰ In Afghanistan, our President has committed our armed forces to remain engaged in the fight against the Taliban and all the terrorist groups in the region until we eliminate that threat to our homeland and our people once and for all. Pence 24.10.2017.

¹⁸¹ I will remain steadfast in protecting American lives and American interests. Trump 21.8.2017.

Yhdysvaltojen taloudelliset tavoitteet Afganistanissa esitetään aineistossani toissijaisina.¹⁸² Vaikka Trump korostaa strategiansa uutuutta, on useimmiten toistuvat tavoitteet perinteisiä: kansallinen turvallisuus ja vapaus. Erityisesti Trumpin ja Pencen puheissa korostuu Yhdysvaltojen intressien toteutuminen.

Lisäksi ”voitto” ja ”voittaminen” toistuvat erityisesti Trumpin puheessa usein, karrikoidusti sanottuna enemmän kuin Obaman puheissa koko kahdeksan vuoden aikana.¹⁸³ Trump kutsuukin strategiaa ”uudeksi voittamisen strategiaksi”.¹⁸⁴ Trumpin voitolla on myös ”selvä määritelmä: hyökätä vihollisia vastaan, tuhota ISIS, nujertaa al Qaida, estää Talibania valtaamasta Afganistania, ja estää suuret terrori-iskut Amerikkaa vastaan ennen niiden ilmestymistä.”¹⁸⁵ Trumpille voitto näyttääkin tarkoittavan terroristien tappamista ja sotilaallista voittoa. Trump toteaa ”emme ole jälleen rakentamassa kansakuntaa. Olemme tappamassa terroristeja”.¹⁸⁶ Toisaalta samassa puheessa Trump esittää myös, että ”uuden strategian perustanlaatuinen pilari on kaikkien Amerikan vallan instrumenttien —diplomaattisen, taloudellisen ja sotilaallisen— integrointi menestyksestä lopputulosta kohti”.¹⁸⁷ Idea ei ole uusi ja vaikuttaa tavoitteena ristiriitaiselta sotilaallisen voiton ja kansakunnan rakentamisen hylkäämisen kannalta. Lisäksi ongelmallista on terroristien tappamisen eli voiton johtavan kestävään automaattisesti rauhaan, jonka Trump tavoitteeksi myös asetti. Voiton tavoite kuulostanee suuren yleisön korvaan legitiimiltä, mutta Trumpin strategian yhteydessä sen lähempi tarkastelu herättää suuria kysymyksiä tavoitteen onnistumisen mahdollisuuksista.

Mielenkiintoisesti puolustusministeri Mattis sen sijaan korostaa puheissaan jatkuvasti poliittista tavoitetta ennemmin kuin amerikkalaisten voittoa ja Amerikan terroristiuhan eliminoimista. Mattis näyttääkin ottavan lähtökohdakseen poliittisen tavoitteen:

Sovinnonteko säilyy Naton sotilasoperaation poliittisena tavoitteena ja meidän kokonaisvaltaisena lähestymistapana.¹⁸⁸

Ei ole olemassa sotilasoperaatiota, jolla ei ole poliittista tavoitetta.¹⁸⁹

¹⁸² Mattis 24.9.2017.

¹⁸³ Miller 2017. 4

¹⁸⁴ Trump 19.9.2017.

¹⁸⁵ ...victory has a clear definition: attacking our enemies, obliterating ISIS, crushing al Qaeda, preventing the Taliban from taking over Afghanistan, and stopping mass terror attacks against America before they emerge. Trump 21.8.2017.

¹⁸⁶ We are not nation-building again. We are killing terrorists. Trump 21.8.2017.

¹⁸⁷ ...fundamental pillar of our new strategy is the integration of all instruments of American power — diplomatic, economic, and military — toward a successful outcome. Trump 21.8.2017.

¹⁸⁸ Reconciliation remains the political goal of NATO's military campaign and our comprehensive approach. Mattis 9.11.2017.

¹⁸⁹ There is no military campaign that doesn't have a political goal. Mattis 9.11.2017.

Kuten altruismin legitimointistrategiassa turvallisuutta koskien, näyttää myös tavoitteiden osalta aineistossani siltä, että Valkoisen talon ja puolustusministeriön painotuserot ainakin puheissa eroavat. Aineistoni koon ja puheiden pitämisen eri kontekstien vuoksi varmaa, laajempaa johtopäätöstä siitä, että Trumpin ja Pencen tavoitteet korostavat sotilaallista voittoa, kun taas Mattisin poliittista päämäärää, en voi tehdä, vaikka oma aineistoni viittaa eroihin. Tämä erilaisten tavoitteiden korostaminen voi olla myös tietoista, jotta päätös saataisiin legitimoitua suuremmalle, kun tavoitteita esitetään niin sotilaalliselta kuin poliittiselta kannalta.

6.3.2 Perusteellinen harkinta

Reyesin mukaan van Leeuwenin rationalisoinnista on kyse esimerkiksi silloin, kun legitimointiprosessi esitetään pitkän harkinnan ja arvioinnin sisältämänä prosessina. Ottaen huomioon kontekstin, voidaan rationaalisena pitää eri lähteiden konsultointia ja kaikkien olemassa olevien vaihtoehtojen tutkimista ennen päätöksentekoa.¹⁹¹ Yhdysvaltalaisessa yhteiskunnassa voidaan rationaalisuutta tulkita konsultoinnin sisältäväksi. Tätä legitimointistrategiaa Trump käyttää hyväkseen erityisesti perustellessaan, miksi vaihtoi kantaansa Afganistania koskien, eikä vetänyt joukkoja pois aikaisemman kantansa mukaisesti: ”tutkin Afganistania hyvin yksityiskohtaisesti ja jokaisesta mahdollisesta kulmasta.”¹⁹² Lainauksessa ”tutkia”, ”hyvin yksityiskohtaisesti” ja ”jokaisesta mahdollisesta kulmasta” korostavat, kuinka päätös on rationaalinen, perusteellisen harkinnan tulos.

Trumpin Afganistanin strategiaa odotettiin pitkään. Se julkaistiin seitsemän kuukautta virkaanastujaisten jälkeen. Mattis esittää asian niin, että Amerikan kansa äänestettyään uutta hallintoa olettaa hallinnon ”käyttävän päätään ja tekevän täsmällisesti”,¹⁹³ jolloin strategian valmistelun hitaus voidaan selittää amerikkalaisten äänestäjien toiveella. Mattis kuvaakin strategian määrittelyn prosessia perusteelliseksi.¹⁹⁴ Päivä ennen strategian julkaisua Mattis kertoo, miten presidentti ”jatko i kysymysten esittämistä kaikista niistä [vaihtoehtoista] ja halusi syvemmälle ja syvemmälle aiheeseen.”¹⁹⁵ Laina us kuvaa Trumpin perusteellista pohdintaa eri vaihtoehtoista, jonka lopputuloksena onkin oletettava, että Trump päätyi parhaimpaan ratkaisuun. Legitimointi perustuukin tällöin ajatukselle, että kaikki vaihtoehdot voidaan ottaa huomioon ja niitä kyetään punnitsemaan keskenään.

¹⁹⁰ The political goal here of the military campaign is reconciliation. Mattis 16.11.2017.

¹⁹¹ Reyes 2011, 786.

¹⁹² So I studied Afghanistan in great detail and from every conceivable angle. Trump 21.8.2017.

¹⁹³ [...] they'll use their head and they'll do the rigor. Mattis 21.7.2017.

¹⁹⁴ Mattis 20.8.2017.

¹⁹⁵ [...] he kept asking questions on all of them and wanting more and more dept on it. Mattis 20.8.2017.

Perusteellisen harkinnan legitimointistrategia liittyy aineistossani läheisesti aiemmin esittelemääni asiantuntijajäämien legitimointistrategiaan, jossa legitimitetin tuottamiseksi siis viitataan asiantuntijoihin. Näitä asiantuntijoita on käytetty konsultoimaan hallintoja ja Trumpia Afganistanin strategian kuntoon saattamiseksi. Asiantuntijoiden käyttö omalta osaltaan siis tuo prosessiin perusteellisuutta, mutta siihen kuuluu myös muita asioita, kuten tutkimista, vaihtoehtojen punnitsemista ja näkökulmien tarkastelua. Lopputulemana on perusteellisen harkinnan legitimointistrategia, jossa prosessi, joka kallistui jäämiseen ja joukkojen lisäämiseen Afganistanissa, esitetään pitkän, monipuolisen ja syvän pohdinnan tuloksena.

6.3.3 Maalaisjärki

Van Leeuwen määrittelee teoreettiseen rationalisointiin kuuluvaksi kokemuksellisen tai tieteellisen rationalisoinnin Bergerin ja Luckmannin erottelun mukaisesti. Näistä kokemuksellinen rationalisointi on ikään kuin maalaisjärkeä. Se eroaa moraalista evaluoinnista sillä, että kokemuksellinen rationalisointi on selvemmin muodostettu, viittaa suoraan toimintaan ja on hyvin käytännöllistä.¹⁹⁶ Tulkintani mukaan aineistossa usein toistuva ”viholliselle ei kerrota” -puhe viittaa juuri tällaiseen käytännölliseen, suoraan toimintaan eli maalaisjärkenä pidettävään tietoon. Tiedetäänhän, ettei vastapuolelle kannata antaa tietoa asioita, jotka voisivat heitä hyödyttää, oli kyse korttipelistä tai sodasta.

Yhdysvaltojen hallinnon puheessa tätä strategiaa käytettiin legitimoimaan jäämistä ja joukkojen lisäämistä siitä näkökulmasta, miksei sitoutumisen aikataulua, lisäjoukkojen määrää tai sijoitusta ole syytä sen enempää kertoa. Joukkojen on jätävä ja niitä lisättävä, mutta kuinka pitkäksi aikaa ja kuinka paljon, ei ole tarkasti syytä kertoa. Trumpin aiemmista presidenteistä olosuhteisiin eikä ”umpimähkäisiin” aikatauluihin pohjaava strategia legitimoidaan, sillä ”Amerikan vihollisten ei tule koskaan tietää suunnitelmiamme tai uskoa, että he voivat odottaa meidät ulos. En sano milloin hyökkäämme, mutta hyökätä aiomme.”¹⁹⁷ Myöskään joukkojen tarkkoja määriä ja sijoituksia ei ole syytä kertoa, kuten Mattis toteaa: ”En halua puhua tarkoista numeroista. [...] En anna viholliselle tietoa, jota he voisivat käyttää etunaan.”¹⁹⁸

Kuten kolmannessa luvussa toin esiin, sisältyy aikatauluihin pohjautuviin exit-strategioihin ongelmia. Nämä ongelmat kulminoituvat siihen, ettei olosuhteiden kehittymistä voi tarkkaan tietää, ei siihen, että viholliselle ei voida kertoa suunnitelmia. Kansantajuisempaa on kuitenkin

¹⁹⁶ Van Leeuwen 2007, 104.

¹⁹⁷ America’s enemies must never know our plans or believe they can wait us out. I will not say when we are going to attack, but attack we will. Trump 21.12.2017.

¹⁹⁸ I don’t want to talk specific numbers. [...] I don’t give the enemy information they could use to their advantage. Mattis 9.11.2017.

vedota tiedon pimitämiseen viholliselta kuin siihen, että tilanteen kehittymistä on vaikea arvioida. Erityisesti kritiikki, joka kohdistuu Yhdysvaltojen osallistumiseen loppumattomassa Afganistanin sodassa, on helpompi delegitimoida vetoamalla vihollisiin kuin siihen, ettei todellisuudessa tietoa jäämisen pituudesta välttämättä ole olemassakaan.

Joukkojen määrästä ilmoittaminen on tavanomaista kriisinhallintaoperaatioissa. Se, onko nämä ilmoitetut määrät tarkalleen paikkaansa pitäviä tietoja, on toki toinen asia. Kysymys sotilasmäärien ilmoittamisesta on tasapainottelua läpinäkyvyyden ja avoimuuden kanssa, sillä toisaalta amerikkalaisilla voisi olla myös oikeus tietää, millä vahvuudella Afganistanin joukot toimivat. Mattis kuitenkin näkee, ettei tarkan lukumäärän antaminen ole tarpeen, vaan ”runsaasti läpinäkyvyyttä” on jo siinä, että amerikkalaiset tietävät, mikä sitoutuminen suunnilleen on.¹⁹⁹ Tiedon läpinäkyvyyttä tärkeämpi arvo on sen salaaminen vihollisilta. Tällä legitimoidaan joukkojen jääminen määrittelemättömäksi ajaksi sekä joukkojen lisääminen suuntaa antavalla lukumäärällä.

6.4 Toiseuttaminen

Aineistostani on tulkittavissa jatkuvaa luomista vastakkaisiin ryhmiin ”meihin” ja ”heihin”. Yhdysvaltojen hallinto esittää itsensä ja liittolaisena sekä toimintansa positiivisin adjektiivein ja sanavalinnoin, kun taas ”heidät” eli tässä tapauksessa ”terroristit” kuvataan negatiivisin ilmauksin. Positiiviset, ”me”-ryhmää luovat ilmaukset hallinnon puheessa kuvaavat amerikkalaisarmeijaa ”vapauden voimaksi”,²⁰⁰ joka seisoo Afganistanissa ”vapauden rajalla”.²⁰¹ Afganistanissa armeija on puolustamassa vapautta ja ”vaalituimpia arvojamme”.²⁰² Lisäksi Yhdysvaltojen ”rangaistus on nopea ja voimakas”,²⁰³ jossa sana ”rangaistus” viittaa siihen, että ensin on tehty jotain sellaista, josta Yhdysvaltojen oikeudenmukaisesti kuuluu rangaista. Kuten ylempänä altruismin legitimointistrategian yhteydessä esitettiin, hallinnon toiminta esitetään yhteisten, ”meidän” ryhmän etujen ajamisena. ”Meidän” on seistävä yhdessä ”ylpeiden ja jalomielisten [afganistanilaisten] ihmisten, jotka ovat kärsineet pitkään”.²⁰⁴ Tämän avulla ”meidän” toiminta voidaan esittää kunnialliseksi kärsineiden puolustamiseksi, joka uudelleen tuottaa näkemystä ”meidän” hyvyydestä ja sankarillisuudesta suhteessa pahoihin ”heihin”. Strategiaansa Trump kutsuukin suoraan ”uudeksi voittamisen strategiaksi tätä pahaa

¹⁹⁹ Mattis 18.9.2017.

²⁰⁰ force of freedom. Pence 21.12.2017

²⁰¹ frontier of freedom. Pence 21.12.2017.

²⁰² our most cherished values. Pence 21.12.2017.

²⁰³ Retribution will be fast and powerful. Trump 21.8.2017.

²⁰⁴ [...] a proud and noble people who have suffered long. Pence 21.12.2017.

vastaan Afganistanissa.”²⁰⁵ Näin hallinnon puheessa Afganistanin operaatiota esitetään klassisena hyvän ja pahan taisteluna, johon uskonnollinen yhdysvaltalainen yleisö voi samaistua.

Mattis kuvaa liittoutuman 39 maata olevan ”39 taloudellisesti voimakkainta, [...] pitkäaikaisinta demokraattista instituutioita maailmassa. Nämä ovat voimakkaita valtioita moraalisesti, taloudellisesti ja diplomaattisesti, ja epäilemättä sotilaallisesti.”²⁰⁶ Mattisille ei näytä olevan tärkeintä, onko kyseessä oikeasti taloudellisesti voimakkaimmat valtiot ottaen huomioon väitteen todenperäisyyden, vaan se, että Afganistanin operaatioon osallistuvista maista luodaan tällaista kuvaa ja identifioidaan oma kuuluminen tällaiseen ryhmään. Mattis viestittää samalla, kuinka ”me” hallitsemme eikä ”meiltä” lopu rahat, jolloin tällaisten valtioiden vastustaminen haluttaneen esittää toivottomaksi yritykseksi. Mattisin mukaan valtiot ovat taloudellisesti voimakkaimmat ja sotilaallisesti voimakkaita, mutta myös demokraattisia ja moraalisia valtioita. Näin ollen ”meidän” toiminnan legitiimiyttä tuotetaan, kun todetaan valtioiden toimivan korkean moraalin mukaisesti ja demokratian valjastamina. Samalla rakennetaan itselle toisista eroavaa identiteettiä.

Altruismin legitimointistrategiassa Yhdysvaltojen päätöstä legitimointiin ”meidän” puolustamisella uhalta. Altruismin lisäksi tämä ”meidän” ryhmä näkyy aikaisemmissa legitimointistrategioissa myös erityisesti asiantuntijajäänissä. Asiantuntijat ovat nimenomaisesti tästä ”me”-ryhmästä, mikä vahvistaa paitsi asiantuntijoiden asemaa yleisön silmissä, myös korostaa ”me”-ryhmän tietämystä. Sen sijaan ”heidät” esitetäänkin muun muassa irrationaalisina, moraalittomina ja hulluina.²⁰⁷

Toiseuttamisen näkökulmasta ”heitä” kuvaa erinomaisesti Trump: ”terroristit, jotka teurastavat viattomia ihmisiä eivät löydä kunniaa tässä elämässä eikä seuraavassa. He eivät ole muuta kuin roistoja, rikollisia ja riistäjiä ja —aivan oikein— luusereita.”²⁰⁸ Sitaatissa Trump kuvaa ”heidän” toimintansa viattomien teurastamiseksi, mikä kuvastaa ”heidän” moraalittomuuttaan: viattomaan uhriin kohdistuu kauhea, raaka teko, teurastaminen. Viitatessaan kunniaan ja seuraavaan elämään Trump myös ottaa mukaan taivaallisen aspektin, jonka avulla esittää ”heidän” toimintansa jumalattomana. Mielenkiintoisesti Trump näyttää olevan henkilö, joka tuomion pystyy antamaan. Puheen voisi tässä mielessä kuvitella vetoavan hyvän ja pahan

²⁰⁵ [...] a new strategy for victory in the fight against this evil in Afghanistan. Trump 19.9.2017.

²⁰⁶ These are 39 of the most economically powerful, [...] most long-term democratic institutions in the world. These are powerful nations morally, economically and diplomatically, and certainly militarily. Mattis 3.12.2017.

²⁰⁷ Reyes 2011, 787.

²⁰⁸ Terrorists who slaughter innocent people will find no glory in this life or the next. They are nothing but thugs, and criminals, and predators, and —that’s right— losers. Trump 21.8.2017.

taistelun lailla erityisesti Trumpin kristittyihin konservatiivisiin kannattajiin sekä uskonnolliseen amerikkalaiseen yhteiskuntaan. Trump myös korostaa ”heidän” toimintansa laittomuutta kutsumalla ”heitä” ”roistoiksi, rikollisiksi ja riistäjiksi” sekä itselleen tyypilliseen tapaan solvaa terroristeja ”luusereiksi”. Rikollisiksi nimeämällä Trumpin voidaan nähdä myös kyseenalaistavan terroristien olevan rationaalisia, poliittisia päämääriä ajavia sotilaita, mitä terroristit todennäköisemmin ajattelevat itse olevansa. Toisaalta koko ”terrorismin vastainen sota” olettaa, että terroristit ovat nimenomaisesti terroristeja eivätkä rikollisia, joiden rankaisemiseksi olisi sodan aloittamisen sijaan voinut riittää jokin perinteisempi rangaistuskeino.

”He” on vihollinen, joka ”voi vahingoittaa jokaista sivistyneen elämän normia.”²⁰⁹ Mattisin sitaatti kuvastaa toiseuttamiselle ominaista ”sivilisaatio vs. barbarismi” -uskomusta, jossa Yhdysvallat ja länsi laajemmin edustavat ”sivilisaatiota” idän ”barbarismia” vastaan Saidin Orientalismin mukaisesti.²¹⁰ Uskomuksen on todettu aiemmin legitimoivan ”terrorismin vastaista sotaa” Bushin puheissa.²¹¹ Tämän lainauksen perusteella näyttääkin, että myös Trumpin hallinto käyttää aiempien hallintojen tavoin tätä ”terrorismin vastaiselle sodalle” tyypillistä strategiaa Afganistaniin jäämistä legitimoidessaan, joskaan se ei ole suuressa roolissa aineistossani.

Niin ikään aiemmasta tutkimuksesta ”terrorismin vastaisen sodan” legitimoinnista toiseuttamisen avulla tutulla tavalla terrorismia kuvataan sairaudeksi. Aineistossani tästä oli tosin vain yksi esimerkki Pencen kuvatessa terrorismia syöväksi.²¹² Syöpää on mystinen, kauhea tauti, joka hyökkää isäntäänsä ja kääntää ruumiin itseään vastaan, jolloin vertauskuva sopii terrorismiin; terroristit tartuttavat ja tuhoavat valtion sisältä käsin.²¹³ Tämän kielikuvan käytön avulla terroristien toiminta saadaan esitettyä kauheana ja heidän eliminointinsa olisi toivottavaa kuin paraneminen syövästä.

Toiseuttamisen käyttäminen legitimoidessa Afganistaniin jäämistä, hyvän jatkamisena taistelua pahaa vastaan, ei ole aiemman ”terrorismin vastaisen sodan” tutkimuksen näkökulmasta yllättävää. Toiseuttamista Afganistaniin jäämisen legitimoinnissa näyttikin käyttävän sekä Valkoinen talo että puolustusministeriö. Toiseuttaminen on merkittävässä asemassa myös

²⁰⁹ [...] can violate every norm of civilized living. Mattis 14.8.2017.

²¹⁰ Said 1978.

²¹¹ Kts. esim Jackson 2005; Esch 2010.

²¹² Pence 11.9.2017.

²¹³ Jackson 2005, 73—75.

tunteilla legitimoinnissa pahojen ”heidän” herättäessä kuulijoissa negatiivisia tunteita kuten pelkoa.

6.5 Tunteet

6.5.1 Pelko

Reyes näkee poliitikkojen käyttävän hyödyksi syyskuun 11. tapahtumia herättelemään ihmisten negatiivisia tunteita toiminnan legitimoinniksi. Reyesin mukaan pelko on mahdollisesti tehokkain tunne vaikeimpienkin päämäärien legitimoinniksi, kuten hengen altistamiseksi taistelussa.²¹⁴ Näin ollen ei ole yllättävää, että tunteilla legitimointia esiintyy aineistossani Pencen puheessa Afganistanissa palveleville yhdysvaltalaisotilaille, sillä juuri sotilaat altistavat henkensä Trumpin päätöksen joukkojen jäämisestä ja lisäämisestä johdosta. Saadakseen sotilaat altistamaan henkensä on toiminnan oltava legitiimiä tai ainakin tuntua legitiimiltä, ja tämän tuottamiseksi pelon tunteen herättely on toimiva. ”Muistamme kaikki päivän — päivän jona näimme 2 977 viattoman miehen ja naisen, äidin ja isän, pojan ja tyttären menettävän henkensä.”²¹⁵ Tässä lainauksessa Penceltä viattomien ihmisten kuolemaa korostetaan, jolloin luodaan kuvaa armottomasta vihollisesta, jota vastaan toiminta on legitiimiä. Lisäksi viattomat ihmiset on eroteltu alaryhmiksi, jonka avulla Reyesin mukaan dramatisoidaan vihollisen toimintaa ja esitetään, miten vihollinen ei tee erottelua uhriensa välille.²¹⁶ Näin vihollinen näytetään entistä pelottavampana ja läsnäolo Afganistanissa voidaan legitimoida pelon tunteeseen pohjautuen.

Se, miksi Afganistaniin pitää edelleen jäädä ja lisätä joukkoja, legitimoidaan myös pelon tunteella, kuten seuraavassa Trumpin lainauksessa: ”hätköity poistuminen loisi tyhjiön, jonka terroristit, mukaan lukien ISIS ja al-Qaida, välittömästi täyttäisivät, juuri niin kuin tapahtui ennen syyskuun 11.”²¹⁷ Paitsi aiemmin esittelemäni historian ja tulevaisuuden legitimointistrategian avulla, tässä lainauksesta tulkitsen myös pelolla legitimoinnin. Luetteloida erikseen terroristeja osoitetaan ryhmittymien määrää. Trump tuokin esiin, miten Afganistanissa ja Pakistanissa on 20 terroristiryhmittymää.²¹⁸ ISIS:n mainitseminen erikseen ja

²¹⁴ Reyes 2011, 789—790.

²¹⁵ We all remember the day — a day where we saw 2,977 innocent men and women, mothers and fathers, sons and daughters lose their lives. Pence 21.12.2017.

²¹⁶ Reyes 2011, 791.

²¹⁷ A hasty withdrawal would create a vacuum that terrorists, including ISIS and al Qaeda, would instantly fill, just as happened before September 11th. Trump 21.8.2017.

²¹⁸ Trump 21.9.2017; 21.8.2017. Lukumäärästä syntyi keskustelua, sillä Afganistanissa ja Pakistanissa on ulkoministeriön mukaan 13 Yhdysvaltojen nimeämää terroristijärjestöä. Kessler 2017.

ensimmäisenä tuskin oli sattumanvaraista ryhmän tekojen tunnettavuuden ja toimintatapojen brutaaliuden huomioon ottaen. Tämän jälkeen viitataan aikaan ennen syyskuun 11. päivää, joka antaa ymmärtää tapahtumien toistumien mahdollisuuden. Näin ollen syyskuun 11. päivän mainitseminen tässä yhteydessä toimii nähdäkseni jälleen pelon herättämisellä niin, että samankaltaiset iskut jopa todennäköisesti toistuisivat, mikäli Yhdysvallat vetäytyisi Afganistanista.

Muistutus syyskuun. 11 päivän tapahtumista ei kuitenkaan ole ainoa esimerkki pelolla legitimoinnista. Trump toteaa vetäytymisen ennakoitavista seurauksista, jonka jälkeen viittaa puheessaan viikkoa ennen tapahtuneisiin ”säälimättömiin” Barcelonan iskuihin. Hänen mukaansa terroristiryhmät jatkavat ”viattomien miesten, naisten ja lasten massamurhaamista.”²¹⁹ Trump käyttää Pencen tavoin keinoa uhrien erottelemattomuudesta sekä korostaa uhrien viattomuutta. Lisäksi Trump kuvaa tapahtumaa massamurhaksi, jolloin sekä ”massa-” että ”murha” lisäävät iskun pelottavuutta. Näillä sanavalinnoilla Trump legitimoii päätöstään pelolla: Afganistanissa on oltava ja joukkoja on lisättävä, sillä massamurhaaminen tulee jatkumaan, kunnes terroristit on lyöty.

Pence ja Trump käyttävät pelkoon vetoavaa puhetta jäämisen legitimointiin, mutta Mattisin puheesta en tällaista strategiaa tunnistanut. Silloin harvoin, kun hän ylipäänsä aineistossani viittaa syyskuun 11. tapahtumiin, Mattis näyttää käyttävän melko neutraalia kieltä, kuten seuraava lainaus osoittaa: ”[...] Osama bin Ladenin perään lähtemiselle oli poliittinen syy. Hän hyökkäsi New Yorkiin.”²²⁰ Mattis ei kuvaile tunteisiin vetoavin adjektiivein tapahtumia, uhreja tai päämääriä. Lisäksi Mattis toteaa bin Ladenin hyökänneen New Yorkiin, ei esimerkiksi Yhdysvaltoihin, kotimaahan tai yhteisiä arvoja vastaan, kuten Pence viitatessaan iskuihin muun muassa sanoin ”[...] kansakuntamme historian kuolettavin hyökkäys amerikkalaisten kotimaassa.”²²¹ Niin ikään Barcelonan tapahtumiin Mattis viittaa vain sanalla terroristi-isku.²²²

Ylläesitetystä päättelen, että omassa aineistossani Mattis ei siis pyri legitimoimaan päätöstä pelon avulla toisin kuin Valkoinen talo, joten jälleen Valkoisen talon ja puolustusministeriön legitimointistrategiat näyttävät eroavan toisistaan. Aineistoni koosta ja puheiden eri tyylien johdosta en voi kuitenkaan vetää tästä laajempaa johtopäätöstä siitä, että puolustusministeriö ei käyttäisi lainkaan pelkoa päätöksen legitimointiin. Sen sijaan voin todeta, että ainakin osa

²¹⁹ [...] to commit the mass murder of innocent men, women and children. Trump 21.8.2017.

²²⁰ [...] there was a political reason for going after Osama bin Laden. He attacked New York City. Mattis 21.7.2017.

²²¹ [...] the deadliest attack on American's homeland in the history of our nation. Pence 21.12.2017.

²²² Mattis 20.9.2017.

Yhdysvaltojen hallinnosta legitimoit päätöstä jäädä ja lisätä joukkoja Afganistaniin herättelemällä yleisössä pelon tunnetta.

Omien indikaattorien rajautuminen Reyesin mukaisesti pelon tunteella legitimointiin rajoittaa muiden mahdollisten legitimoivien tunteiden tunnistamisen. Tämä luonnollisesti tarkoittaa, että analyysini ei välttämättä tältä osin kata koko tunteisiin pohjautuvaa legitimointia. Kaikkien legitimoivien tunteiden käsittely ei kuitenkaan ole työni mittapuussa mahdollinen, vaan niiden käsittely vaatisi oman tutkimuksensa.²²³ Pitäydyn siis omassa tulkintarungossani, mikä tässä yhteydessäkin osoittaa, ettei sillä kykene kaiken kattavasti hallinnon legitimointia analysoimaan.

6.6 Arvot, normit ja uskomukset legitimoinnin taustalla

Fairclough ja Fairclough pitävät keskeisenä, että legitimoinnin taustalla ovat julkisesti tunnustetut arvot, normit ja uskomukset, jotta toiminta voidaan legitimoida.²²⁴ Näen myös Reyesin pohtivan samaa asiaa todetessaan, että konsultointia voidaan pitää kontekstista riippuen osoituksena rationaalisuudesta.²²⁵ Mikäli huomioon ei olisi otettu legitimoinnin taustalla olevia arvoja, normeja ja uskomuksia, kuten tässä tapauksessa demokratiaa ja siihen kuuluvaa keskustelua päättäjien välillä ja kansalaisten kanssa, ei konsultoinnilla kyettäisi legitimoimaan päätöstä: se voisi olla esimerkki päättäjän heikkoudesta. Juuri tämän enempää ei Reyeskään kuitenkaan kiinnitä huomiota arvojen, normien ja uskomusten keskeiseen asemaan legitimoinnissa.

Van Leeuwenin kategorisoinnissa tulkitsen moraalisen evaluoinnin kategorian vastaavan suoraan siihen, mistä Fairclough ja Fairclough häntä kritisoi. Moraalisen evaluoinnin kategoria perustuu moraaliarvodiskursseihin, jolloin toimintaa legitimoidaan yhteisesti jaettujen arvojen avulla. Fairclough'n ja Fairclough'n kritiikin näen kohdistuvan van Leeuwenin kategorioihin laajemmin. Arvojen, normien ja uskomusten tulisikin näkyä myös legitimoidessa toimintaa auktorisoinnin, rationalisoinnin ja myytittämisen avulla.

Yhdyn van Leeuwenin näkemykseen, jonka mukaan moraaliskurssien jäljittämiseen tarvittaisiin sosiaali- ja kulttuurihistorioitsija, joten itse kykenen vain tunnistamaan näitä moraalisia arvioita yleisen kulttuurintuntemukseni avulla.²²⁶ Sama koskee nähdäkseni arvoja,

²²³ Tunteilla oikeuttamista kts. esim. Linnoinen 2017.

²²⁴ Fairclough & Fairclough 2012, 110.

²²⁵ Reyes 2011, 786.

²²⁶ van Leeuwen 2007, 98.

normeja ja uskomuksia legitimoinnin taustalla. En pysty analyysini avulla tarjoamaan suoria vastauksia siihen, mitä arvoja, normeja ja uskomuksia legitimoinnin taustalla on. Kykenen kuitenkin tunnistamaan näitä ainakin jossain määrin kulttuurin tuntemukseni avulla. Olen tehnyt harjoitteluni Yhdysvalloissa ja asunut maassa kolme kuukautta sekä luonnollisesti tutustunut maahan myös opintojeni, median ja populaarikulttuurin kautta, joten väitän tuntevani Yhdysvaltojen kulttuuria keskimääräistä viiteryhmääni, eurooppalaista kansainvälisen politiikan opiskelijaa paremmin. Tämä ei kuitenkaan ole riittävästi moraalidiskurssien syvempään analysoimiseen. Koska legitimoinnin onnistumiselle on kuitenkin keskeistä Fairclough'n ja Fairclough'n sanoin yhteisiin arvoihin, normeihin ja uskomuksiin vetoaminen tai van Dijkin mukaan virallisessa moraalikäsityksessä pysyminen, on mielestäni syytä pohtia kysymystä tässä legitimointia tutkivassa gradussa ottaen kuitenkin huomioon edellä esitetyt oman asiantuntijuuteni rajoitukset.²²⁷

Analyysissani olen analyysiani ohjaavien indikaattorien avulla jo kiinnittänyt arvoihin huomiota moraalisen evaluoinnin strategioiden alaluvussa 6.2. Tässä alaluvussa tunnistin legitimoinnin viittaavan sotilaallisen voiman välttämättömyyteen, amerikkalaisen kulttuurin ylemmyyteen sekä tehokkuuteen. Esitin Yhdysvaltojen uskomuksen siitä, että terroristiuhka on lopullisesti lyötävissä sotimalla ja ylipäänsä. Tulkitsin osallistumisen muun muassa Afganistaninkin sotaan uskomukseen Amerikan harvinaislaatuisuudesta, joka on nähtävissä moraalisen evaluoinnin legitimointistrategian lisäksi esittelemässäni yhdenmukaisuus Amerikan johdolla -legitimointistrategiassa, joka korostaa Amerikan valta-asemaa ja johtajuutta.

Vahvan, avoimen omien (turvallisuus)intressien ajamisen näen kuuluvan perinteiseen realistiseen näkemykseen, johon viittaa nähdäkseni myös perusteellisen harkinnan legitimointistrategiassa ilmennyt uskomus siihen, että kaikki vaihtoehdot on mahdollista ottaa huomioon ja todellisuutta voi objektiivisesti tarkastella. Asiantuntijääänien legitimointistrategiassa on nähtävissä demokratian arvostus siihen kuuluvan keskustelun ja konsultoinnin mielessä. Sen sijaan ulkopoliittisena arvona demokratian edistäminen ja vapaus ei tavoitteiden legitimointistrategian perusteella ole Trumpin hallinnolle yhtä merkittävä kuin kansallisen intressin ajaminen, jolloin liberaali näkökulma jää realismin varjoon. Tähän viittaa myös sotilaallisen voiton korostaminen tavoitteena sekä se, ettei demokratiaan olennaisesti kuuluviin ihmisoikeuksiin ei viitattu aineistossani lainkaan. Voiton tavoittelu ylipäänsä on legitimointistrategiana vetoava individualistiselle yhdysvaltalaiselle kulttuurille, jota

²²⁷ Fairclough & Fairclough 2012, 110; van Dijk 1998, 255—256.

olennainen osa kilpailu ja menestyminen on. Sen sijaan maalaisjärjen legitimointistrategiassa viholliselta salailun nojalla perinteistä yhdysvaltalaisesta demokratiaan kuuluvaa läpinäkyvyyden ja avoimuuden arvoa nähdäkseni vähätellään, joskin kansalliseen intressiin puettuna.

Toiseuttaminen on konstruktio, jossa luodaan jakoa ”meihin” ja ”heihin”. Tämä usein esitetään positiivisen itsenä ja negatiivisena toisena, kuten omassa aineistossanikin oli tulkittavissa: uskomus omaan hyvytyteen ja toisen pahuuteen ja niiden väliseen taisteluun. Tämä legitimointistrategia toimii myös pohjana tunteilla legitimointiin. Trumpin hallinnon puheesta en sen sijaan tunnistanut toiseuttamiseen pohjaavaa puhetta ”afganistanilaisten naisten pelastamisesta” oikeuttamaan Afganistanin läsnäoloa, mistä erityisesti postkoloniaalinen feminismi kritisoi ”terrorismin vastaisen sodan” alkaessa presidentti Bushin hallintoa.²²⁸ Trumpin hallinto ei pyrkinyt legitimoimaan päätöstä jäädä ja lisätä joukkoja Afganistaniin aineistoni mukaan juuri lainkaan afganistanilaisten hyötymisen näkökulmasta vaan lähes yksinomaan Yhdysvaltojen omista intresseistä käsin, mikä ei tosin ole yllättävää Yhdysvaltojen presidentiltä eikä erityisesti Trumpin hallinnolta.

Tulkintani mukaan Trumpin hallinto nojaakin läpinäkyvyyttä lukuun ottamatta perinteisiin yhdysvaltalisiin arvoihin, joita edellä esitetyt arvot, normit ja uskomukset ovat. Näistä keskeisin on uskomus Amerikan harvinaislaatuisuuteen, vaikka aiempi tutkimus on todennut Trumpin oman näkemyksensä mukaisesti vasta tavoittelevan harvinaislaatuista Amerikkaa.²²⁹ Oman tutkimukseni perusteella tämä ei ainakaan Afganistaniin jäämisen legitimoinnin yhteydessä näytä pitävän paikkaansa. Sen sijaan hallinto pitäytyy perinteisessä moraalikäsityksessä, jolloin legitimoinnin teorian pohjalta tulkintani tyypillisistä amerikkalaisista arvoista, normeista ja uskomuksista legitimointistrategioiden taustalla on ymmärrettävä.

Nämä pohtimani arvot, normit ja uskomukset ovat omia tulkintojani, jotka perustan omaan tuntemukseeni Yhdysvalloista, en menetelmällä hankittuun tietoon. Ei olekaan yllättävää, että tulkitsin legitimoinnista perinteisiä amerikkalaisia arvoja. Onkin olemassa riski, että pohdintani on ikään kuin niiden arvojen, normien ja uskomuksien, joita tiedän Yhdysvaltoihin liitettävän, etsimistä. Toisaalta pyrin pitäytymään aineistolle uskollisena ja lukemaan sitä kriittisesti, jolloin olisi ollut mahdollisuus myös ei-perinteisten yhdysvaltalaisien arvojen tunnistamiseen. Näin jossain määrin kävikin ”viholliselle ei kerrota” -puheen kohdalla. Perinteisiin arvoihin, normeihin ja uskomuksiin vetoaminen oli jopa todennäköistä legitimointiteorian pohjalta. Toisaalta monin tavoin erilaisena pidetyn Trumpin hallinnon puheessa olisi ollut mahdollisuus

²²⁸ Kts. esim. Abu-Lughod 2002; Hirsckind & Mahmood 2002; Ayotte & Husain 2005.

²²⁹ Torpey 2017.

myös toisenlaiseen moraalijärjestykseen. Päätös jäädä Afganistaniin oli kuitenkin Trumpin takinkääntö ja vastoin hänen ”Amerikka ensin” -politiikkaansa, joten tässä mielessä on ymmärrettävää, että sen legitimoinnissa vedotaan perinteiseen järjestykseen.

6.7 Analyysin yhteenveto

Analyysini mukaan Yhdysvaltojen hallinto käyttää kymmentä legitimointistrategiaa, jotka voidaan tiivistää kuuluviksi van Leeuwenin ja Reyesin tulkintakehikon mukaisesti auktorisointiin, moraaliseen evaluointiin, rationalisointiin, toiseuttamiseen ja tunteisiin. Myytittämisen legitimointistrategiaa en tunnistanut aineistossani käytetyn. Toisaalta toiseuttamisen voisi tulkita olevan tietynlaista moraalisen opetuksen sisältävää tarinankerrontaa hyvästä itsestä ja pahasta toisesta sekä näiden välisestä kamppailusta. Tässä yhteydessä erotin toiseuttamisen kuitenkin omaksi strategiakseen, sillä analyysirunkoa muodostavassa Reyesin tutkimuksessa ei tunnistettu toiseuttamisen ja myytittämisen yhteyttä. Legitimointistrategioiden lisäksi pohdin analyysissäni arvoja, normeja ja uskomuksia legitimoinnin taustalla.

Legitimointistrategia van Leeuwenin ja Reyesin mukaan	Tarkemmat legitimointistrategiat	Arvot, normit ja uskomukset legitimoinnin taustalla
Auktorisointi	<ul style="list-style-type: none"> • Asiantuntijat • Yhdenmukaisuus Amerikan johdolla 	<ul style="list-style-type: none"> • Demokratia • Amerikan harvinaislaatuisuus • Todellisuus objektiivisesti tarkasteltavissa/realistinen näkemys
Moraalinen evaluointi	<ul style="list-style-type: none"> • Moraalinen evaluointi • Altruismi • Mennyt ja tuleva 	<ul style="list-style-type: none"> • Sotilaallisen voiman välttämättömyys • Amerikkalaisen kulttuurin ylemmyys • Tehokkuus • Terrorismi lyötävissä • Amerikan harvinaislaatuisuus
Rationalisointi	<ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteet • Perusteellinen harkinta • Maalaisjärki 	<ul style="list-style-type: none"> • Kansallinen intressi/realistinen näkemys • Vapaus/liberaali näkemys • Individualismi
Toiseuttaminen	<ul style="list-style-type: none"> • ”Me” ja ”he” 	<ul style="list-style-type: none"> • Hyvän (”me”) ja pahan (”he”) taistelu • Amerikan harvinaislaatuisuus
Tunteet	<ul style="list-style-type: none"> • Pelko 	<ul style="list-style-type: none"> • Hyvän (”me”) ja pahan (”he”) taistelu

Taulukko 2. Analyysin yhteenveto.

Olen koonnut analyysini lopputulemat yhteen yllä olevaan taulukokkoon selkeyttämään niitä lukijalle. Taulukko vastaa tutkimuskysymykseeni miten presidentti Trumpin hallinto legitimoii joukkojen jäämisen ja lisäämisen Afganistaniin. Taulukon sarakkeet on muodostettu kahdesta alatutkimuskysymyksestäni, joten se vastaa myös erikseen näihin kysymyksiin.

Kaksi ensimmäistä saraketta vastaavat ensimmäiseen alatutkimuskysymykseeni millaisia legitimointistrategioita Trumpin hallinto käyttää. Analyysini mukaan Trump legitimoii päätöstä seuraavien legitimointistrategioiden avulla: asiantuntijat, yhdenmukaisuuden Amerikan johdolla, moraalinen evaluointi, altruismi, mennyt ja tuleva, tavoitteet, perusteellinen harkinta, maalaisjärki, ”me” ja ”he” sekä pelon avulla. Kolmas sarake esittelee pohdintani vastaukseksi toiseen tutkimuskysymykseeni eli millaisten arvojen, normien ja uskomusten avulla joukkojen jäämisen ja sotilasvoiman lisäämisen legitiimiyttä tuotetaan. Niitä tuotetaan tulkintani mukaan demokratian, Amerikan harvinaislaatuisuuden, objektiivisesti tarkasteltavissa olevan todellisuuden ja kansallisen intressin eli realistisen näkemyksen, sotilaallisen voiman välttämättömyyden, Amerikkalaisen kulttuurin ylemmyyden, tehokkuuden, uskomuksen, että terrorismi lyötävissä, vapauden eli liberaalin näkemyksen, individualismin sekä ”hyvän” ja ”pahan” taistelun avulla. Näin vastattuani tutkimuskysymykseeni siirryn seuraavaksi tutkielmani viimeiseen lukuun eli johtopäätöksiin.

7 Johtopäätökset

Tutkielmassani tutkin kriittisen diskurssintutkimuksen viitekehyksessä legitimointia kansainvälisestä operaatiosta poistumisen problematiikkaan ja exit-strategioihin yhdistettynä. Tutkimukseni sijoitin presidentti Trumpin päätökseen jäädä Afganistaniin ja lisätä joukkoja sotilasoperaatiossa huolimatta Obaman aikomuksesta vetää joukot pois, päätökseen kohdistuneesta kritiikistä ja hänen omista aiemmasta suunnitelmastaan. Kriittiselle tutkimukselle ominaistesti tarkoitukseni ei ollut tuottaa objektiivista totuutta Yhdysvaltojen hallinnon legitimoinnista. Pyrin kuitenkin lisäämään ymmärrystä legitimoinnista, jonka avulla oma päätös saadaan näyttämään legitiimiltä ja vaihtoehtoiset toimimattomilta. Tähän vastasin analyysissäni, jossa aineistostani tulkitsin kriittisen diskurssin tutkimuksen legitimoinnin teoretisoinnin ja van Leeuwenin ja Reyesin kategorisoinnin avulla legitimointistrategioita. Lisäksi pohdin arvoja, normeja ja uskomuksia näiden strategioiden taustalla, joka Fairclough’n ja Fairclough’n kritiikin mukaisesti on legitimoinnille keskeistä. Näiden kahden

legitimointiasteen avulla kykenin vastaamaan tutkimuskysymykseeni *miten presidentti Trumpin hallinto legitimoii joukkojen jäämisen ja sotilaallisen voiman lisäämisen Afganistaniin*.

Analyysini lopputulemat on koottu taulukkoon 2. Yhdysvaltojen hallinto legitimoii päätöksensä jäädä ja lisätä joukkoja Afganistaniin auktorisoinnin, moraalisen evaluoinnin, rationalisoinnin, toiseuttamisen ja tunteiden avulla käyttämällä kymmentä erillistä legitimointistrategiaa. Pohdintani mukaan legitimointi perustuu perinteisille yhdysvaltalaisille arvoille, normeille ja uskomuksille. Ainoana poikkeuksena tähän tulkitsin läpinäkyvyyttä vähentävän ”viholliselle ei kerrota” -puheen, joka toisaalta taas vetoaa perinteiseen kansallisen intressin ajamisen arvoon. Hallinto legitimoii päätöstä perinteisiin arvoihin vedoten huolimatta siitä, että presidentti Trumpin hallinto ei ole vastannut perinteistä kuvaa Yhdysvaltojen johdosta. Legitimoinnin teoretisoinnin mukaisesti hallinnon legitimointi pyrkiikin pysymään julkisesti tunnustetussa moraalijärjestyksessä.

Oma tutkijapositioni on eittämättä vaikuttanut paitsi kaikkiin tutkimukseni palasiin ja tieteenfilosofiin lähtökohtiin myös tulkintaani. Kriittinen suhtautumiseni Trumpiin näkyy tulkinnoissani mahdollisesti kriittisyytenä sellaistaakin kohtaan, mihin jonkun toisen puheesta en olisi kiinnittänyt huomiota. Toisaalta päätös jäädä Afganistaniin oli mielestäni oikea, mikä taas saattaa näyttäytyä riittämättömän kriittisenä luentana hallinnon puheista. Tulkitsin legitimoinnin taustalla olevia arvoja, normeja ja uskomuksia eurooppalaisena kansainvälisen politiikan maisteriopiskelijana, minkä tuomat rajoitukset näkynevät näiden pohdinnan syvyydessä tai tässä tapauksessa jonkinasteisessa pinnallisuudessa. Tämän tutkijapositioni huomioon ottaminen ja kirjoittaminen auki ei kuitenkaan tarkoita, ettenkö voisi tehdä tieteellistä tutkimusta aiheesta. En näe tutkijan koskaan kykenevän olemaan täysin tutkimuksensa ulkopuolella, tiedosti hän sen tai ei.

Legitimointiteoretisoinnin näen sopineen hyvin poistumisen problematiikkaan ja omaan kontekstiini, sillä aineistosta oli tulkittavissa teoreettismetodologisen viitekehykseni avulla kattavasti legitimointistrategioita. Se, että puheista oli analysoitavissa kaiken kaikkiaan kymmenen legitimointistrategiaa ja nämä strategiat pohjautuvat julkisesti tunnustetuille arvoille, normeille ja uskomuksille, on ositus siitä, että diskursiiviset resurssit oli valjastettava päätöksen saattamiseksi legitiimin tuntuiseksi. Tunnistin monipuolista legitimointia päätöksen takaa ja esitin oletuksia, joihin legitimointi pohjautui. Osoitin siis legitimoinnin tuottavan vaihtoehdottomuutta tehdylle päätökselle. Tässä mielessä kriittiselle tutkimukselle ominainen emansipatorinen tiedonintressi on tutkimuksestani havaittavissa: vaihtoehdottomuus on

osoittamani mukaisesti kielellisesti tuotettu ja näin ollen on hallinnon päätökselle voisi olla myös vaihtoehtoja. Vaikka yhden tapauksen perusteella en voi sanoa paljonkaan sotien päättämisen vaikeudesta, ottaa tutkimukseni kantaa myös käytyyn keskusteluun siitä, miten sodilla ei ole selkeää loppua vaan ne jatkuvat ja näin niihin osallistumiselle on tuotettava legitimizeettia.

Van Leeuwenin ja Reyesin legitimoitistategiat ovat osittain päällekkäisiä, mikä korostaa analyysin tulkinnallisuutta. Se, minkä itse tulkitsin indikaattorien avulla tietyksi legitimoitistategiaksi, voisi toinen tutkija tulkita toiseksi tai kenties ei legitimoitinniksi lainkaan. Toisaalta tämä ei olisi juurikaan vaikuttanut siihen lopputulemaan, että päätöstä legitimoitiin monipuolisesti, vaikka jotkin kohdat olisivatkin tulkinnassa muuttuneet tai niitä ei olisi legitimoitinniksi olisi tulkittu, sillä legitimoitintia esiintyi niin runsaasti. Eräissä aineistokohdissa oli tulkittavissa useampia strategioita, erityisesti toiseuttaminen ja tunteet olivat nähdäkseni pitkälti päällekkäisiä. Toisaalta toiseuttaminen voisi olla mielestäni tulkittavissa myös tietäntyyppiseksi myytittämiseksi, jossa luodaan tarinaa pahoista ”heistä” ja hyvistä ”meistä”, mitä Reyes ei kuitenkaan tuonut tutkimuksessaan esiin. Legitimoitistategioiden keskinäiset suhteet eivät tässä tutkimuksessa olekaan selvillä, sillä van Leeuwenilta ja Reyesiltä johtamani indikaattorit eivät ota kysymykseen kantaa. Esimerkiksi moraalisen evaluoinnin näen jossain määrin kattostrategiana kaikille legitimoitistategioille Fairclough’n ja Fairclough’n kritiikin mukaisesti: jonkinlainen arvolataus on sisällyttävä myös auktorisointiin, rationalisointiin ja myytittämiseen. Näin ollen moraalisen evaluoinnin tulkitseminen muiden vertaiseksi strategiksi ei välttämättä ole paras mahdollinen analysointitapa. Vastaavasti Reyes näkee toiseuttamisen yleisstrategiaksi, mutta tässä tutkimuksessa tulkitsin sen yhtenä legitimoitistategiana muiden rinnalla. Tutkimus legitimoitistategioiden ”hierarkiasta” ja keskinäisistä suhteista olisi tervetullut lisä legitimoitinnin tutkimuksen kentälle.

Lisäksi tutkimukseni vahvistaa aiemman tutkimuksen tavoin näkemystä tunteilla legitimoitinnin tutkimuksen tarpeesta jatkossakin, sillä ainakin tulkintarunkoni mukaista pellolla legitimoitintia oli Valkoisen talon puheesta tunnistettavissa. Muiden legitimoivien tunteiden osalta tutkimukseni jäi avoimeksi, mikä ei tarkoita, etteikö muilla tunteilla legitimoitintia voisi esiintyä. Tämä vaatisi lisätutkimusta. Niin ikään mielenkiintoinen lisä legitimoitinnin teorian kehittämiseen voisi olla fyysisen tilan osallisuus ja seuraus legitimoitinnille, kuten Arlingtonin hautausmaan merkitys Trumpin strategian julkaisutilaisuudessa.

Puutteelliseksi tutkimukseni jää nähdäkseni erityisesti vallankäytön tunnistamisen ja valta-asemien paljastamisen kannalta, mikä kriittiselle diskurssin tutkimukselle olisi ominaista. Valitsemani lähestymistapa koskikin valtaa vain välillisesti. Otin jo lähtökohdakseni sen, että diskursseilla on valtaa ja legitimoinnissa diskursiivisia resursseja mobilisoidaan. Koska Trumpin hallinto legitimoitui päätöstä laajasti eri strategioin, tutkimukseni lähtökohdista käsin voisin vain päätellä valtaa käytetyn ja omaa valta-asemaa vahvistetun, kuten auktorisoinnin legitimointistrategiassa osoitin. Tutkimukseni ja analyysini puitteissa en kuitenkaan pysty sen enempää ”todistamaan” näin käyneen. En kykene tutkimuksellani vakuuttamaan lukijaa, joka ei jaa kanssani näkemystä kielen sosiaalista todellisuutta rakentavasta luonteesta ja vallan osittaisesta kytkeytymisestä kieleen, siitä, että Trumpin hallinnon puheista tulkitulla legitimoinnilla on valtaa vaikuttaa asenteisiin. Tämän tutkiminen jatkossa olisikin mielekästä. Tutkimusta voisikin jatkaa esimerkiksi tutkimalla presidentti Trumpin kannattajien kantoja Afganistanin sotaan ennen ja jälkeen tutkielmani ajanjakson eli alkuvuonna 2017 ja alkuvuonna 2018. Trumpin kannattajien näkemysten tutkiminen tässä yhteydessä olisi mielekästä, koska äänestäessään Trumpia kannattajat saattoivat ajatella Trumpin vetävän joukot Afganistanista, mikä ei kuitenkaan toteutunut. Hallinnon legitimoitua päätöstä olisi mielenkiintoista nähdä, onko se tuottanut tulosta äänestäjien kannan vaihtumisen muodossa.

Analyysini on tulkinta Yhdysvaltojen hallinnon legitimoinnista. Olen kriittisen tutkimukselle ominaisesti reflektoinut valintojani läpi tutkielman ja esittänyt niille vaihtoehtoja. Erityisen subjektiiviseksi tulkinnaksi jää arvot, normit ja uskomukset legitimoinnin taustalla, joiden jäljittämiseksi tarvittaisiin moraaliarvodiskurssien tavoin sosiaali- ja kulttuurihistorioitsija. Näiden legitimoinnin taustalla olevien arvojen, normien ja uskomusten tutkiminen olisi jatkotutkimukselle kannattavaa erityisesti Trumpin takinkäännön ja ”Amerikka ensin” -politiikan näkökulmasta, jotka voisivat viitata perinteisestä poikkeavampaan arvomaailmaan. Mielekästä olisi niin ikään vertailla aiempien hallintojen legitimointia Afganistanin päätöksistä eli Bushin ja Obaman hallinnon strategioita ottaen huomioon niiden erilaisen lähestymistavan Afganistanista poistumiseen sekä ylipäänsä Trumpin epätyypillisen presidenttiyden. Analyysini antaa myös viitteitä siitä, että Valkoinen talo ja puolustusministeriö korostaisivat erilaisia tavoitteita Afganistanissa, jonka tutkiminen luonnollisesti olisi tärkeää, koska Trumpia on kritisoitu epäselvistä tavoitteista Afganistanissa. Jos Valkoinen talo ja puolustusministeriö antavat ymmärtää eri tavoitteita Afganistanissa, kritiikki vaikuttaa aiheelliselta.

Tutkimukseni tieteellinen merkitys on siinä, että se osoittaa legitimoinnin tutkimuksen olevan saumattomasti yhdistettävissä sotilasoperaatioiden poistumisen problematiikkaan ja muuttuviin exit-strategioihin. Lisäksi työni on ensimmäinen tutkimus presidentti Trumpin hallinnon

tuottamasta legitimoinnista sekä yhdenlainen näkökulma exit-strategioihin, joiden tutkimus on jäänyt vähäiseksi. Työni jatkaa osaltaan keskustelua sotien muuttuneesta luonteesta ja siitä, miten niillä ei ole selkää loppua. Tutkimukseni synnytti myös päteviä jatkotutkimusideoita niin yleisesti legitimoinnin teorian kehittämiseksi kuin myös Afganistanin ja Yhdysvaltojen kontekstissa. Sotilasjoukkojen jäämistä tai poistumista koskevien päätösten legitimoinnin tutkiminen tulee tulevaisuudessakin olemaan mielekästä Afganistanin lisäksi myös muissa maissa, joissa on käynnissä kansainvälinen sotilasoperaatio.

LÄHDELUETTELO

Primääriaineisto

Mattis, James 27.6.2017. "Media Availability with Secretary Mattis en route to Europe". Saatavissa <<https://www.defense.gov/News/Transcripts/Transcript-View/Article/1231010/media-availability-with-secretary-mattis-en-route-to-europe/>>.

Mattis, James 29.6.2017. "News Briefing by Secretary Mattis at NATO Headquarters, Brussels, Belgium". Saatavissa <<https://www.defense.gov/News/Transcripts/Transcript-View/Article/1233887/news-briefing-by-secretary-mattis-at-nato-headquarters-brussels-belgium/>>.

Mattis, James 14.7.2017. "Media Availability With Secretary Mattis in the Pentagon". Saatavissa <<https://www.defense.gov/News/Transcripts/Transcript-View/Article/1248644/media-availability-with-secretary-mattis-in-the-pentagon/>>.

Mattis, James 21.7.2017. "Press Gaggle by Secretary Mattis". Saatavissa <<https://www.defense.gov/News/Transcripts/Transcript-View/Article/1255016/press-gaggle-by-secretary-mattis/>>.

Mattis, James 14.8.2017. "Press Gaggle with Secretary Mattis". Saatavissa <<https://www.defense.gov/News/Transcripts/Transcript-View/Article/1278359/press-gaggle-with-secretary-mattis/>>.

Mattis, James 20.8.2017. "En Route Media Availability with Secretary Mattis". Saatavissa <<https://www.defense.gov/News/Transcripts/Transcript-View/Article/1283804/en-route-media-availability-with-secretary-mattis/>>.

Mattis, James 22.8.2017. "Secretary Mattis Media Availability with General Townsend and Special Envoy McGurk". Saatavissa <<https://www.defense.gov/News/Transcripts/Transcript-View/Article/1286209/secretary-mattis-media-availability-with-general-townsend-and-special-envoy-mcg/>>.

Mattis, James 13.9.2017. "En Route Media Availability with Secretary Mattis". Saatavissa <<https://www.defense.gov/News/Transcripts/Transcript-View/Article/1309807/en-route-media-availability-with-secretary-mattis/>>.

Mattis, James 18.9.2017. "Media Availability With Secretary Mattis". Saatavissa <<https://www.defense.gov/News/Transcripts/Transcript-View/Article/1315507/media-availability-with-secretary-mattis/>>.

Mattis, James 20.9.2017. "Air Force Association 2017 Air, Space and Cyber Conference: Remarks as Delivered by Secretary of Defense". Saatavissa <<https://www.defense.gov/News/Speeches/Speech-View/Article/1318960/air-force-association-2017-air-space-and-cyber-conference/>>.

Mattis, James 24.9.2017. "Media Availability with Secretary Mattis en route to India". Saatavissa <<https://www.defense.gov/News/Transcripts/Transcript-View/Article/1323056/media-availability-with-secretary-mattis-en-route-to-india/>>.

Mattis, James 11.10.2017. "On the Record Media Availability with Secretary Mattis en route to MacDill Air Force Base in Tampa, Florida". Saatavissa <<https://www.defense.gov/News/Transcripts/Transcript-View/Article/1340130/on-the-record-media-availability-with-secretary-mattis-en-route-to-macdill-air/>>.

Mattis, James 7.11.2017. "Media Availability with Secretary Mattis". Saatavissa <<https://www.defense.gov/News/Transcripts/Transcript-View/Article/1365581/media-availability-with-secretary-mattis/>>.

Mattis, James 9.11.2017. "Press Conference with Secretary Mattis at NATO Headquarters, Brussels, Belgium". Saatavissa <<https://www.defense.gov/News/Transcripts/Transcript-View/Article/1369428/press-conference-with-secretary-mattis-at-nato-headquarters-brussels-belgium/>>.

Mattis, James 13.11.2017. "Hallway Press Gaggle by Secretary Mattis". Saatavissa <<https://www.defense.gov/News/Transcripts/Transcript-View/Article/1371000/hallway-press-gaggle-by-secretary-mattis/>>.

Mattis, James 16.11.2017. "Media Availability with Secretary Mattis en route to Colorado Springs, Colorado". Saatavissa <<https://www.defense.gov/News/Transcripts/Transcript-View/Article/1374851/media-availability-with-secretary-mattis-en-route-to-colorado-springs-colorado/>>.

Mattis, James 1.12.2017. "Media Availability with Secretary Mattis En Route to Egypt". Saatavissa <<https://www.defense.gov/News/Transcripts/Transcript-View/Article/1386231/media-availability-with-secretary-mattis-en-route-to-egypt/>>.

Mattis, James 3.12.2017. "Press Gaggle with Secretary Mattis En Route to Kuwait". Saatavissa <<https://www.defense.gov/News/Transcripts/Transcript-View/Article/1386609/press-gaggle-with-secretary-mattis-en-route-to-kuwait/>>.

Mattis, James 29.12.2017. "Press Gaggle with Secretary Mattis". Saatavissa <<https://www.defense.gov/News/Transcripts/Transcript-View/Article/1406278/press-gaggle-with-secretary-mattis/>>.

Pence, Mike 11.9.2017. "Remarks by the Vice President at the Flight 93 Memorial Remembrance Ceremony". Saatavissa <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-vice-president-flight-93-memorial-remembrance-ceremony/>>.

Pence, Mike 24.10.2017. "Remarks by the Vice President to the American Enterprise Institute". Saatavissa <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-vice-president-american-enterprise-institute/>>.

Pence, Mike 27.10.2017. "Remarks to Airmen at Minot Air Force Base by Vice President Pence". Saatavissa <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-airmen-minot-air-force-base-vice-president-pence/>>.

Pence, Mike 28.11.2017. "Remarks by the Vice President to the Hudson Institute's Herman Kahn Award Dinner". Saatavissa <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-vice-president-hudson-institutes-herman-kahn-award-dinner/>>.

Pence, Mike 21.12.2017. "Remarks to the Troops by Vice President Pence in Afghanistan". Saatavissa <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-troops-vice-president-pence-afghanistan/>>.

Trump, Donald 18.7.2017. "Remarks by President Trump at Luncheon with Servicemembers". Saatavissa <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-luncheon-servicemembers/>>.

Trump, Donald 21.8.2017. "Remarks by President Trump on the Strategy in Afghanistan and South Asia". Saatavissa <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-strategy-afghanistan-south-asia/>>.

Trump, Donald 19.9.2017. "Remarks by President Trump to the 72nd Session of the United Nations General Assembly". Saatavissa <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-72nd-session-united-nations-general-assembly/>>.

Trump, Donald 21.9.2017. "Remarks by President Trump and President Ghani of Afghanistan Before Bilateral Meeting". Saatavissa <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-president-ghani-afghanistan-bilateral-meeting/>>.

Trump, Donald 23.11.2017. "Remarks by President Trump to Members of the Military | Palm Beach, Florida". Saatavissa <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-members-military-palm-beach-florida/>>.

Trump, Donald 18.12.2017. "Remarks by President Trump on the Administration's National Security Strategy". Saatavissa <<https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-administrations-national-security-strategy/>>.

Sekundääriaineisto

Tutkimuskirjallisuus

Abu-Lughod, Lila (2002), "Do Muslim Women Really Need Saving? Anthropological Reflections on Cultural Relativism and Its Others", *American Anthropologist* 104 (3): 783—790.

Ayotte, Kevin J. & Mary E. Husain (2005), "Securing Afghan Women: Neocolonialism, Epistemic Violence, and the Rhetoric of the Veil", *NWSA Journal* 17 (3): 112—133.

Barfield, Thomas (2010), *Afghanistan: a cultural and Political History*. New Jersey: Princeton University Press.

Becker, Seymour (2012), "'The Great Game': the History of an Evocative Phrase", *Asian Affairs* 43 (1): 61—80.

Breeze, Ruth (2011), "Critical Discourse Analysis and Its Critics", *Pragmatics* 214 (4): 493—525.

Bogain, Ariane (2016), "Security in the name of human rights: the discursive legitimization strategies of the war on terror in France", *Critical Studies on Terrorism* 10 (3): 476—500.

- Burkitt, Ian (2005), “Powerful Emotions: Power, Government and Opposition in the ‘War on Terror’”, *Sociology* 39 (4): 679–695.
- Cap, Piotr (2008), “Towards the proximization model of the analysis of legitimization in political discourse”, *Journal of Pragmatics* 40 (1): 17–41.
- Caplan, Richard (2012a), “Devising Exit Strategies”, *Survival* 54 (3): 111–126.
- Caplan, Richard (2012b), Exit Strategies and State Building. Teoksessa Caplan, Richard (toim.) *Exit Strategies and State Building*. Oxford: Oxford University Press.
- Chilton, Paul A. (2004), *Analysing Political Discourse: Theory and Practice*. Lontoo: Routledge.
- de Vaujany, Francois-Xavier & Emmanuelle Vaast (2016), “Matters of visibility in legitimization practices: Dual iconographies in a meeting room”, *Organization* 23 (5): 763–790.
- Dodge, Toby (2013), “Intervention and dreams of exogenous statebuilding: the application of Liberal Peacebuilding in Afghanistan and Iraq”, *Review of International Studies* 39 (5): 1189–1212.
- Durch, William J. (2012), Exit and Peace Support Operations. Teoksessa Caplan, Richard (toim.) *Exit Strategies and State Building*. Oxford: Oxford University Press.
- Esch, Joanne (2010), “Legitimizing the “War on Terror”: Political Myth in Official-Level Rhetoric”, *Political Psychology* 31 (3): 357–391.
- Fairclough, Isabela & Norman Fairclough (2012), *Political discourse analysis: a method for advanced students*. Abingdon: Routledge.
- Fairclough, Norman (2001), *Language and Power*. Essex: Pearson Education Limited.
- Fairclough, Norman (2003), *Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research*. Lontoo: Routledge.
- Fairclough, Norman (2016), A dialectical-relational approach to critical discourse analysis in social research. Teoksessa Wodak, Ruth & Michael Meyer (toim.) *Methods of Critical Discourse Studies*. Lontoo: SAGE Publications.
- Fairclough, Norman & Ruth Wodak (1997), Critical Discourse Analysis. Teoksessa van Dijk, Teun A. (toim.) *Discourses as Social Interaction*. Lontoo: SAGE Publications.
- Gilmore, Jason, Penelope Sheets & Charles Rowling (2016), “Make no exception, save one: American exceptionalism, the American presidency, and the age of Obama”, *Communication Monographs* 83 (4): 505–520.
- Gordon, Philip H. (2007), “Can the War on Terror Be Won?”, *Foreign Affairs* 86 (6): 53–66.

Graham, Philip W, Thomas Keenan & Anne-Maree Dowd (2004), "A call to arms at the end of history: A discourse-historical analysis of George W. Bush's declaration of war on terror", *Discourse & Society* 15 (2/3): 199—221.

Hammersley, Martyn (1997), "On the foundations of critical discourse analysis", *Language & Communication* 17 (3): 237—248.

Hampson, Fen Osler & Tod Lindberg (2012), "'No Exit' Strategy", *Policy Review* 176: 16—33.

Hirschkind, Charles & Saba Mahmood (2002), "Feminism, the Taliban, and politics of counter-insurgency", *Anthropological Quarterly* 75 (2): 339—354.

Hodgson, Godfrey (2009), *The myth of American exceptionalism*. New Haven: Yale University Press.

Hurrell, Andrew (2005), "Legitimacy and the Use of Force: Can the Circle Be Squared?", *Review of International Studies* 31: 15—32.

Hurrelmann, Achim (2017), "Empirical legitimation analysis in International Relations: how to learn from the insights – and avoid the mistakes – of research in EU studies", *Contemporary Politics* 23 (1): 63-80.

Hutchison, Emma & rolande Bleiker (2008), Emotions in the War on Terror. Teoksessa Bellamy, Alex J., Roland Bleiker, Sara E. Davies & Richard Devetak (toim.) *Security and the War on Terror*. Lontoo: Routledge.

Indurthy, Rathnam (2011), "The Obama Administration's Strategy in Afghanistan", *International Journal on World Peace* 28 (3): 7—52.

Jackson, Richard (2005), *Writing the War on Terrorism*. Manchester: Manchester University Press.

Johnstone, Barbara (2011), *Discourse Analysis 2nd Edition*. Malden: Blackwell.

Jokinen, Arja & Kirsi Juhila (1999), Diskurssianalyttisen tutkimuksen kartta. Teoksessa Jokinen, Arja, Kirsi Juhila & Eero Suoninen *Diskurssianalyysi liikkeessä*. Tampere: Vastapaino.

Juhila, Kirsi (1999), Tutkijan positiot. Teoksessa Jokinen, Arja, Kirsi Juhila & Eero Suoninen *Diskurssianalyysi liikkeessä*. Tampere: Vastapaino.

Jørgensen, Marianne & Louise J. Phillips (2002), The Field of Discourse Analysis. Teoksessa Jørgensen, Marianne & Louise J. Phillips (toim.) *Discourse Analysis as Theory and Method*, Lontoo: SAGE Publications, 1–23.

Kaldor, Mary (2012), *New and Old Wars: Organised Violence in a Global Era*. Cambridge: Polity.

Kareem Ali, Marwah, Anne A. Christopher & Munif Zarirruddin Fikri B. Nordin (2016), "Linguistic Legitimation of Political Events in Newspaper Discourse", *Advances in Language and Literary Studies* 7 (4): 76—83.

Keohane, Robert O. (2003), Political authority after intervention: gradations in sovereignty. Teoksessa Holzgrefe, J. L. & Robert O. Keohane (toim.) *Humanitarian Intervention: Ethical, Legal and Political Dilemmas*. Cambridge: Cambridge University Press.

King, Erika G. (2014), *Obama, the Media, and Framing the U.S. Exit from Iraq and Afghanistan*. Farnham, Surrey, UK: Routledge.

Lefsrud, Lianne M, Heather Graves & Nelson Phillips (2017), "Dirty Oil or Ethical Oil? Visual Rhetoric in Legitimation Struggles", *Research in the Sociology of Organizations* 54(B): 125—166.

Lischka, Juliane A. (2016), "Explicit terror prevention versus vague civil liberty: how the UK broadcasting news (de)legitimise online mass surveillance since Edward Snowden's revelations", *Information, Communication & Society* 20 (5): 665—682.

Maley, William (2002), *Afghanistan Wars New*. York: Palgrave Macmillan.

Martin, James Robert (1999), "Grace: the logogenesis of freedom", *Discourse Studies* 1 (1): 29—56.

Martín Rojo, Luisa & Teun A. van Dijk (1997), "'There was a Problem, and it was Solved!': Legitimizing the Expulsion of 'Illegal' Migrants in Spanish Parliamentary Discourse", *Discourse & Society* 8 (4): 523—566.

McCricken, Trevor B. (2001), Exceptionalism. Teoksessa De Conde, Alexander, Richard Dean Burns, Fredrik Logevall (toim.) *Encyclopedia of American foreign policy: studies of the principal movements and ideas*, New York: Scribner.

McInnes, Colin (2005), A different kind of war? September 11 and the United States' Afghan war. Teoksessa Duyvesteyn, Isabelle & Jan Angstrom (toim.) *Rethinking the Nature of War*, New York: Frank Cass, 109—134.

Mersiades Michael (2005), "Peacekeeping and Legitimacy: Lessons from Cambodia and Somalia", *International Peacekeeping* 12 (2): 205—221.

Mulaj, Kljeda (2011), "The problematic legitimacy of international-led statebuilding: challenges of uniting international and local interests in post-conflict Kosovo", *Contemporary Politics* 17 (3): 241—256.

MOT kielitoimiston sanakirja. Kotimaisten kielten keskuksen ja Kielikone Oy:n sähköinen suomen kielen sanakirja.

Nagl, John (2012), Winning the Wars We're In. Teoksessa Brown, Seyom & Robert H. Scales (toim.) *US policy in Afghanistan and Iraq: lessons and legacies*. Colorado: Lynne Rienner Publishers.

Oddo, John (2011), "War legitimization discourse: Representing 'Us' and 'Them' in four US presidential addresses", *Discourse & Society* 22 (3): 287—314.

Pattison, James (2008), "Legitimacy and Humanitarian Intervention: Who Should Intervene?", *The International Journal of Human Rights* 12 (3): 395—413.

Rasmussen, David (2012), "Mutual recognition: No justification without legitimation", *Philosophy and Social Criticism* 38 (9): 893—899.

Record, Jeffrey (2001), "Exit strategy delusions", *Parameters* 31 (4): 21—27.

Reyes, Antonio (2011), "Strategies of legitimization in political discourse: From words to actions", *Discourse & Society* 22 (6): 781—807.

Rogers, Paul (2004), *A War on Terror: Afghanistan and After*. Lontoo: Pluto Press.

Rothstein, Hy (2012), *America's Longest War*. Teoksessa Rothstein, Hy & John Arquilla (toim.) *Afghan endgames: strategy and policy choices for America's longest war*. Washington DC: Georgetown University Press.

Saaranen-Kauppinen, Anita & Anna Puusniekka 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarasto. Saatavissa <<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>>, luettu 17.5.2018.

Sergejeff, Andrei (2011), *Afganistanin historia: silkkitietä kulttuurien risteyskseen*. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Solomon, Ty (2012), "I wasn't angry, because I couldn't believe it was happening": Affect and discourse in responses to 9/11", *Review of International Studies* 38 (4): 907—928.

Suoninen, Eero (1999), *Näkökulma sosiaalisen todellisuuden rakentumiseen*. Teoksessa Jokinen, Arja, Kirsi Juhila & Eero Suoninen *Diskurssianalyysi liikkeessä*. Tampere: Vastapaino.

Tiainen, Minna (2017), "(De)legitimizing electronic surveillance: a critical discourse analysis of the Finnish news coverage of the Edward Snowden revelations", *Critical discourse Studies* 14 (4): 402—419.

Torpey, John (2017), "The End of the World as We Know It?: American Exceptionalism in an Age of Disruption", *Sociological Forum* 32 (4): 701—725.

Trinidad Galván, Ruth & Maria Teresa Guevara Beltrán (2016), "Discourses of legitimization and loss of sons who stay behind", *Discourse & Society* 24 (7): 423—440.

Vaara, Eero, Janne Tienari & Juha Laurila (2006), "Pulp and Paper Fiction: On the Discursive Legitimation of Global Industrial Restructuring", *Organization Studies* 27 (6): 789—813.

Vaara, Eero & Janne Tienari (2008), "A Discursive perspective on legitimization strategies in multinational corporations", *Academy of Management Review* 33 (4): 985—993.

van Dijk, Teun A. (1993), “Principles of Critical Discourse Analysis”, *Discourse & Society* 4 (2): 249–283.

van Dijk, Teun A. (1998), *Ideology: A Multidisciplinary Approach*. Lontoo: DAGE Publications.

van Dijk, Teun A. (2016), Critical discourse studies: a sociocognitive approach. Teoksessa Wodak, Ruth & Michael Meyer (toim.) *Methods of Critical Discourse Studies*. Lontoo: SAGE Publications.

van Dijk, Teun A. (2018) “CDA is NOT a method of critical discourse analysis”. Debatti, julkaisuajankohta puuttuu. Saatavissa <<http://www.edisoportal.org/debate/115-cda-not-method-critical-discourse-analysis>>, luettu: 13.2.2018.

van Leeuwen, Theo (2007), “Legitimation in discourse and communication”, *Discourse & Communication* 1 (1): 91–112.

van Leeuwen, Theo (2008), *Discourse and Practice: new tools for critical discourse analysis*. Oxford: Oxford University Press.

von Haldenwang, Christian (2017), “The relevance of legitimation – a new framework for analysis”, *Contemporary Politics* 23 (3): 269–286.

Walzer, Michael (2004), The Argument about Humanitarian Intervention. Teoksessa Meggle, Georg (toim.) *Ethics of Humanitarian Interventions*. Frankfurt: Ontos Verlag.

Wheeler, Nicholas J. (2000). “Reflections on the legality and legitimacy of NATO's intervention in Kosovo”, *The International Journal of Human Rights* 4 (3/4): 145–164.

Wodak, Ruth (2001), What CDA is about – a summary of its history, important concepts and its developments. Teoksessa Wodak, Ruth & Michael Mayer (toim.) *Methods of Critical Discourse Analysis*, Lontoo: SAGE Publications, 1–13.

Wodak, Ruth & Michael Meyer (2016), Critical discourse studies: history, agenda, theory and methodology. Teoksessa Wodak, Ruth & Michael Meyer (toim.) *Methods of Critical Discourse Studies*. Lontoo: SAGE Publications.

Wolff, Andrew T. (2018), “Invitations to Intervene and the Legitimacy of EU and NATO Civilian and Military Operations”, *International Peacekeeping* 25 (1): 52–78.

Wylie, Lana (2012), Othering in the ‘Exceptional’ U.S.-Cuba Relationship. Teoksessa Sybille Reinke De Buitrago (toim.) *Portraying the Other in International Relations: Cases of Othering, Their Dynamics and the Potential for Transformation*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.

Media

Bacevich, Andrew (2017), “Viewpoint: Why the US should withdraw from Afghanistan”. BBC News 22.8.2017. Näkökulma.

BBC 18.9.2017. "US sends 3,000 more troops to Afghanistan." Uutinen.

Dubenko, Anna (2017), "Right and Left React to Trump's Afghanistan Speech." The New York Times 22.8.2017. Artikkel.

Helsingin Sanomat 13.11.2017. "Suomi valmistelee lisäjoukkojen lähettämistä Afganistaniin – "Pyyntö on tullut useita eri kanavia pitkin"." Uutinen.

Hirschfeld Davis, Julie & Mark Landler (2017), "Trump Outlines New Afghanistan War Strategy With Few Details". The New York Times 21.8.2017. Artikkel.

Jaffe, Greg & Missy Ryan (2016), "The U.S. was supposed to leave Afghanistan by 2017. Now it might take decades". Washington Post 26.1.2016. Sotilasblogi.

Jaffe, Greg & Missy Ryan (2018), "Up to 1,000 more U.S. troops could be headed to Afghanistan this spring". Washington Post 21.1.2018. Artikkel.

Kessler, Glenn (2017) "Trump's incorrect claim that 20 'U.S.-designated' terrorist groups operate in Afghanistan and Pakistan". Washington Post 22.8.2017. Analyysi.

Linnoinen, Sara (2017) "Tunteet ja terrorismi". Poliitikasta.fi 18.4.2017.

Mascaro, Lisa (2017), "Trump's Afghanistan strategy is met with mixed reviews, reviving war authorization and funding debate in Congress". Los Angeles Times 21.8.2017. Artikkel.

Miller, Paul D. (2017), "Trump's Presidential Afghanistan speech sticks to the script, makes powerful argument". NY Daily News 22.8.2017. Mielipidekirjoitus.

New York Times 30.8.2017. "U.S. Says It Has 11,000 Troops in Afghanistan, More Than Formerly Disclosed". Uutisraportti.

Pillalamari, Akhilesh (2017), "Why Is Afghanistan the 'Graveyard of Empires'?" The Diplomat 30.6.2017.

realDonaldTrump (2011), "When will we stop wasting our money on rebuilding Afghanistan? We must rebuild our country first." Twitter. 7.11.2011.
<https://twitter.com/realdonaldtrump/status/122396588336349184>, luettu 8.3.2018.

realDonaldTrump (2012), "Why are we continuing to train these Afghanis who then shoot our soldiers in the back? Afghanistan is a complete waste. Time to come home!" Twitter. 21.8.2012. <https://twitter.com/realdonaldtrump/status/237913235045638144>, luettu 8.3.2018.

realDonaldTrump (2013), "Let's get out of Afghanistan. Our troops are being killed by the Afghanis we train and we waste billions there. Nonsense! Rebuild the USA." Twitter. 11.1.2013. <https://twitter.com/realdonaldtrump/status/289807790178959360>, luettu 8.3.2018.

realDonaldTrump (2014), “Now Obama is keeping our soldiers in Afghanistan for at least another year. He is losing two wars simultaneously.” Twitter. 1.12.2014.
<https://twitter.com/realDonaldTrump/status/539529416037384192>, luettu 8.3.2018.

Instituutioaineisto

Felbab-Brown, Wanda (2017), *President Trump’s Afghanistan policy: hopes and pitfalls*. The Brookings Institution. Raportti.

Fine, Glenn A, Steve A. Linick & Ann Calvaresi Barr (2017), *Operation Freedom’s Sentinel: Report to the United States Congress*. Yhdysvaltojen puolustusministeriö. Raportti.

Gallup (2010), Americans See U.S. as Exceptional; 37% Doubt Obama Does. 22.12.2017. Saatavissa <<http://news.gallup.com/poll/145358/americans-exceptional-doubt-obama.aspx>>, luettu 27.3.2018.

Independent International Commission on Kosovo (2000), *The Kosovo report*. Oxford: Oxford University Press.

Katzman, Kenneth & Thomas Clayton (2017), “Afghanistan: Post-Taliban Governance, Security, and U.S. Policy”, Congressional Research Service. Raportti.

Nato (2017), Resolute Support Mission in Afghanistan. Saatavissa <https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_113694.htm>, luettu 20.11.2017.

Nato (2015), ISAF's mission in Afghanistan (2001-2014) (Archived). Saatavissa <https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_69366.htm>, luettu 15.4.2017.

Ruttig, Thomas (2017), Conflict Portrait: Afghanistan. The Peace Research Institute Oslo 2.11.2017. Blogi.

UNAMA (2018), Afghanistan Protection of Civilians in Armed Conflicts: Annual Report 2017.

YK (2017), Special report on the strategic review of the United Nations Assistance Mission in Afghanistan, *A/72/312–S/2017/696*.